

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ghid privind art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului

Dreptul la libertate și la siguranță

Actualizat la 28 februarie 2026

Întocmit de Grefă. Nu obligă Curtea.

Invităm editorii sau organizațiile care doresc să traducă și/sau să reproducă integral sau parțial acest document, în format tipărit sau electronic, să completeze formularul de contact: cerere de reproducere sau republicare a unei traduceri, pentru a se informa cu privire la procedura de autorizare.

Pentru informații referitoare la traducerea ghidurilor privind jurisprudența, vă rugăm consultați lista Traduceri în curs.

Textul original al acestui ghid este redactat în limba engleză și este actualizat periodic. Cel mai recent, a fost actualizat la 28 februarie 2026. Poate suferi modificări de formă.

Ghidurile privind jurisprudența pot fi descărcate de la adresa https://ks.echr.coe.int. Pentru informații actualizate despre publicații, vă rugăm să accesați contul de X al Curții *https://x.com/ECHR_CEDH*.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2026

Cuprins

În atenția cititorilor 6

I. Domeniu de aplicare 8

A. Lipsirea de libertate 8
B. Criterii aplicabile 9
C. Măsuri adoptate în mediul penitenciar 10
D. Controlul de securitate al pasagerilor aerieni 10
E. Lipsirea de libertate în circumstanțe diferite de arestarea sau detenția oficială 11
F. Obligații pozitive în ceea ce privește lipsirea de libertate 11

II. Legalitatea deținerii în temeiul art. 5 § 1 12

A. Scopul art. 5 12
B. Conformitatea cu dreptul intern 13
C. Examinarea conformității cu dreptul intern 13
D. Principii generale 13
E. Principiul securității juridice 14
F. Protecție împotriva caracterului arbitrar 15
G. Hotărâre judecătorească 15
H. Motivarea hotărârilor și cerința lipsei arbitrarului 16
I. Exemple de nereguli procedurale admisibile 16
J. Întârzierea executării unei decizii de punere în libertate 17

III. Lipsirea de libertate autorizată în temeiul art. 5 § 1 17

A. Detenția pe baza condamnării 17
1. Existența unei condamnări 17
2. Tribunal competent 18
3. Detenția trebuie să se producă „pe baza” unei condamnări 18
4. Impactul procedurii de apel 20

B. Deținerea pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege 20
1. Nesupunerea la o hotărâre pronunțată de către un tribunal 20
2. Executarea unei obligații prevăzute de lege 21

C. Arestarea preventivă 22
1. Scopul arestării și al detenției 22
2. Sensul expresiei „motive verosimile de a bănui” 23
3. Termenul „infracțiune” 25

D. Detenția unui minor 26
1. Considerente de ordin general 26
2. Educație sub supraveghere 26
3. Autoritate judiciară competentă 27

E. Detenție din motive medicale sau sociale 27
1. Considerente de ordin general 28
2. Prevenirea transmiterii unei boli contagioase 28

3. Detenția unui alienat 28
4. Detenția unui alcoolic sau a unui toxicoman 31
5. Detenția unui vagabond 31
F. Detenția unui străin 31
1. Detenția unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu 32
2. Detenția în scopul expulzării sau extrădării 33

IV. Garanții pentru persoanele lipsite de libertate 36

A. Informare asupra motivelor arestării (art. 5 § 2) 36
1. Aplicabilitate 36
2. Scop 36
3. Persoanele cărora trebuie să le fie comunicate motivele 36
4. Motivele trebuie să fie comunicate „în termenul cel mai scurt” 37
5. Modalități de comunicare a motivelor 37
6. Caracterul suficient al motivelor comunicate 37
7. Într-o limbă pe care o înțelege 38
B. Dreptul [unei persoane] de a fi adusă de îndată înaintea unui magistrat (art. 5 § 3) 38
1. Scopul dispoziției 38
2. Control jurisdicțional rapid și automat 38
3. Stabilirea magistratului competent 40
4. Independență 40
5. Cerințe de procedură 40
6. Cerințe de fond 41
a. Examinarea pe fond a detenției 41
b. Puterea de a dispune punerea în libertate 41
C. Dreptul [oricărei persoane] de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii (art. 5 § 3) 41
1. Perioada care trebuie luată în considerare 42
2. Principii generale 42
3. Justificarea oricărei perioade de detenție 43
4. Motive pentru menținerea în detenție 43
a. Riscul sustragerii de la proces 44
b. Obstrucționarea acțiunilor în justiție 44
c. Recidiva 44
d. Păstrarea ordinii publice 45
5. Diligența necesară 45
6. Măsuri alternative 45
7. Cauțiunea 46
8. Arestarea preventivă a minorilor 46
D. Dreptul [unei persoane] ca un tribunal să se pronunțe într-un termen scurt asupra legalității deținerii (art. 5 § 4) 47
1. Scopul dispoziției 47
2. Aplicabilitatea dispoziției 47
3. Natura controlului solicitat 49
4. Garanții procedurale 51
5. Cerința legată de „celeritate” 53
a. Perioada care trebuie luată în considerare 54
b. Factori relevanți care trebuie luate în considerare în momentul examinării respectării cerinței legate de celeritate 54
E. Dreptul la reparații în cazul unei detenții ilegale (art. 5 § 5) 55

1. Aplicabilitate 56
2. Calea de atac 56
3. Disponibilitatea unei reparații 56
4. Natura reparației 56
5. Existența unui prejudiciu 57
6. Cuantumul reparației 57

Lista cauzelor citate 59

În atenția cititorilor

Prezentul ghid face parte din seria Ghiduri privind jurisprudența, publicată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea”, „Curtea Europeană” sau „Curtea de la Strasbourg”), cu scopul de a informa practicienii din domeniul dreptului cu privire la hotărârile și deciziile fundamentale pronunțate de Curtea de la Strasbourg. Prezentul ghid analizează și rezumă jurisprudența referitoare la art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului (denumită în continuare „Convenția” sau „Convenția europeană”). Cititorii vor găsi aici principiile-cheie dezvoltate în acest domeniu, precum și precedentele relevante.

Jurisprudența citată a fost selectată dintre hotărârile și deciziile de referință, importante și/sau recente*.

Hotărârile și deciziile Curții nu doar soluționează cauzele cu care a fost sesizată, ci servesc, în sens mai larg, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției, contribuind astfel la respectarea, de către state, a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante [*Irlanda împotriva Regatului Unit*, pct. 154, 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25, și, mai recent, *Jeronovičs împotriva Letoniei* (MC), nr. 44898/10, pct. 109, 5 iulie 2016].

Sistemul instituit de Convenție are ca finalitate să soluționeze, în interesul general, probleme care țin de ordinea publică, îmbunătățind astfel standardele de protecție a drepturilor omului și extinzând jurisprudența din acest domeniu la întreaga comunitate a statelor părți la Convenție [*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), pct. 89, nr. 30078/06, CEDO 2012]. Astfel, Curtea a subliniat rolul Convenției ca „instrument constituțional al ordinii publice europene” în domeniul drepturilor omului [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), nr. 45036/98, pct. 156, CEDO 2005-VI, și, mai recent, *N.D. și N.T. împotriva Spaniei* (MC), nr. 8675/15 și 8697/15, pct. 110, 13 februarie 2020].

Protocolul nr. 15 la Convenție a introdus recent principiul subsidiarității în preambulul Convenției. Acest principiu impune „o responsabilitate comună a statelor părți și a Curții” în ceea ce privește protecția drepturilor omului, iar autoritățile și instanțele naționale trebuie să interpreteze și să aplice dreptul intern într-un mod care să asigure efectul deplin al drepturilor și libertăților definite în Convenție și în protocoalele la aceasta [*Grzęda împotriva Poloniei* (MC), pct. 324].

Prezentul ghid include trimiteri la cuvinte-cheie din fiecare articol citat din Convenție sau din protocoalele la aceasta. Problemele juridice abordate în fiecare cauză sunt sintetizate într-o Listă de cuvinte-cheie, selectate dintr-un tezaur de termeni extrași (în majoritatea cazurilor) direct din textul Convenției și din protocoalele la aceasta.

Baza de date HUDOC a jurisprudenței Curții permite căutarea după cuvinte-cheie. Căutarea după aceste cuvinte-cheie permite găsirea unui grup de documente cu un conținut juridic similar (motivarea și concluziile Curții din fiecare cauză sunt rezumate prin cuvinte-cheie). Cuvintele-cheie pentru fiecare cauză sunt disponibile în fila Detalii cauză. Pentru informații suplimentare privind baza de date și cuvintele-cheie, consultați Manual de utilizare HUDOC.

Jurisprudența citată poate fi în una sau în ambele limbi oficiale (engleză și franceză) ale Curții și ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului. Dacă nu se specifică altfel, trimiterea este la o hotărâre pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” arată că este vorba despre o decizie a Curții, iar „(MC)” că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră. Hotărârile pronunțate de o Cameră, care nu sunt definitive la data publicării prezentei actualizări, sunt marcate cu un asterisc (*).

Art. 5 din Convenție – Dreptul la libertate și la siguranță

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.”

Cuvinte-cheie HUDOC

1. Libertatea persoanei (5-1) – Siguranța persoanei (5-1) – Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

(a) Condamnare (5-1-a) – Pe baza condamnării (5-1-a) – Tribunal competent (5-1-a)

(b) Hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal (5-1-b) – Nesupunerea la o hotărâre pronunțată de către un tribunal (5-1-b) – Garantarea executării unei obligații prevăzute de lege (5-1-b)

(c) Aducere în fața autorității judiciare competente (5-1-c) – Infracțiune (5-1-c) – Motive verosimile de a bănui (5-1-c) – Motive temeinice de a crede în necesitatea de a împiedica acuzatul să săvârșească o infracțiune (5-1-c) – Motive temeinice de a crede în necesitatea de a împiedica acuzatul să fugă (5-1-c)

(d) Minori (5-1-d) – Educație sub supraveghere (5-1-d) – Aducere în fața autorității judiciare competente (5-1-d)

(e) Prevenirea transmiterii unei boli contagioase (5-1-e) – Alienați (5-1-e) – Alcoolici (5-1-e) – Toxicomani (5-1-e) – Vagabonzi (5-1-e)

(f) A împiedica pătrunderea în mod ilegal pe teritoriul țării (5-1-e) – Expulzare (5-1-e) – Extrădare (5-1-e)

2. Informare în termenul cel mai scurt (5-2) – Informare într-o limbă înțeleasă (5-2) – Informare asupra motivelor arestării (5-2) – Informare asupra acuzației (5-2)

3. Judecător sau alt magistrat judiciar cu atribuții judiciare (5-3) – Aducerea de îndată înaintea judecătorului sau a altui magistrat (5-3) – Judecată într-un termen rezonabil (5-3) – Eliberare în cursul procedurii (5-3) – Durata arestării preventive (5-3) – Justețea arestării preventive (5-3) – Liberare condiționată (5-3) – Garanții care să asigure prezentarea la audiere (5-3)

4. Examinarea legalității deținerii (5-4) – Introducerea unui recurs (5-4) – Control judecătoresc (5-4) – Examinare în termen scurt (5-4) – Garanții procedurale de control (5-4) – A dispune eliberarea (5-4)

5. Reparații (5-5)

I. Domeniu de aplicare

Art. 5 din Convenție

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: [...]”

Cuvinte-cheie HUDOC

Libertatea persoanei (5-1) – Siguranța persoanei (5-1) – Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

A. Lipsirea de libertate

1. Proclamând „dreptul la libertate”, art. 5 vizează libertatea fizică a persoanei; scopul său este acela de a se asigura că nimeni nu este lipsit de libertate în mod arbitrar. Nu se referă la simplele restrângeri aduse libertății de circulație, care sunt reglementate de art. 2 din Protocolul nr. 4 [*De Tommaso împotriva Italiei* (MC), 2017, pct. 80; *Creangă împotriva României* (MC), 2012, pct. 92; *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 1976, pct. 58].

2. Diferența dintre restricțiile privind libertatea de circulație care sunt suficient de grave pentru a constitui o lipsire de libertate în temeiul art. 5 § 1 și cele care nu rămân decât simple restrângeri ale libertății de circulație care intră doar sub incidența art. 2 din Protocolul nr. 4 este una de grad sau intensitate, și nu una de natură sau de substanță [*De Tommaso împotriva Italiei* (MC), 2017, pct. 80; *Guzzardi împotriva Italiei*, 1980, pct. 93; *Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei*, 2010, pct. 314; *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012, pct. 115].

3. Lipsirea de libertate nu se limitează la cazul clasic al detenției în urma unei arestări sau condamnări, ci poate lua numeroase alte forme (*Guzzardi împotriva Italiei*, 1980, pct. 95).

B. Criterii aplicabile

4. Curtea nu se consideră obligată să admită concluziile juridice ale instanțelor interne cu privire la existența unei lipsiri de libertate, și efectuează o evaluare individuală a situației reclamantului [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 71; *H.L. împotriva Regatului Unit*, 2004, pct. 90; *H.M. împotriva Elveției*, 2002, pct. 30 și 48; *Creangă împotriva României* (MC), 2012, pct. 92].

5. Pentru a determina dacă un individ a fost „lipsit de libertate” în sensul art. 5, se pleacă de la situația concretă și se ia în considerare un ansamblu de criterii cum ar fi tipul, durata, efectele și modalitățile de executare ale măsurii în cauză [*De Tommaso împotriva Italiei* (MC), 2017, pct. 80; *Guzzardi împotriva Italiei*, 1980, pct. 92; *Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), 2010, pct. 73; *Creangă împotriva României* (MC), 2012, pct. 91].

6. Cerința de a lua în considerare „tipul” și „modalitățile de executare” a măsurii în cauză permite Curții să aibă în vedere contextul și circumstanțele specifice tipurilor de restricții aduse libertății altele decât paradigma izolării într-o celulă. Într-adevăr, contextul în care este luată măsura reprezintă un factor important, întrucât în societățile moderne survin de obicei situații în care publicului i se poate solicita să suporte restrângeri la adresa libertății de circulație sau a libertății în interesul binelui comun [*De Tommaso împotriva Italiei* (MC), 2017, pct. 81; *Nada împotriva Elveției* (MC), 2012, pct. 226; *Austin și alții împotriva Regatului Unit*, 2012, pct. 59].

7. Pentru a determina distincția dintre o restrângere a libertății de circulație și o lipsire de libertate în contextul izolării străinilor în zonele de tranzit aeroportuare și în centrele de primire pentru identificarea și înregistrarea migranților, factorii luați în considerare de Curte pot fi rezumați după cum urmează: i) situația individuală a reclamanților și opțiunile acestora, ii) regimul juridic aplicabil în țara respectivă și scopul acestuia, iii) durata relevantă, în special în lumina scopului și a protecției procedurale de care beneficiază reclamanții la momentul producerii evenimentelor și iv) natura și gradul restricțiilor efective impuse reclamanților sau la care au fost supuși aceștia [*Z.A. și alții împotriva Rusiei* (MC), 2019, pct. 138; *Ilias și Ahmed împotriva Ungariei* (MC), 2019, pct. 217; *R.R. și alții împotriva Ungariei*, 2021, pct. 74].

8. Chiar și măsurile de protecție sau cele luate în interesul beneficiarilor pot fi considerate drept o lipsire de libertate [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 71].

9. Scopul măsurilor prin care autoritățile privează o persoană de libertate nu este decisiv pentru a evalua dacă a existat sau nu în fapt o lipsire de libertate. Curtea ia în considerare acest aspect doar într-o etapă ulterioară a analizei sale, atunci când examinează compatibilitatea măsurilor cu art. 5 § 1 [*Rozhkov împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2017, pct. 74].

10. Noțiunea de lipsire de libertate în sensul art. 5 § 1 conține atât un *element obiectiv* al izolării unei persoane într-un anumit spațiu cu acces limitat pentru o perioadă de timp deloc neglijabilă, cât și un *element subiectiv* suplimentar, și anume faptul că persoana nu a consimțit în mod valabil la izolarea în cauză [*Storck împotriva Germaniei*, 2005, pct. 74; *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012, pct. 117].

11. Factorii obiectivi relevanți care trebuie luați în considerare includ posibilitatea de a părăsi zona cu acces limitat, gradul de supraveghere și control asupra mișcărilor persoanei, gradul de izolare și

disponibilitatea contactelor sociale (*Guzzardi împotriva Italiei*, 1980, pct. 95; *H.M. împotriva Elveției*, 2002, pct. 45; *H.L. împotriva Regatului Unit*, 2004, pct. 91; *Storck împotriva Germaniei*, 2005, pct. 73). Cu toate acestea, atunci când un copil în vârstă de 8 ani a fost lăsat singur într-o secție de poliție pentru o perioadă de peste 24 de ore, nu a fost necesar să se evalueze dacă a fost ținut într-un spațiu închis și păzit, întrucât nu era de așteptat ca acesta să părăsească singur secția de poliție (*Tarak și Depe împotriva Turciei*, 2019, pct. 61).

12. În cazul în care faptele indică o privare de libertate în sensul art. 5 § 1, durata relativ scurtă a detenției nu afectează această concluzie (*Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei*, 2010, pct. 317; *Iskandarov împotriva Rusiei*, 2010, pct. 140, *Zelčs împotriva Letoniei*, 2020, pct. 40).

13. Existența unui element de constrângere în exercitarea competenței poliției de a opri și de a percheziționa o persoană indică o lipsire de libertate, în pofida duratei scurte a acestor măsuri (*Krupko și alții împotriva Rusiei*, 2014, pct. 36; *Foka împotriva Turciei*, 2008, pct. 78; *Gillan și Quinton împotriva Regatului Unit*, 2010, pct. 57; *Shimovolos împotriva Rusiei*, 2011, pct. 50; *Brega și alții împotriva Moldovei*, 2012, pct. 43).

14. Faptul că o persoană nu este imobilizată cu cătușe, plasată într-o celulă sau imobilizată fizic în alt mod nu constituie un factor decisiv atunci când se stabilește existența unei lipsiri de libertate (*M.A. împotriva Ciprului*, 2013, pct. 193).

15. Dreptul la libertate este mult prea important într-o societate democratică pentru ca o persoană să nu poată beneficia de protecția conferită de Convenție numai pentru că a acceptat să fie plasată în detenție, mai ales atunci când persoana este incapabilă juridic să consimtă sau să se opună măsurii propuse [*H.L. împotriva Regatului Unit*, 2004, pct. 90; *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012, pct. 119; a se vedea, de asemenea, *N. împotriva României*, 2017, pct. 165-167, în care menținerea internării reclamantului după pronunțarea hotărârii prin care se dispunea punerea sa în libertate a fost considerată arbitrară, chiar dacă reclamantul acceptase să rămână în detenție atât timp cât serviciile sociale nu găsiseră o soluție adaptată la situația sa].

16. Faptul că o persoană nu dispune de capacitate juridică nu înseamnă în mod necesar că este incapabilă să-și înțeleagă situația și să consimtă la aceasta [*Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012, pct. 130; *Shtukaturov împotriva Rusiei*, 2008, pct. 107-09; *D.D. împotriva Lituaniei*, 2012, pct. 150].

C. Măsuri adoptate în mediul penitenciar

17. Măsurile disciplinare adoptate în mediul penitenciar care au efecte asupra condițiilor de detenție nu pot fi considerate ca reprezentând lipsire de libertate. Astfel de măsuri trebuie considerate în circumstanțe normale drept modificări ale condițiilor de detenție legală și sunt în afara domeniului de aplicare a art. 5 § 1 din Convenție [*Stoyan Krastev împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 38; *Bollan împotriva Regatului Unit* (dec.), 2000; a se vedea, de asemenea, *Munjaz împotriva Regatului Unit*, 2012, în care izolarea reclamantului într-un spital de maximă siguranță nu a constituit o nouă lipsire de libertate].

D. Controlul de securitate al pasagerilor aerieni

18. Atunci când un pasager a fost oprit de către agenții serviciilor de frontieră în timpul unui control efectuat într-un aeroport pentru verificarea situației sale și reținerea sa nu a depășit timpul strict necesar pentru îndeplinirea formalităților solicitate, nu se ridică nicio problemă din perspectiva art. 5 din Convenție [*Gahramanov împotriva Azerbaidjanului* (dec.), 2013, pct. 41; *O.M. și D.S. împotriva Ucrainei*, 2022, pct. 113-120, în care măsurile de control și de supraveghere, care au durat aproximativ 11 ore în ceea ce privește persoanele care călătoreau cu documente de identitate false, nu au echivalat cu o lipsire de libertate; a se vedea, *a contrario*, *Kasparov împotriva Rusiei*, 2016, în care reținerea reclamantului pentru o perioadă de cinci ore a depășit cu mult perioada de timp necesară verificării formalităților asociate în mod normal transportului aerian].

E. Lipsirea de libertate în circumstanțe diferite de arestarea sau detenția oficială

19. Problema aplicabilității art. 5 se ridică într-o multitudine de situații, în special în astfel de cazuri:

- plasarea persoanelor în instituții psihiatrice sau de asistență socială [*De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei*, 1971; *Nielsen împotriva Danemarcei*, 1988; *H.M. împotriva Elveției*, 2002; *H.L. împotriva Regatului Unit*, 2004; *Storck împotriva Germaniei*, 2005; *A. și alții împotriva Bulgariei*, 2011; *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012];
- transportarea unei persoane de către paramedici și polițiști la spital (*Aftanache împotriva României*, 2020);
- izolarea în zonele de tranzit aeroportuare [*Z.A. și alții împotriva Rusiei* (MC), 2019; *Amuur împotriva Franței*, 1996; *Shamsa împotriva Poloniei*, 2003; *Mogoș și alții împotriva României* (dec.), 2004; *Mahdid și Haddar împotriva Austriei* (dec.), 2005; *Riad și Idiab împotriva Belgiei*, 2008];
- izolarea în zonele de tranzit de la frontierele terestre [*Ilias și Ahmed împotriva Ungariei* (MC), 2019; *R.R. și alții împotriva Ungariei*, 2021];
- interogatorii la secția de poliție [*Cazan împotriva României*, 2016; *I.I. împotriva Bulgariei*, 2005; *Osypenko împotriva Ucrainei*, 2010; *Salayev împotriva Azerbaidjanului*, 2010; *Farhad Aliyev împotriva Azerbaidjanului*, 2010; *Creangă împotriva României* (MC), 2012; *Bogay și alții împotriva Ucrainei*, 2025];
- reținerea în vehiculul poliției în vederea întocmirii unui proces-verbal de constatare a unei infracțiuni administrative (*Zelčs împotriva Letoniei*, 2020);
- izolarea într-o curte în timpul unei demonstrații (*Siedlecka împotriva Poloniei*, 2025);
- oprirea și percheziționarea de către poliție (*Foka împotriva Turciei*, 2008; *Gillan și Quinton împotriva Regatului Unit*, 2010; *Shimovolos împotriva Rusiei*, 2011);
- percheziția domiciliară (*Stănculeanu împotriva României*, 2018);
- conducere sub escorta poliției [*Rozhkov împotriva Rusiei* (nr. 2), 2017; *Tsvetkova și alții împotriva Rusiei*, 2018];
- măsuri de izolare a unei mulțimi luate de poliție pentru a preveni tulburarea ordinii publice [*Austin și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2012; *Auray și alții împotriva Franței*, 2024];
- arestul la domiciliu [*Buzadji împotriva Republicii Moldova* (MC), 2016; *Mancini împotriva Italiei*, 2001; *Lavents împotriva Letoniei*, 2002; *Nikolova împotriva Bulgariei* (nr. 2), 2004; *Dacosta Silva împotriva Spaniei*, 2006];
- reținerea migranților maritimi în centre de primire și la bordul navelor [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016];
- reținerea migranților ilegali în centre de azil de tip hotspot [*J.R. și alții împotriva Greciei*, 2018];
- măsura izolării la nivel național din cauza pandemiei de Covid-19 [*Terheș împotriva României* (dec), 2021];
- măsura preventivă a interdicției de a părăsi reședința emisă în temeiul legislației privind declararea stării de urgență (*Domenjoud împotriva Franței*, 2024).

F. Obligații pozitive în ceea ce privește lipsirea de libertate

20. Prima parte a art. 5 § 1 din Convenție obligă statul nu numai să se abțină de la a aduce atingere drepturilor respective în mod activ, ci și să ia măsuri corespunzătoare pentru a proteja toate persoanele aflate sub jurisdicția sa împotriva oricărei ingerințe ilegale în aceste drepturi [*El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (MC), 2012, pct. 239].

21. Statul este așadar obligat să ia măsuri care să ofere o protecție efectivă persoanelor vulnerabile, în special măsuri rezonabile pentru a preveni o lipsire de libertate despre care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință (*Storck împotriva Germaniei*, 2005, pct. 102).

22. Răspunderea statului este angajată dacă este de acord ca o persoană să fie lipsită de libertate de către persoane fizice sau dacă nu pune capăt unei astfel de situații (*Riera Blume și alții împotriva Spaniei*, 1999; *Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei*, 2010, pct. 319-21; *Medova împotriva Rusiei*, 2009, pct. 123-25).

II. Legalitatea deținerii în temeiul art. 5 § 1

A. Scopul art. 5

23. Principalul scop al art. 5 din Convenție este de a proteja împotriva unei lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 311; *S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 73; *McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 30]. Dreptul la libertate și la siguranță capătă o deosebită importanță într-o „societate democratică", în sensul Convenției [*Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), 2010, pct. 76; *Ladent împotriva Poloniei*, 2008, pct. 45].

24. Prin urmare, Curtea consideră că deținerea nerecunoscută a unei persoane reprezintă o negare totală a garanțiilor fundamentale consacrate de art. 5 din Convenție și o încălcare extrem de gravă a acestei dispoziții [*El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (MC), 2012, pct. 233; *Al Nashiri împotriva Poloniei*, 2014, pct. 529; *Belozorov împotriva Rusiei și Ucrainei*, 2015, pct. 113]. Lipsa înregistrării unor aspecte cum ar fi data, ora și locul detenției, numele deținutului, motivele detenției și numele persoanei care o efectuează trebuie să fie înțeleasă ca fiind incompatibilă, *inter alia*, cu însuși scopul art. 5 din Convenție (*Kurt împotriva Turciei*, 1998, pct. 125). Este incompatibilă, de asemenea, cu cerința de legalitate a deținerii în sensul Convenției (*Anguelova împotriva Bulgariei*, 2002, pct. 154).

25. Nicio lipsire de libertate nu este legală dacă nu se încadrează în unul dintre motivele prevăzute în mod exhaustiv la lit. a)–f) ale art. 5 § 1 [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 88; a se vedea, de asemenea, între cauzele recente, *Aftanache împotriva României*, 2020, pct. 92-100; *I.S. împotriva Elveției*, 2020, pct. 46-60].

26. În jurisprudența Curții se pot identifica trei direcții de motivare: natura exhaustivă a excepțiilor, care trebuie interpretate în mod strict și care nu presupun importanta serie de justificări prevăzute de alte dispoziții (art. 8-11 din Convenție, în special); accentul repetat asupra legalității detenției, atât în plan procedural, cât și material, care implică aderarea scrupuloasă la statul de drept, și importanța promptitudinii sau a celerității controalelor judiciare (în temeiul art. 5 §3 și § 4) [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 312; *S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 73; *Buzadji împotriva Republicii Moldova* (MC), 2016, pct. 84].

27. În ceea ce privește detenția intervenită în cursul unui conflict armat internațional, garanțiile enunțate la art. 5 trebuie interpretate și aplicate într-un mod care să țină seama de contextul și de normele de drept internațional umanitar aplicabile [*Hassan împotriva Regatului Unit* (MC), 2014, pct. 103-106].

28. În cazul în care un anumit caz de lipsire de libertate nu se încadrează în limitele unuia dintre paragrafele art. 5, astfel cum a fost interpretat de Curte, acesta nu poate fi făcut să se încadreze prin invocarea necesității de a pune în balanță interesele statului cu cele ale persoanei private de libertate [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 298].

B. Conformitatea cu dreptul intern

29. Pentru a îndeplini cerința de legalitate, detenția trebuie să aibă loc „potrivit căilor legale”.

Convenția face trimitere în principal la legislația națională, dar și, după caz, la alte norme juridice aplicabile, inclusiv la cele care își au sursa în dreptul internațional [*Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), 2010, pct. 79; *Toniolo împotriva San Marino și Italiei*, 2012, pct. 46; *Aydın Sefa Akay împotriva Turciei*, 2024, pct. 115-129] sau în dreptul european (*Paci împotriva Belgiei*, 2018, pct. 64 și *Pirozzi împotriva Belgiei*, 2018, pct. 45-46, în ceea ce privește o detenție în temeiul unui mandat european de arestare). În orice caz, aceasta stabilește obligația de a respecta normele de fond și de procedură ale actelor cu putere de lege în cauză (*Paci împotriva Belgiei*, 2018.)

30. De exemplu, Curtea a constatat că a fost încălcat art. 5 într-o cauză în care autoritățile nu au depus o cerere pentru prelungirea unui mandat de arestare preventivă în termenul prevăzut de lege (*G.K. împotriva Poloniei*, 2004, pct. 76). În schimb, a hotărât că pretinsa încălcare a unei circulare privind metodele de anchetare folosite pentru anumite categorii de infracțiuni nu puneau sub semnul întrebării validitatea temeiului legal intern pe care s-au bazat arestarea și detenția ulterioară a reclamantului (*Talat Tepe împotriva Turciei*, 2004, pct. 62). Atunci când instanța de fond a refuzat punerea în libertate a reclamantului, deși Curtea Constituțională a considerat ilegală detenția acestuia, menținerea arestării preventive nu poate fi considerată ca fiind potrivit „căilor legale” (*Şahin Alpay împotriva Turciei*, 2018, pct. 118; *Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 139). S-a constatat încălcarea art. 5 § 1 și în cazul în care reclamantul a fost internat într-o unitate de psihiatrie peste perioada prevăzută de dreptul intern, perioadă introdusă ulterior dispunerii măsurii arestării, nelegalitatea deținerii sale fiind constatată de instanțele interne (*Cramesteter împotriva Italiei*, 2024, pct. 53-56).

C. Examinarea conformității cu dreptul intern

31. Deși, în mod normal, le revine în primul rând autorităților naționale – în special instanțelor de judecată – sarcina de a interpreta și de a aplica dreptul intern, situația este diferită în ceea ce privește cazurile în care nerespectarea acestuia implică o încălcare a Convenției. Aceasta este, în special, situația cauzelor al căror obiect îl constituie art. 5 § 1 din Convenție și Curtea trebuie așadar să exercite un anumit control pentru a examina dacă dreptul intern a fost respectat [*Creangă împotriva României* (MC), 2012, pct. 101; *Baranowski împotriva Poloniei*, 2007, pct. 50; *Benham împotriva Regatului Unit*, 1996, pct. 41]. Pentru a proceda astfel, Curtea trebuie să ia în considerare situația juridică așa cum se prezenta la data faptelor (*Włoch împotriva Poloniei*, 2000, pct. 114).

Examinând validitatea ordinului prin care se dispunea arestarea pentru 30 de zile a unui suspect aflat în străinătate, Curtea a considerat că practica instanțelor naționale de a calcula perioada de detenție începând cu data extrădării suspectului, nu cu data arestării sale în statul care a efectuat extrădarea, este conformă cu art. 5 (*Gilanov împotriva Republicii Moldova*, 2022, pct. 51-56).

D. Principii generale

32. Cerința de legalitate nu este îndeplinită prin simpla respectare a dreptului intern relevant; trebuie ca dreptul intern să se conformeze el însuși Convenției, inclusiv principiilor generale enunțate sau implicate de aceasta (*Plesó împotriva Ungariei*, 2012, pct. 59).

Principiile generale implicate de Convenție la care face trimitere jurisprudența privind art. 5 § 1 sunt principiul statului de drept și, conexe acestuia, principiul securității juridice, principiul proporționalității și principiul protecției împotriva arbitrarului, care este, de altfel, însuși obiectivul art. 5 [*Simons împotriva Belgiei* (dec.), 2012, pct. 32].

E. Principiul securității juridice

33. În ceea ce privește lipsirea de libertate, este deosebit de important să se respecte principiul general al securității juridice. În consecință, este esențial să fie clar definite condițiile lipsirii de libertate în temeiul dreptului intern și ca legea însăși să fie previzibilă în aplicarea sa, spre a întruni criteriul de „legalitate" stabilit de Convenție, care impune ca orice lege să fie suficient de precisă pentru a permite persoanei – dacă este cazul, cu asistența adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în acele circumstanțe, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 92; *Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC), 2013, pct. 125; *Creangă împotriva României*, 2012, pct. 120; *Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), 2010, pct. 80].

34. Principiul securității juridice poate fi compromis în cazul în care instanțele naționale introduc în jurisprudența lor excepții care contravin textului dispozițiilor legale aplicabile sau adoptă o interpretare extensivă care neagă garanțiile procedurale oferite de lege (*Aydın Sefa Akay împotriva Turciei*, 2024, pct. 115). Construcțiile judiciare noi sau extinse, care nu au un temei clar în textul legii, nu îndeplinesc cerințele de previzibilitate și de protecție împotriva arbitrariului prevăzute la art. 5 § 1 [*Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 4)*, 2026, pct. 142-146, în care instanțele naționale au aplicat prin analogie dispoziții legale care nu erau aplicabile situației reclamantului].

35. Art. 5 § 1 nu se limitează la a face trimitere la dreptul intern: se referă, de asemenea, la „calitatea legii", ceea ce presupune ca o lege națională care autorizează lipsirea de libertate să fie suficient de accesibilă, precisă și previzibilă în aplicarea sa. Factorii relevanți atunci când este evaluată „calitatea legii" – la care se face referire în unele cauze, ca fiind „garanții împotriva arbitrarului" – vor include existența unor dispoziții legale clare privind dispunerea deținerii, prelungirea deținerii și stabilirea unor termene maxime pentru deținere, precum și existența unei căi de atac efective prin care reclamantul să poată contesta „legalitatea" și „durata" deținerii (*J.N. împotriva Regatului Unit*, 2016, pct. 77).

36. De exemplu, practica menținerii unei persoane în detenție în temeiul rechizitoriului, în lipsa vreunui temei specific în legislația sau jurisprudența națională constituie o încălcare a art. 5 § 1 (*Baranowski împotriva Poloniei*, 2007, pct. 50-58). În mod similar, practica prelungirii automate a arestării preventive în lipsa unui temei legal precis este contrară art. 5 § 1 (*Svipsta împotriva Letoniei*, 2006, pct. 86). În schimb, menținerea în detenție a unei persoane pe baza unei hotărâri a camerei preliminare care a solicitat completarea urmăririi penale, fără emiterea unui mandat formal de arestare, nu a constituit o încălcare a articolului respectiv (*Laumont împotriva Franței*, 2001, pct. 50).

37. Dispozițiile care sunt interpretate de către autorități în moduri contradictorii și care se exclud reciproc nu îndeplinesc cerința de „calitate a legii", impusă în temeiul Convenției (*Nasrulloyev împotriva Rusiei*, 2007, pct. 77; *Ječius împotriva Lituaniei*, 2000, pct. 53-59). Cu toate acestea, în lipsa unei jurisprudențe relevante, nu este sarcina Curții să dea propria sa interpretare dreptului național. Prin urmare, Curtea ar putea fi reticentă în a concluziona că instanțele interne nu au acționat potrivit căilor legale (*Włoch împotriva Poloniei*, 2000, pct. 114-16; *Winterwerp împotriva Țărilor de Jos*, 1979, pct. 48-50).

38. Deși notele diplomatice constituie un izvor de drept internațional, deținerea unui echipaj în temeiul unor astfel de note nu este legală în sensul art. 5 § 1 din Convenție, întrucât notele nu sunt suficient de precise și previzibile. În special, lipsa unei mențiuni exprese care să autorizeze potențiala arestare și deținere a membrilor unui echipaj încalcă cerințele de securitate juridică și previzibilitate în temeiul art. 5 § 1 din Convenție [*Medvedyev și alții împotriva Franței* (MC), 2010, pct. 96-100].

39. Cerințele de securitate juridică devin și mai importante atunci când un judecător a fost lipsit de libertate (*Baș împotriva Turciei*, 2020, pct. 158). În cazul în care dreptul intern a acordat protecție judiciară magistraților pentru a proteja exercitarea independentă a funcțiilor acestora, este esențial ca aceste dispoziții să fie respectate în mod corespunzător. Având în vedere locul proeminent pe care magistratura îl ocupă printre organele statului într-o societate democratică și importanța tot mai mare

acordată separării puterilor și necesității de a proteja independența justiției, Curtea trebuie să fie deosebit de atentă la protecția magistraților atunci când examinează modul în care a fost pusă în aplicare o hotărâre de condamnare din punctul de vedere al dispozițiilor Convenției (*Alparslan Altan împotriva Turciei*, 2019, pct. 102; *Turan și alții împotriva Turciei*, 2021, pct. 82). Principiile enunțate în jurisprudența Curții cu privire la independența justiției interne se aplică *mutatis mutandis* judecătorilor și instanțelor internaționale, independența acestora fiind în egală măsură o condiție *sine qua non* pentru buna administrare a justiției (*Aydın Sefa Akay împotriva Turciei*, 2024, pct. 113).

F. Protecție împotriva caracterului arbitrar

40. În plus, orice lipsire de libertate trebuie să fie conformă cu scopul urmărit de art. 5 de a proteja individul împotriva caracterului arbitrar [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 74; *Witold Litwa împotriva Poloniei*, 2000, pct. 78].

41. Noțiunea de „arbitrar” pe care o prevede art. 5 § 1 nu se limitează la lipsa conformității cu dreptul intern, astfel încât o lipsire de libertate poate fi legală potrivit legislației interne și totodată arbitrară, deci contrară Convenției [*Creangă împotriva României*, 2012, pct. 84; *A. și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2009, pct. 164].

42. Noțiunea de arbitrar variază într-o anumită măsură în funcție de tipul de detenție implicat. Curtea a indicat faptul că arbitrarul poate apărea atunci când există un element de rea-credință sau de înșelăciune din partea autorităților; atunci când ordonanța de reținere și executarea detenției nu răspund într-adevăr cu scopul restricțiilor autorizate de paragraful relevant al art. 5 § 1; atunci când nu există niciun raport între motivul lipsirii de libertate invocat și locul și condițiile de detenție; și atunci când nu există nici o relație de proporționalitate între motivul detenției invocat și detenția în cauză [pentru un rezumat detaliat al acestor principii esențiale, a se vedea *James, Wells și Lee împotriva Regatului Unit*, 2012, pct. 191-195; *Saadi împotriva Regatului Unit* (MC), 2008, pct. 68-74].

43. Celeritatea cu care instanțele interne înlocuiesc o măsură privativă de libertate care fie a expirat, fie a fost considerată ca fiind deficientă constituie un alt factor relevant în a aprecia dacă detenția unei persoane trebuie sau nu să fie considerată arbitrară [*Mooren împotriva Germaniei* (MC), 2009, pct. 80]. Astfel, Curtea a considerat, în contextul lit. c), că o perioadă mai mică de o lună între expirarea hotărârii de condamnare inițiale și pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare motivate – după retrimiterea cauzei de curtea de apel către o instanță inferioară – nu face ca detenția la care a fost supus reclamantul să fie arbitrară (*Minjat împotriva Elveției*, 2003, pct. 46 și 48). În schimb, o perioadă mai mare de la retrimiterea cauzei de curtea de apel către o instanță inferioară, în care reclamantul a rămas într-o stare de incertitudine cu privire la motivele detenției sale, coroborată cu absența unui termen în care instanța inferioară să reexamineze legalitatea detenției respective, a fost considerată ca făcând arbitrară detenția reclamantului (*Khudoyorov împotriva Rusiei*, 2005, pct. 136-137).

G. Hotărâre judecătorească

44. O perioadă de detenție este în principiu „legală” dacă se bazează pe o hotărâre judecătorească. O detenție întemeiată pe o hotărâre judecătorească declarată ulterior nelegală de o instanță superioară poate rămâne validă în temeiul dreptului intern (*Bozano împotriva Franței*, 1986, pct. 55). Detenția poate rămâne conformă cu cerința de respectare a „căilor legale” chiar și atunci când, după ce au constatat deficiențe în procedura de detenție, instanțele interne au considerat-o totuși legală (*Erkalo împotriva Țărilor de Jos*, 1998, pct. 55-56). Astfel, chiar și deficiențele din hotărârea de condamnare nu afectează în mod obligatoriu perioada detenției nelegale, în sensul art. 5 § 1 (*Yefimenko împotriva Rusiei*, 2013, pct. 102-108; *Ječius împotriva Lituaniei*, 2000, pct. 68; *Benham împotriva Regatului Unit*, 1996, pct. 42-47).

45. Curtea face distincție între actele instanțelor interne care țin de competența acestora și cele care constituie o depășire a acesteia (*Benham împotriva Regatului Unit*, pct. 43 și urm.). Hotărârile de

condamnare au fost considerate *ex facie* nelegale în cauze în care partea interesată nu a fost informată în mod corespunzător despre organizarea unei ședințe de judecată (*Khudoyorov împotriva Rusiei*, 2005, pct. 129), instanțele interne nu au efectuat o anchetă privind resursele impusă de legislația națională (*Lloyd și alții împotriva Regatului Unit*, 2005, pct. 108 și 116), sau instanțele inferioare nu au examinat suficient dacă măsuri, altele decât detenția, puteau fi luate în considerare (*ibid.*, pct. 113). Pe de altă parte, în cazul în care nu a existat nicio dovadă că comportamentul instanțelor naționale a reprezentat o „neregulă gravă sau evidentă", Curtea a considerat că detenția a fost legală (*ibid.*, pct. 114).

H. Motivarea hotărârilor și cerința lipsei arbitrarului

46. Absența motivării sau insuficienta motivare a hotărârilor de condamnare sau a măsurilor preventive privative de libertate este unul dintre elementele pe care Curtea le ia în considerare atunci când evaluează legalitatea deținerii în temeiul art. 5 § 1 [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 92]. Astfel, lipsa *oricăror* motivări invocate de autoritățile judiciare în deciziile lor de autorizare a detenției pentru o perioadă prelungită de timp poate fi incompatibilă cu principiul protecției împotriva arbitrarului consacrat de art. 5 § 1 (*Stašaitis împotriva Lituaniei*, 2002, pct. 66-67). În mod similar, o decizie extrem de laconică și care nu face referire la nicio dispoziție legală prin care să se justifice detenția nu oferă o protecție suficientă împotriva arbitrarului (*Khudoyorov împotriva Rusiei*, 2005, pct. 157).

47. Cu toate acestea, Curtea poate considera că detenția reclamantului este conformă cu legislația internă, în pofida lipsei motivelor din mandatul de arestare preventivă, în cazul în care instanțele naționale au fost convinse că au existat anumite motive pentru arestarea preventivă a reclamantului (*Minjat împotriva Elveției*, 2003, pct. 43). În plus, atunci când instanțele interne anulează un mandat de arestare preventivă pentru lipsa motivării, dar consideră că detenția reclamantului nu a fost lipsită de temei, refuzul de a dispune punerea în libertate a deținutului și trimiterea dosarului către instanțe inferioare pentru a se pronunța cu privire la legalitatea deținerii nu constituie o încălcare a art. 5 § 1 (*ibid.*, pct. 47).

48. S-a constatat o încălcare a art. 5 § 1 în cazul în care a fost dispusă arestarea preventivă nu numai fără motivare, ci și fără menționarea duratei acesteia. Instanțele naționale totuși nu au obligația să ia decizia de a stabili durata arestării preventive indiferent de modul în care aceasta este reglementată în dreptul intern [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 199; *Oravec împotriva Croației*, 2017, pct. 55]. Existența sau lipsa unei limitări a duratei este unul dintre elementele pe care Curtea le-ar putea lua în considerare în cadrul aprecierii sale globale cu privire la caracterul previzibil al dreptului intern în aplicarea sa și care oferă garanții împotriva detenției arbitrare (*J.N. împotriva Regatului Unit*, 2016, pct. 90; *Meloni împotriva Elveției*, 2008, pct. 53.)

49. În plus, autoritățile ar trebui să aibă în vedere măsuri mai puțin intruzive decât detenția (*Ambruszkiewicz împotriva Poloniei*, 2006, pct. 32).

I. Exemple de nereguli procedurale admisibile

50. S-a constatat că următoarele nereguli procedurale nu conferă un caracter nelegal detenției reclamantului:

- omisiunea de a notifica în mod oficial acuzatului hotărârea de condamnare nu a constituit o „neregulă gravă sau evidentă" în sensul excepțional indicat de jurisprudență, având în vedere că autoritățile au crezut în mod real că hotărârea fusese notificată reclamantului (*Marturana împotriva Italiei*, 2008, pct. 79; a se vedea însă *Voskuil împotriva Țărilor de Jos*, 2007, în care Curtea a constatat o încălcare întrucât autoritățile au comunicat cu o întârziere de 3 zile mandatul de arestare, în condițiile în care termenul legal era de 24 de ore);

- o simplă eroare materială într-un mandat de arestare sau într-o hotărâre de condamnare care a fost ulterior rectificată de către o autoritate judecătorească [*Nikolov împotriva Bulgariei*, 2003, pct. 63; *Douiyeb împotriva Țărilor de Jos* (MC), 1999, pct. 52];
- înlocuirea temeiului legal reținut pentru a justifica detenția reclamantului cu un alt temei legal, având în vedere constatările pe care judecătorii s-au întemeiat pentru a ajunge la concluziile puse [*Gaidjurgis împotriva Lituaniei* (dec.), 2001]. Lipsa unei justificări satisfăcătoare pentru modificarea temeiului legal poate conduce Curtea la concluzia că a fost încălcat art. 5 § 1 (*Calmanovici împotriva României*, 2008, pct. 65).

J. Întârzierea executării unei decizii de punere în libertate

51. Este de neconceput ca, într-un stat de drept, un individ să rămână lipsit de libertate, în ciuda existenței unei hotărâri judecătorești prin care se dispune punerea sa în libertate [*Assanidze împotriva Georgiei* (MC), 2004, pct. 173]. Cu toate acestea, Curtea recunoaște că un anumit termen pentru executarea unei decizii de punere în libertate este admisibil și deseori inevitabil. Autoritățile naționale trebuie însă să facă eforturi pentru a-l reduce la minim (*Giulia Manzoni împotriva Italiei*, 1997, pct. 25).

Formalitățile administrative asociate punerii în libertate nu pot justifica o întârziere mai mare de câteva ore (*Ruslan Yakovenko împotriva Ucrainei*, 2015, pct. 68, în care a existat o întârziere de 2 zile, și *Quinn împotriva Franței*, 1995, pct. 39-43, care privea o întârziere de 11 ore în executarea unei decizii prin care se dispunea punerea în libertate „de îndată” a reclamantului).

O arestare nejustificată a unor persoane atunci când temeiul detenției lor a încetat să mai existe, ca urmare a unor deficiențe administrative în transmiterea documentelor între diferite organe ale statului, relevă o încălcare a art. 5, chiar dacă este de scurtă durată (*Kerem Çiftçi împotriva Turciei*, 2021, pct. 32-34, în care reclamantul a fost reținut timp de aproximativ o oră și jumătate în baza unui mandat de arestare care fusese anulat cu o lună înainte).

III. Lipsirea de libertate autorizată în temeiul art. 5 § 1

A. Detenția pe baza condamnării

Art. 5 § 1 lit. a) din Convenție

„1. [...] Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

Cuvinte-cheie HUDOC

Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

Condamnare (5-1-a) – Pe baza condamnării (5-1-a) – Tribunal competent (5-1-a)

1. Existența unei condamnări

52. Art. 5 § 1 lit. a) se aplică pentru orice „condamnare” care conduce la o lipsire de libertate pronunțată de o instanță și nu face nicio distincție în funcție de caracterul juridic al infracțiunii de care o persoană a fost găsită vinovată, indiferent dacă aceasta este încadrată ca fiind de natură penală sau disciplinară de dreptul intern al statului în cauză (*Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 1976, pct. 68; *Galstian împotriva Armeniei*, 2007, pct. 46).

53. Termenul semnifică atât o constatare a vinovăției, cât și aplicarea unei pedepse sau a unei alte măsuri care implică lipsirea de libertate [*Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC), 2013, pct. 125; *James, Wells și Lee împotriva Regatului Unit*, 2012, pct. 189; *M. împotriva Germaniei*, 2009, pct. 87; *Van Droogenbroeck împotriva Belgiei*, 1982, pct. 35; *B. împotriva Austriei*, 1990, pct. 38].

54. Aspectele legate de caracterul adecvat al pedepsei nu intră, în principiu, în domeniul de aplicare al Convenției. Nu este rolul Curții să decidă care este durata adecvată de detenție pentru o anumită infracțiune. Cu toate acestea, măsurile referitoare la executarea pedepsei sau la beneficiile penitenciare pot afecta dreptul la libertate garantat prin art. 5 § 1, dat fiind că durata efectivă a lipsirii de libertate a unui condamnat depinde în special de aplicarea lor [*Aleksandr Aleksandrov împotriva Rusiei,* 2018, pct. 22; *Khamtokhu și Aksenchik împotriva Rusiei* (MC), 2017, pct. 55-56].

55. Dispoziția nu împiedică statele contractante să execute hotărârile de condamnare pronunțate de instanțele competente împotriva unei persoane în afara teritoriului respectivului stat (*X. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei din 14 decembrie 1963). Deși nu este obligația statelor contractante să verifice dacă procedura care a condus la această condamnare a îndeplinit toate cerințele art. 6 (*Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei*, 1992, pct. 110), o condamnare nu poate fi rezultatul unei denegări de dreptate flagrante [*Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), 2004, pct. 461]. Dacă o condamnare este rezultatul unei proceduri care este „vădit contrară dispozițiilor art. 6 sau principiilor consacrate de acesta”, lipsirea de libertate astfel rezultată nu se justifică din perspectiva art. 5 § 1 lit. a) [*Willcox și Hurford împotriva Regatului Unit* (dec.), 2013, pct. 95, cu exemple de lipsă de echitate care constituie o flagrantă denegare de dreptate; a se vedea, de asemenea, *Stoichikov împotriva Bulgariei*, 2005, pct. 56-58, și *Vorontsov și alții împotriva Ucrainei*, 2021, pct. 42-49, privind aplicarea principiului în procedurile interne].

56. În cauza *Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 4)*, 2026, detenția reclamantului s-a bazat pe condamnarea sa penală, care a fost rezultatul unei proceduri care a constituit o „flagrantă denegare de dreptate” și a implicat o interpretare imprevizibilă a dreptului penal, cu încălcarea art. 6 și 7 din Convenție. Prin urmare, detenția reclamantului nu a fost „legală” și a constituit o încălcare a art. 5 § 1 din Convenție (pct. 131-137).

2. Tribunal competent

57. Termenul „tribunal” desemnează organele care prezintă nu numai caracteristici comune fundamentale, dintre care cea mai importantă este independența față de executiv și de alte autorități, ci și garanțiile unei proceduri judiciare (*Weeks împotriva Regatului Unit*, 1987, pct. 61; *De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei* , 1971, pct. 78). Formele procedurii nu trebuie totuși neapărat să fie identice în fiecare din cazurile în care este necesară intervenția instanței. Pentru a stabili dacă o procedură oferă garanții adecvate, trebuie să se țină seama de natura specială a circumstanțelor în care se desfășoară o astfel de procedură (*ibid.*).

58. În plus, organul în cauză nu trebuie să dețină doar simple atribuții consultative, ci și să aibă puterea de a se pronunța asupra legalității deținerii și de a dispune punerea în libertate, în caz de deținere ilegală (*X împotriva Regatului Unit*, 1981, pct. 61; *Weeks împotriva Regatului Unit*, 1987, pct. 61).

59. O instanță nu are „competență” în cazul în care compunerea sa nu este „prevăzută de lege” (*Yefimenko împotriva Rusiei*, 2013, pct. 109-111).

3. Detenția trebuie să se producă „pe baza” unei condamnări

60. Termenul „pe baza” nu înseamnă doar că detenția trebuie să urmeze condamnării din punct de vedere temporal: în plus, detenția trebuie să rezulte din condamnare, să fie urmarea acesteia, să depindă de aceasta sau să aibă loc în virtutea acesteia. Pe scurt, trebuie să existe o legătură de cauzalitate suficientă între condamnare și lipsirea de libertate în cauză [*James, Wells și Lee împotriva*

Regatului Unit, 2012, pct. 189; *Monnell și Morris împotriva Regatului Unit*, 1987, pct. 40; *Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC), 2013, pct. 124].

61. Cu toate acestea, odată cu trecerea timpului, legătura de cauzalitate devine treptat mai puțin puternică și ar putea fi în cele din urmă întreruptă dacă s-ar ajunge la o situație în care decizia de a nu pune în libertate și de a priva din nou de libertate (inclusiv prelungirea arestului preventiv) s-ar baza pe motive care nu au legătură cu obiectivele legiuitorului sau ale instanței sau pe o evaluare nerezonabilă din punctul de vedere al acestor obiective. În aceste circumstanțe, o detenție legală la origine s-ar transforma într-o lipsire de libertate arbitrară și, prin urmare, incompatibilă cu art. 5 (*Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC), 2013, pct. 124; și *H.W. împotriva Germaniei*, 2013, pct. 102; *M. împotriva Germaniei*, 2009, pct. 88, pentru menținerea în arest preventiv; *W.A. împotriva Elveției*, 2021, pct. 39-45, în care mandatul de arestare preventivă a reclamantului, pronunțat în cadrul unei proceduri de redeschidere, era incompatibil cu obiectivele condamnării sale inițiale).

62. Curtea a concluzionat că diferite forme de arestare preventivă, impuse în plus față de pedeapsa închisorii, au constituit detenție „pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent". În astfel de circumstanțe, detenția în cauză nu făcea parte din pedeapsă, ci decurgea mai degrabă dintr-o altă „măsură care implică lipsirea de libertate" (a se vedea *Ruslan Yakovenko împotriva Ucrainei*, 2015, pct. 51, cu trimiterile suplimentare).

63. Decizia de a nu pune în libertate un deținut poate deveni incompatibilă cu scopul executării pedepsei privative de libertate impuse de instanță în cazul în care persoana în cauză continuă să fie deținută din cauza unui risc de recidivă, dar, în același timp, este privată de mijloacele necesare, cum ar fi o terapie adecvată, pentru a demonstra că nu mai este periculoasă (*Klinkenbuß împotriva Germaniei*, 2016, pct. 47).

64. Caracterul rezonabil al deciziei de prelungire a detenției unei persoane pentru a proteja populația poate fi pus sub semnul întrebării în cazul în care instanța internă nu dispunea în mod evident de suficiente probe pentru a concluziona că persoana în cauză prezenta încă un pericol pentru public, în special din cauza faptului că instanța nu a obținut opinii indispensabile și suficient de recente din partea experților. Întrebarea dacă expertiza medicală a fost suficient de recentă nu primește un răspuns static din partea Curții, ci depinde de circumstanțele specifice ale cauzei, în special, dacă au existat schimbări potențial semnificative în situația reclamantului de la ultima examinare efectuată de un expert (*D.J. împotriva Germaniei*, 2017, pct. 59-61). În plus, atunci când autorul infracțiunii a fost deținut în aceeași instituție pentru o perioadă considerabilă de timp, iar tratamentul terapeutic al acestuia a ajuns într-un impas, este deosebit de important să fie consultat un expert extern pentru a obține noi propuneri în vederea inițierii tratamentului necesar (*Tim Henrik Bruun Hansen împotriva Danemarcei*, 2019, pct. 77-78).

65. Un inculpat este considerat deținut „pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent" în sensul art. 5 § 1 lit. a) odată ce hotărârea este pronunțată în primă instanță, chiar dacă nu este încă executorie și este supusă apelului (*Ruslan Yakovenko împotriva Ucrainei*, 2015, pct. 46). Expresia „pe baza condamnării" nu poate fi interpretată ca fiind limitată la cazul unei condamnări definitive, deoarece acest lucru ar exclude arestarea persoanelor condamnate care s-au prezentat la proces în timp ce se aflau încă în libertate. Nu se poate pierde din vedere faptul că vinovăția unei persoane, privată de libertate în cursul unei proceduri de apel sau de revizuire, a fost stabilită în cursul unui proces care s-a desfășurat conform cerințelor art. 6 (*Wemhoff împotriva Germaniei*, 1968, pct. 9).

66. Art. 5 § 1 lit. a) se aplică în cazul internării unui alienat mental într-un spital de psihiatrie în urma condamnării (*Klinkenbuß împotriva Germaniei*, 2016, pct. 49; *Radu împotriva Germaniei*, 2013, pct. 97; *X împotriva Regatului Unit*, 1981, pct. 39). Cu toate acestea, nu se aplică în astfel de cazuri în urma achitării (*Luberti împotriva Italiei*, 1984, pct. 25).

4. Impactul procedurii de apel

67. O perioadă de detenție este, în principiu, „legală” dacă se bazează pe o hotărâre judecătorească. Constatarea ulterioară a unei încălcări din partea unei instanțe care a dispus detenția poate să nu se răsfrângă, în temeiul dreptului intern, asupra validității detenției în acel interval de timp. Acesta este motivul pentru care organele de la Strasbourg refuză să admită cereri din partea persoanelor care sunt condamnate pentru infracțiuni și care invocă argumentul că instanțele de apel au constatat că verdictul de vinovăție sau pedeapsa se bazau pe erori de fapt sau de drept (*Benham împotriva Regatului Unit*, 1996, pct. 42). Cu toate acestea, o detenție în urma unei condamnări nu este legală în cazul în care nu are nicio bază în dreptul intern sau este arbitrară (*Tsirlis și Kouloumpas împotriva Greciei*, 1997, pct. 62).

B. Deținerea pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege

Art. 5 § 1 lit. B) din Convenție

„1. [...] Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei deținere legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;”

Cuvinte-cheie HUDOC

Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

Hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal (5-1-b) – Nesupunerea la o hotărâre pronunțată de către un tribunal (5-1-b) – Garantarea executării unei obligații prevăzute de lege (5-1-b)

1. Nesupunerea la o hotărâre pronunțată de către un tribunal

68. Termenii utilizați în prima parte a art. 5 § 1 lit. b) implică faptul că persoana arestată sau deținută trebuie să fi avut posibilitatea de a se conforma unei hotărâri pronunțate de către o instanță și nu a făcut acest lucru (*Beiere împotriva Letoniei*, 2011, pct. 49).

69. Persoanele nu pot fi trase la răspundere pentru nerespectarea hotărârilor pronunțate de către o instanță dacă nu au fost niciodată informate cu privire la acestea (*Beiere împotriva Letoniei*, 2011, pct. 50).

70. Refuzul unei persoane de a se supune anumitor măsuri sau de a urma o anumită procedură înainte ca o instanță competentă să îi solicite acest lucru nu are nicio valoare prezumtivă în deciziile cu privire la respectarea unei astfel de hotărâri judecătorești (*Petukhova împotriva Rusiei*, 2013, pct. 59).

71. Autoritățile interne trebuie să păstreze un just echilibru între importanța, într-o societate democratică, de a asigura respectarea hotărârilor pronunțate conform legii de către o instanță și importanța dreptului la libertate. În acest sens, trebuie să se aibă în vedere scopul hotărârii, posibilitatea materială de a fi respectată și durata detenției. Problema proporționalității joacă aici un rol deosebit de important (*Gatt împotriva Maltei*, 2010, pct. 40).

72. Organele Convenției au considerat că prima teză a art. 5 § 1 lit. b) se aplică în cauzele care privesc, printre altele, neplata unei amenzi dispuse de o instanță (*Velinov împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, 2013; *Airey împotriva Irlandei*, decizia Comisiei din 7 iulie 1977), refuzul de a efectua un examen psihiatric (*X. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei din 10 decembrie 1975), sau de a efectua o analiză de sânge dispusă de o instanță (*X. împotriva Austriei*, decizia Comisiei din 13 decembrie 1979), nerespectarea impunerii arestului la domiciliu (*Freda împotriva Italiei*, decizia Comisiei din 7 octombrie 1980), nerespectarea unei decizii prin care se dispunea predarea unui copil către un părinte [*Paradis împotriva Germaniei* (dec.), 2007], refuzul de a respecta o somație (*Steel și alții împotriva Regatului Unit*, 1998), nerespectarea condițiilor de liberare pe cauțiune (*Gatt împotriva Maltei*, 2010) și de internare într-un spital de psihiatrie (*Trutko împotriva Rusiei*, 2016, și *Beiere împotriva Letoniei*, 2011, în care procedurile interne nu ofereau garanții suficiente împotriva arbitrarului).

2. Executarea unei obligații prevăzute de lege

73. A doua parte a art. 5 § 1 lit. b) nu autorizează detenția decât dacă măsura este luată „în vederea garantării executării" unei obligații prevăzute de lege. Trebuie așadar ca persoana vizată de această măsură să nu fi executat o obligație și ca arestarea și deținerea sa să urmărească executarea acestei obligații și să nu aibă caracter punitiv. De îndată ce obligația în cauză a fost executată, baza deținerii în temeiul art. 5 § 1 lit. b) dispare [*Vasileva împotriva Danemarcei*, 2003, pct. 36; *S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 80-81].

74. Art. 5 § 1 lit. b) face trimitere la dreptul intern în ceea ce privește conținutul obligației, precum și procedura care trebuie urmată ca obligația respectivă să fie impusă și respectată [*Rozhkov împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2017, pct. 89].

75. Obligația trebuie să aibă un caracter specific și concret (*Ciulla împotriva Italiei*, 1989, pct. 36). O interpretare exhaustivă ar conduce la rezultate incompatibile cu ideea statului de drept [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 83; *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 1976, pct. 69; *Iliya Stefanov împotriva Bulgariei*, 2008, pct. 72].

76. Obligația de a nu săvârși o infracțiune nu poate fi considerată „specifică și concretă" decât dacă locul și data săvârșirii iminente și potențialele sale victime au fost precizate în mod suficient. În contextul unei obligații de a nu face, spre deosebire de o obligație de a face, este necesar, înainte de a concluziona că o persoană a încălcat obligația în cauză, ca aceasta să fi fost informată despre actul precis de la săvârșirea căruia trebuia se abțină și să se demonstreze că persoana respectivă nu a avut intenția să se abțină de la a face acest lucru [*Kurt împotriva Austriei* (MC), 2021, pct. 185; *Ostendorf împotriva Germaniei*, 2013, pct. 93-94].

Obligația de a nu săvârși o infracțiune în viitorul apropiat nu poate fi considerată suficient de specifică și concretă atât timp cât nu au fost îndeplinite măsurile specifice ce au fost dispuse [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 83].

77. O arestare nu este acceptabilă în sensul Convenției decât dacă executarea „obligației prevăzute de lege" nu poate fi obținută prin măsuri mai puțin severe (*Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011, pct. 136). De asemenea, principiul proporționalității impune să se stabilească un echilibru între necesitatea în cadrul unei societăți democratice de a garanta executarea imediată a obligației în cauză și importanța dreptului la libertate [*Saadi împotriva Regatului Unit* (MC), 2008, pct. 70].

78. În evaluarea sa, Curtea ia în considerare următoarele puncte relevante: natura obligației care decurge din legislația aplicabilă, inclusiv obiectul și scopul care stau la baza acesteia; persoana aflată în detenție și circumstanțele specifice care au condus la detenția sa; și durata detenției [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 75; *Vasileva împotriva Danemarcei*, 2003, pct. 38; *Epple împotriva Germaniei*, 2005, pct. 37].

79. Situații examinate în temeiul celei de-a doua părți a art. 5 § 1 lit. b) includ, de exemplu, obligația de a se supune unui control de securitate la intrarea pe teritoriul unei țări (*McVeigh și alții împotriva*

Regatului Unit, raportul Comisiei din 18 martie 1981), de a-și declina identitatea [*Vasileva împotriva Danemarcei*, 2003; *Novotka împotriva Slovaciei* (dec.), 2003; *Sarigiannis împotriva Italiei*, 2011], de a efectua un examen psihiatric (*Nowicka împotriva Poloniei*, 2002), de a părăsi o anumită zonă (*Epple împotriva Germaniei*, 2005), de a se prezenta la o secție de poliție pentru interogatoriu (*Iliya Stefanov împotriva Bulgariei*, 2008; *Osypenko împotriva Ucrainei*, 2010, și *Khodorkovskiy împotriva Rusiei*, 2011), de a nu tulbura ordinea publică prin săvârșirea unei infracțiuni (*Ostendorf împotriva Germaniei*, 2013) și de a comunica unde se află bunurile puse sub sechestru pentru a garanta plata unor datorii fiscale (*Göthlin împotriva Suediei*, 2014).

C. Arestarea preventivă

Art. 5 § 1 lit. c) din Convenție

„1. [...] Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;”

Cuvinte-cheie HUDOC

Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale(5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

Aducere în fața autorității judiciare competente (5-1-c) – Infracțiune (5-1-c) – Motive verosimile de a bănui (5-1-c) – Motive temeinice de a crede în necesitatea de a împiedica acuzatul să săvârșească o infracțiune (5-1-c) – Motive temeinice de a crede în necesitatea de a împiedica acuzatul să fugă (5-1-c)

1. Scopul arestării și al detenției

80. „În vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente” corespunde celor trei ipoteze alternative pentru arestare sau detenție în temeiul art. 5 § 1 lit. c) [*Lawless împotriva Irlandei (nr. 3)*, 1961, pct. 13-14; *Irlanda împotriva Regatului Unit*, 1978, pct. 196].

81. O persoană nu poate fi reținută în temeiul primei teze a art. 5 § 1 lit. c) decât în cadrul unei proceduri penale, în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente atunci când este suspectată că a săvârșit o infracțiune [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 314; *Şahin Alpay împotriva Turciei*, 2018, pct. 103; *Ječius împotriva Lituaniei*, 2000, pct. 50; *Schwabe și M.G. împotriva Germaniei*, 2011, pct. 72].

82. Arestarea preventivă poate funcționa ca măsură preventivă doar în măsura în care este justificată de motive verosimile de a bănui că s-a săvârșit o infracțiune în legătură cu care este în curs o procedură penală [*Kurt împotriva Austriei* (MC), 2021, pct. 187].

83. A doua situație a acestei dispoziții („motive temeinice de a crede în necesitatea de a împiedica acuzatul să săvârșească o infracțiune”) nu permite o politică de prevenție generală îndreptată împotriva unei persoane sau a unei categorii de persoane care sunt percepute de autorități ca fiind periculoase sau predispuse la săvârșirea de infracțiuni. Acest motiv de detenție nu face nimic altceva decât să ofere statelor contractante un mijloc pentru a preveni o infracțiune concretă și precisă cu privire, în special, la locul și momentul săvârșirii, precum și la victima (victimele) acesteia. Pentru ca o detenție să fie justificată în temeiul celei de-a doua părți a art. 5 § 1 lit. c), autoritățile trebuie să demonstreze în mod convingător că persoana în cauză ar fi fost, după toate probabilitățile, implicată

în infracțiunea concretă și specifică, dacă săvârșirea acesteia nu ar fi fost împiedicată de detenție [*Kurt împotriva Austriei* (MC), 2021, pct. 186; *S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 89 și 91].

84. A doua parte a art. 5 § 1 lit. c) prevede un motiv specific de detenție, independent de existența unor „motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune". Acesta se aplică, prin urmare, arestării preventive în afara contextului procedurii penale [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 114-116, cu privire la detenția cu scopul de a preveni violența spectatorilor].

85. Existența unui astfel de scop trebuie avută în vedere independent de realizarea sa. Criteriul impus de art. 5 § 1 lit. c) nu presupune ca poliția să fi obținut probe suficiente pentru a aduce acuzații, fie în momentul arestării, fie în momentul plasării în detenție (*Petkov și Profirov împotriva Bulgariei*, 2014, pct. 52; *Erdagöz împotriva Turciei*, 1997, pct. 51). Scopul interogatoriului în timpul detenției în temeiul art. 5 § 1 lit. c) este de a completa ancheta penală prin confirmarea sau infirmarea suspiciunii concrete pe care se întemeiază arestarea [*Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 125; *Brogan și alții împotriva Regatului Unit*, 1988, pct. 52-54; *Labita împotriva Italiei* (MC), 2000, pct. 155; *O'Hara împotriva Regatului Unit*, 2001, pct. 36].

86. Cerința „scopului" de a aduce o persoană arestată în fața instanței trebuie aplicată cu gradul de flexibilitate al detenției, în conformitate cu a doua parte din art. 5 § 1 lit. c), pentru a nu prelungi în mod nenecesar o arestare preventivă de scurtă durată. Atunci când o persoană este eliberată din arest preventiv după o scurtă perioadă de timp, fie deoarece nu mai există riscul, fie, de exemplu, la împlinirea termenului prevăzut de lege, cerința scopului nu ar trebui să constituie un obstacol în calea arestării preventive [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 118-126].

87. Atunci când procedurile penale au fost suspendate pentru o perioadă nespecificată în timpul pandemiei de Covid-19, temeiul detenției reclamantului în perioada respectivă a continuat să fie scopul de a fi adus în fața autorității judiciare competente [*Fenech împotriva Maltei* (dec.), 2021, pct. 83-88].

88. Detenția în temeiul art. 5 § 1 lit. c) trebuie să reprezinte o măsură proporțională cu obiectivul declarat (*Ladent împotriva Poloniei*, 2008, pct. 55-56). Este sarcina autorităților interne să demonstreze în mod convingător că detenția este necesară. Atunci când autoritățile dispun detenția unei persoane pe perioada premergătoare procesului pentru motivul că nu s-a prezentat atunci când a fost citată, trebuie să se asigure că persoana în cauză a fost citată corespunzător și că a avut timp suficient să se conformeze, precum și dacă s-au luat măsuri rezonabile pentru a verifica dacă într-adevăr aceasta s-a sustras (*Vasiliciuc împotriva Republicii Moldova*, 2017, pct. 40).

89. Criteriul necesității în temeiul celei de-a doua părți a art. 5 § 1 lit. c) impune ca alte măsuri mai puțin severe decât detenția să fi fost luate în considerare și considerate insuficiente pentru protecția persoanei sau a interesului public. Trebuie ca infracțiunea în cauză să fie gravă, să implice un pericol pentru viață și sănătate sau un prejudiciu material semnificativ. În plus, detenția trebuie să înceteze în momentul în care riscul nu mai există, ceea ce necesită o monitorizare, durata detenției reprezentând, de asemenea, un factor relevant [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 161].

90. Expresia „autoritate judiciară competentă" are același înțeles cu cel al expresiei „unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare", utilizată la art. 5 § 3 (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 29).

2. Sensul expresiei „motive verosimile de a bănui"

91. „Verosimilul" bănuielilor pe care trebuie să se bazeze o arestare constituie un element esențial al protecției prevăzute la art. 5 § 1 lit. c) [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 314; *Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 124; *Fernandes Pedroso împotriva Portugaliei*, 2018, pct. 87]. Faptul că bănuiala se bazează pe buna-credință nu este în sine suficient (*Sabuncu și alții împotriva Turciei*, 2020, pct. 145).

92. Existența unor „motive verosimile de a bănui” că a fost săvârșită o infracțiune presupune fapte sau informații capabile să convingă un observator obiectiv că este posibil ca persoana în cauză să fi săvârșit infracțiunea [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 314; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 88; *Erdagöz împotriva Turciei*, 1997, pct. 51; și *Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 32). În consecință, nereușita autorităților de a efectua o anchetă veritabilă asupra principalelor fapte dintr-o cauză pentru a verifica temeinicia unei plângeri constituie o încălcare a art. 5 § 1 lit. c) (*Stepuleac împotriva Moldovei*, 2007, pct. 73; *Elçi și alții împotriva Turciei* , 2003, pct. 674; *Moldoveanu împotriva Republicii Moldova*, 2021, pct. 52-57, în care reclamanta fusese arestată și deținută sub acuzația de fraudă ca urmare a faptului că nu reușise să ramburseze o datorie către o terță parte).

93. Motivele verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune trebuie să fie justificate prin probe verificabile și obiective. Trimiterile vagi și generale din deciziile și documentele autorităților la o dispoziție legală sau la „probe aflate la dosar” nespecificate nu pot fi considerate suficiente pentru a justifica „caracterul rezonabil” al motivelor verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune, în absența vreunei declarații, informații sau plângeri specifice (*Akgün împotriva Turciei*, 2021, pct. 156 și 175).

94. Ceea ce poate fi considerat „verosimil” depinde de toate circumstanțele, însă faptele care pot da naștere unei bănuieli întemeiate nu trebuie să fie de același nivel cu cele necesare pentru a justifica o condamnare sau chiar pentru a aduce o acuzație [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 184].

95. Expresia „caracter rezonabil” face trimitere, de asemenea, la pragul pe care bănuiala întemeiată trebuie să îl atingă pentru a convinge un observator obiectiv cu privire la probabilitatea acuzațiilor (*Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 128).

96. De regulă, problemele legate de existența unor „motive verosimile de a bănui” apar la nivelul faptelor. Întrebarea este așadar dacă arestarea și detenția s-au bazat pe suficiente elemente obiective pentru a justifica „motive verosimile de a bănui” că faptele în cauză au avut loc cu adevărat. Pe lângă latura sa factuală, existența unor „motive verosimile de a bănui” în sensul art. 5 § 1 lit. c) impune ca faptele invocate să poată fi considerate în mod rezonabil ca încadrându-se în una dintre secțiunile din lege care se referă la un comportament infracțional. Astfel, este evident că nu pot exista „motive verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune” dacă actele sau faptele reținute împotriva unei persoane plasate în detenție nu constituiau o infracțiune în momentul în care au avut loc [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 317; *Sabuncu și alții împotriva Turciei*, 2020, pct. 146-147].

97. În plus, nu trebuie să rezulte că presupusele infracțiuni în sine au avut legătură cu exercitarea de către reclamant a drepturilor sale în temeiul Convenției [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 318; *Sabuncu și alții împotriva Turciei*, 2020, pct. 148; *Ragıp Zarakolu împotriva Turciei*, 2020, pct. 41].

Atunci când o detenție ilegală constituie o ingerință în una dintre libertățile garantate de Convenție, aceasta nu poate fi considerată, în principiu, o ingerință prevăzută de dreptul intern (*Sabuncu și alții împotriva Turciei*, 2020, pct. 230; a se vedea, de asemenea, *Karaca împotriva Turciei*, 2023, pct. 154-160, care privea efectul detenției legale a reclamantului asupra evaluării ingerinței în libertatea sa de exprimare în temeiul art. 10 din Convenție).

98. Pentru a evalua dacă a fost respectat criteriul minim privind motivele verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune necesar pentru a aresta o persoană, Curtea are în vedere contextul general al faptelor dintr-o anumită cauză, inclusiv statutul reclamantului, succesiunea evenimentelor, modul în care au fost efectuate anchetele și comportamentul autorităților (*Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2020, pct. 113-131; a se vedea, de asemenea, *Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 4)*, 2025, pct. 207-208 pentru un context de dezordine publică).

Criteriul minim nu a fost respectat atunci când arestarea și detenția reclamanților sub suspiciunea de a fi săvârșit infracțiunea de tulburare a ordinii publice în masă au fost afectate de arbitrar și au făcut parte dintr-o strategie a autorităților de a împiedica și de a pune capăt protestelor pașnice (*Shmorgunov și alții împotriva Ucrainei*, 2021, pct. 464-477).

Nu s-a constatat existența unor „motive rezonabile de a bănui" în cazul în care reclamantul a fost victima unei arestări efectuate în masă, fără nicio evaluare individualizată a caracterului penal al acțiunilor sale (*Ishkhanyan împotriva Armeniei*, 2025, pct. 158-162).

99. În timp ce motivele verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune trebuie să existe în momentul arestării și detenției inițiale, trebuie demonstrat, de asemenea, în cazul detenției prelungite, că motivele de a bănui persistă și rămân „verosimile" pe durata detenției [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 320; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, 2014, pct. 90].

100. În contextul terorismului, nu se poate solicita statelor contractante să demonstreze caracterul temeinic al bănuielilor care au motivat arestarea unei persoane suspectate de terorism divulgând surse confidențiale de informație, Curtea a considerat că necesitatea combaterii criminalității teroriste nu poate justifica extinderea noțiunii de „verosimil" până în punctul în care se aduce atingere esenței garanției oferite de art. 5 § 1 lit. c) (*O'Hara împotriva Regatului Unit*, 2001, pct. 35; *Baş împotriva Turciei*, 2020, pct. 184).

101. Colectarea ulterioară de probe în legătură cu o anumită acuzație poate, uneori, să întărească motivele verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune care leagă un reclamant de săvârșirea unor infracțiuni asociate terorismului. Cu toate acestea, nu pot constitui singura bază a unor motive verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune care să justifice detenția. În orice caz, colectarea ulterioară a unor astfel de probe nu exonerează autoritățile naționale de la obligația de a furniza o bază factuală suficientă care să justifice detenția inițială a unei persoane [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 321]. Deși contextul cauzei trebuie luat în considerare atunci când este interpretat și aplicat art. 5, autoritățile nu au libertate de acțiune pentru a ordona detenția unei persoane în perioada de stare de urgență fără probe sau informații verificabile sau fără o bază factuală suficientă care să îndeplinească cerințele minime ale art. 5 § 1 lit. c) (*Akgün împotriva Turciei* , 2021, pct. 184).

102. Mărturiile indirecte necoroborate provenite de la informatori anonimi nu au fost considerate o bază suficientă pentru a permite să se concluzioneze asupra existenței unor „motive verosimile de a bănui" că reclamantul ar fi implicat în activități mafiote [*Labita împotriva Italiei* (MC), 2000, pct. 156 și urm.]. În schimb, declarațiile incriminatoare date cu mulți ani înainte și retractate ulterior de suspecți nu au înlăturat în cauză existența unor motive verosimile de a bănui că reclamantul a săvârșit o infracțiune. În plus, nu au avut nicio influență asupra legalității mandatului de arestare (*Talat Tepe împotriva Turciei*, 2004, pct. 61). Curtea a admis, de asemenea, că declarațiile concrete și detaliate ale unui martor anonim pot constitui o bază factuală suficientă pentru existența unor motive verosimile de a bănui că a fost săvârșită o infracțiune în contextul crimei organizate (*Yaygin împotriva Turciei* (dec.), 2021, pct. 37-46].

3. Termenul „infracțiune"

103. Termenul „infracțiune" are un înțeles autonom identic cu cel al aceluiași termen folosit la art. 6. Încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul intern reprezintă unul dintre elementele care trebuie luate în considerare în materie. Cu toate acestea, natura procedurii și gradul de severitate a pedepsei sunt de asemenea, relevante [*Benham împotriva Regatului Unit*, 1996, pct. 56; *S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 90].

D. Detenția unui minor

Art. 5 § 1 lit. d) din Convenție

„1. [...] Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere, sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;"

Cuvinte-cheie HUDOC

Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

Minori (5-1-d) – Educație sub supraveghere (5-1-d) – Aducere în fața autorității judiciare competente (5-1-d)

1. Considerente de ordin general

104. Noțiunea de minor se aplică persoanelor care au vârsta mai mică de 18 ani [*Koniarska împotriva Regatului Unit* (dec.), 2000], în lumina standardelor europene și a Rezoluției CM (72) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (*X. împotriva Elveției*, decizia Comisiei din 14 decembrie 1979).

105. Lit. d) nu reprezintă singura dispoziție care autorizează detenția unui minor. Conține un exemplu specific, dar nu exhaustiv, de circumstanțe în care minorii pot fi deținuți, și anume cazul în care aceasta s-ar produce a) în vederea educației sub supraveghere sau b) pentru aducerea acestora în fața autorității competente (*Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, 2006, pct. 100).

2. Educație sub supraveghere

106. Prima parte a art. 5 § 1 lit. d) autorizează lipsirea de libertate a unui minor în propriul interes al acestuia, indiferent dacă acesta este suspectat de comiterea unei infracțiuni sau este pur și simplu un copil aflat „în situație de risc" (*D.L. împotriva Bulgariei*, 2016, pct. 71).

107. În contextul detenției minorilor, expresia „educație sub supraveghere" nu trebuie asimilată în mod sistematic cu noțiunea de predare în sala de clasă. Educația sub supraveghere trebuie să înglobeze numeroase aspecte ale exercitării, de către autoritatea competentă, a drepturilor părintești în beneficiul și pentru protecția minorului respectiv (*P. și S. împotriva Poloniei*, 2012, pct. 147; *Ichin și alții împotriva Ucrainei*, 2010, pct. 39; *D.G. împotriva Irlandei* , 2002, pct. 80).

„Educația sub supraveghere" trebuie totuși să aibă o componentă școlară de bază importantă, astfel încât predarea conform programei școlare comune constituie norma și permite astfel să se evite lacunele în educația tuturor minorilor lipsiți de libertate, chiar și a celor aflați într-un centru de arestare preventivă, pentru o perioadă limitată de timp [*Blokhin împotriva Rusiei* (MC), 2016, pct. 170].

108. Detenția bazată pe „reeducarea comportamentală" sau pe necesitatea de a împiedica un minor să recidiveze nu este permisă în temeiul art. 5 § 1 lit. d) din Convenție [*Blokhin împotriva Rusiei* (MC), 2016, pct. 171].

109. Lit. d) nu se opune utilizării unei măsuri provizorii de încredințare a minorului ca etapă preliminară pentru înscrierea într-un regim de educație sub supraveghere, fără ca această măsură să implice în sine un astfel de regim. Cu toate acestea, în astfel de circumstanțe, detenția trebuie să fie în mod rapid urmată de aplicarea efectivă a unui astfel de regim într-un mediu specializat (deschis sau

închis) și dotat cu resurse suficiente în acest scop (*Bouamar împotriva Belgiei*, 1988, pct. 50; *D.K. împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 78-84, în care Curtea a considerat acceptabilă detenția reclamantei pentru o perioadă de 2 zile într-un centru de criză pentru copii înainte de a fi transferată la o școală de corecție cu internat).

110. Plasarea unui minor într-un centru cu regim închis trebuie, de asemenea, să fie proporțională cu scopul „educației sub supraveghere." Aceasta trebuie să fie o măsură de ultimă instanță, luată în interesul superior al copilului și menită să prevină riscurile grave pentru dezvoltarea acestuia (*D.L. împotriva Bulgariei*, 2016, pct. 74).

111. În cazul în care un stat a ales un sistem de educație sub supraveghere care implică lipsirea de libertate, acesta are obligația să se doteze cu o infrastructură corespunzătoare care să fie adaptată la cerințele acestui sistem în materie de securitate și educație pentru a îndeplini cerințele art. 5 § 1 lit. d) (*A. și alții împotriva Bulgariei*, 2011, pct. 69; *D.G. împotriva Irlandei*, 2002, pct. 79).

În ceea ce privește punerea în aplicare a unui sistem pedagogic și educațional, statul se bucură de o anumită marjă de apreciere (*D.L. împotriva Bulgariei*, 2016, pct. 77).

112. Curtea consideră că un centru de detenție pentru minori nu poate fi considerat centru de „educație sub supraveghere" în cazul în care nu se asigură nicio activitate didactică în acel loc (*Ichin și alții împotriva Ucrainei*, 2010, pct. 39).

3. Autoritate judiciară competentă

113. A doua parte a art. 5 § 1 lit. d) se aplică în cazul detenției legale a unui minor în scopul aducerii sale în fața autorității competente. Potrivit *lucrărilor pregătitoare*, această dispoziție a avut ca scop să reglementeze detenția unui minor înainte de desfășurarea unei proceduri civile sau administrative, în timp ce art. 5 § 1 lit. c) trebuie să se aplice detenției dispuse în cursul unei proceduri penale.

114. Cu toate acestea, detenția unui minor acuzat de o infracțiune în timpul întocmirii unui raport psihiatric necesar pentru luarea unei decizii cu privire la starea sa psihică a fost considerată ca intrând sub incidența lit. d), constituind detenție în scopul aducerii unui minor în fața autorității competente (*X. împotriva Elveției*, decizia Comisiei din 14 decembrie 1979).

E. Detenție din motive medicale sau sociale

Art. 5 § 1 lit. e) din Convenție

„1. [...] Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;"

Cuvinte-cheie HUDOC

Libertatea persoanei (5-1) – Siguranța persoanei (5-1) – Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

Prevenirea transmiterii unei boli contagioase (5-1-e) – Alienați (5-1-e) – Alcoolici (5-1-e) – Toxicomani (5-1-e) – Vagabonzi (5-1-e)

1. Considerente de ordin general

115. Art. 5 § 1 lit. e) din Convenție face trimitere la mai multe categorii de persoane, și anume persoanele susceptibile să transmită o boală contagioasă, alienați, alcoolici, toxicomani și vagabonzi. Există o legătură între aceste categorii de persoane, în măsura în care pot fi lipsite de libertate pentru a urma un tratament medical sau din considerente dictate de politica socială, fie pentru motive atât medicale, cât și sociale (*Enhorn împotriva Suediei*, 2005, pct. 43).

116. Motivul pentru care Convenția permite lipsirea de libertate a acestor persoane, care sunt toate neadaptate social, nu este doar faptul că ele pot reprezenta un pericol pentru siguranța publică, ci și faptul că propriile lor interese pot impune detenția lor (*Enhorn împotriva Suediei*, 2005; *Guzzardi împotriva Italiei*, 1980, pct. 98 *in fine*).

2. Prevenirea transmiterii unei boli contagioase

117. Criteriile esențiale în lumina cărora trebuie evaluată „legalitatea" deținerii unei persoane „susceptibile să transmită o boală contagioasă" constau în a se cunoaște:

- dacă transmiterea bolii este periculoasă pentru sănătatea sau siguranța publică; și
- dacă detenția persoanei infectate constituie mijlocul de ultim resort pentru a preveni transmiterea bolii, alte măsuri, mai puțin severe, fiind deja luate în considerare și considerate insuficiente pentru a proteja interesul public.

În cazul în care aceste criterii nu mai sunt îndeplinite, lipsirea de libertate își pierde justificarea (*Enhorn împotriva Suediei*, 2005, pct. 44).

3. Detenția unui alienat

118. Termenul „alienat" nu se pretează unei definiții precise, întrucât psihiatria este un domeniu aflat în evoluție, atât din punct de vedere medical, cât și social. Cu toate acestea, nu se poate considera că este permisă detenția unei persoane pentru simplul fapt că opiniile sale sau comportamentul său se abat de la normele predominante (*Rakevich împotriva Rusiei*, 2003, pct. 26).

Acestui termen trebuie să i se dea un sens autonom, fără ca interpretarea acelorași termeni sau a unor termeni similari în ordinea juridică internă să fie obligatorie pentru Curte (*Petschulies împotriva Germaniei*, 2016, pct. 74-77). Nu este obligatoriu ca persoana în cauză să prezinte o tulburare care i-ar putea înlătura sau diminua răspunderea penală, în temeiul dreptului penal intern, în momentul săvârșirii unei infracțiuni [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 149].

119. Un individ nu poate să fie lipsit de libertate pentru că este „alienat" decât în cazul în care sunt îndeplinite cel puțin următoarele trei condiții [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 127; *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012, pct. 145; *D.D. împotriva Lituaniei*, 2012, pct. 156; *Kallweit împotriva Germaniei*, 2011, pct. 45; *Shtukaturov împotriva Rusiei*, 2008, pct. 114; *Varbanov împotriva Bulgariei*, 2000,pct. 45; și *Winterwerp împotriva Țărilor de Jos*, 1979, pct. 39]:

- alienarea persoanei în cauză trebuie să fi fost stabilită într-un mod care să poată fi probat, printr-o expertiză medicală obiectivă, cu excepția cazurilor în care este necesară o internare de urgență;
- tulburarea psihică a persoanei în cauză trebuie să aibă un caracter care să legitimeze internarea. Trebuie demonstrat că lipsirea de libertate a fost necesară în circumstanțele cauzei;
- alienarea stabilită printr-o expertiză medicală obiectivă trebuie să continue să se producă pe toată durata internării.

120. Art. 5 § 1 lit. e) din Convenție nu specifică posibilele acte, care pot fi pedepsite în temeiul dreptului penal, pentru care un individ poate fi deținut ca fiind „alienat". De asemenea, această

dispoziție nu identifică comiterea unei infracțiuni anterioare ca fiind o condiție prealabilă pentru detenție [*Denis și Irvine împotriva Belgiei* (MC), 2021, pct. 168].

121. Nicio lipsire de libertate a unei persoane considerate alienată nu poate fi considerată conformă cu art. 5 § 1 lit. e) din Convenție dacă aceasta a fost dispusă fără consultarea unui medic specialist [*Ruiz Rivera împotriva Elveției*, 2014, pct. 59; *S.R. împotriva Țărilor de Jos* (dec.), 2012, pct. 31].

În absența altor posibilități, de exemplu în cazul în care persoana interesată refuză să se prezinte la consult, trebuie cel puțin să se ceară evaluarea dosarului de către un medic specialist, altfel nu se poate susține că starea de alienare a persoanei a fost dovedită [*D.C. împotriva Belgiei*, 2021, pct. 87, 98-101; *Constancia împotriva Țărilor de Jos (*dec.), 2015, pct. 26, în care Curtea a acceptat alte informații disponibile în loc de examinare medicală a stării de sănătate mintală a reclamantului].

122. În ceea ce privește a doua dintre condițiile enumerate mai sus, internarea unei persoane cu o tulburare psihică se poate impune nu doar atunci când aceasta are nevoie de terapie, de medicamente sau de alte tratamente clinice, pentru a se vindeca sau pentru a-și îmbunătăți starea de sănătate, ci și atunci când este necesar să fie supravegheată pentru a o împiedica, de exemplu, să își facă rău sieși sau să facă rău altora [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 133; *Hutchison Reid împotriva Regatului Unit*, 2003, pct. 52].

Art. 5 § 1 lit. e) autorizează internarea unei persoane cu tulburări psihice chiar și în cazul în care nu se are în vedere un tratament medical, însă o astfel de măsură trebuie să fie justificată în mod corespunzător de gravitatea stării de sănătate a persoanei respective și de necesitatea de a asigura propria sa protecție sau a altora (*N. împotriva României*, 2017, pct. 151).

123. O tulburare psihică trebuie să prezinte un anumit grad de gravitate pentru a fi considerată o tulburare psihică „reală” (*Glien împotriva Germaniei*, 2013, pct. 85). Pentru a fi considerată tulburare psihică reală în sensul lit. e) a art. 5 § 1, tulburarea psihică în cauză trebuie să fie gravă astfel încât să fie necesară tratarea într-o instituție adecvată pentru pacienții cu tulburări psihice [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 129; *Petschulies împotriva Germaniei* , 2016, pct. 76].

124. Atunci când trebuie să decidă dacă o persoană ar trebui sau nu să fie internată pentru motivul că este „alienată”, autoritățile naționale dispun de o anumită marjă de apreciere, întrucât le revine, în primul rând, acestora obligația de a evalua probele prezentate în fața lor într-o anumită cauză [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 128; *Plesó împotriva Ungariei*, 2012, pct. 61; *H.L. împotriva Regatului Unit*, 2004, pct. 98].

Autoritățile interne competente trebuie să ceară o expertiză medicală înainte să instituie un control strict și să ajungă la concluzia că persoana în cauză suferă de o tulburare psihică [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 132].

125. Data relevantă la care alienarea persoanei în cauză trebuie stabilită într-un mod care să poată fi probat, în temeiul lit. e) a art. 5 § 1, este cea a adoptării măsurii prin care respectiva persoană este lipsită de libertate din cauza stării sale de sănătate [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 134; *O.H. împotriva Germaniei*, 2011, pct. 78]. Cu toate acestea, trebuie luate în considerare eventualele schimbări ale stării de sănătate mintală a deținutului ulterior dispunerii internării nevoluntare [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 134]. Expertizele medicale pe care se bazează autoritățile trebuie să fie așadar suficient de recente (*Kadusic împotriva Elveției*, 2018, pct. 44 și 55).

126. Convenția nu impune autorităților ca, atunci când evaluează persistența tulburărilor psihice, să ia în considerare natura faptelor săvârșite de persoana în cauză care au dus la internarea sa nevoluntară [*Denis și Irvine împotriva Belgiei* (MC), 2021, pct. 169].

127. În situația în care autoritățile dispun de informații medicale care indică faptul că persoana în cauză s-a recuperat, trebuie să li se acorde o perioadă de timp pentru a examina dacă este oportun să se înceteze internarea sa (*Luberti împotriva Italiei*, 1984, pct. 28). Cu toate acestea, menținerea

măsurii privative de libertate din motive pur administrative nu este justificată (*R.L. și M.-J.D. împotriva Franței*, 2004, pct. 129).

128. Detenția unui individ considerat alienat trebuie să se producă într-un spital, într-o clinică sau o altă instituție adecvată, autorizată în acest sens (*L.B. împotriva Belgiei*, 2012, pct. 93; *Ashingdane împotriva Regatului Unit*, 1985, pct. 44; *O.H. împotriva Germaniei*, 2011, pct. 79).

Lipsa de spații disponibile într-o instituție adecvată nu poate justifica menținerea în detenție într-un penitenciar obișnuit a unei persoane cu tulburări psihiatrice [*Sy împotriva Italiei* (dec.), 2022, pct. 135].

129. În schimb, o persoană poate fi plasată temporar într-o unitate care nu este special destinată internării alienaților înainte de a fi transferată într-o instituție adecvată, cu condiția ca perioada de așteptare să nu fie excesiv de mare (*Pankiewicz împotriva Poloniei*, 2008, pct. 44-45; *Morsink împotriva Țărilor de Jos*, 2004, pct. 67-69; *Brand împotriva Țărilor de Jos*, 2004, pct. 64-66).

130. Având în vedere legătura de cauzalitate intrinsecă dintre legalitatea lipsirii de libertate și condițiile de executare a acesteia, detenția unei persoane considerate ca având o tulburare psihică în temeiul ordinului inițial prin care s-a dispus detenția devine legală după ce persoana este transferată de la o instituție inadecvată pentru pacienți alienați la o instituție adecvată [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 140-141].

131. Administrarea unei terapii adecvate a devenit o cerință a conceptului mai larg de „legalitate” a lipsirii de libertate. Orice detenție a persoanelor bolnave mintal trebuie să aibă un scop terapeutic, care să vizeze vindecarea sau ameliorarea stării de sănătate mintală a acestora, inclusiv, după caz, reducerea sau controlul periculozității acestora [*Rooman împotriva Belgiei* (MC), 2019, pct. 208].

132. Astfel, lipsirea de libertate în temeiul art. 5 § 1 lit. e) are o dublă funcție: pe de o parte, funcția socială de protecție și, pe de altă parte, o funcție terapeutică ce este legată de interesul individual al persoanei considerate alienate de a beneficia de o formă adecvată și individualizată de terapie sau tratament. Tratamentul adecvat și individualizat este o parte esențială a noțiunii de „instituție adecvată” [*Rooman împotriva Belgiei* (MC), 2019, pct. 210].

133. Art. 5 § 1 lit. e) din Convenție prevede, de asemenea, garanții procedurale cu privire la hotărârile judecătorești care autorizează internarea nevoluntară [*M.S. împotriva Croației (nr. 2)*, 2015, pct. 114]. Expresia „cale legală” impune existența unei proceduri echitabile și adecvate care să acorde persoanei în cauză o protecție suficientă împotriva lipsirii de libertate arbitrare (*V.K. împotriva Rusiei*, 2017, pct. 33; *X. împotriva Finlandei*, 2012, pct. 148, în ceea ce privește lipsa unor garanții adecvate pentru continuarea internării nevoluntare).

134. Procedura care conduce la internarea nevoluntară a unui individ într-o instituție psihiatrică trebuie așadar să ofere garanții reale împotriva arbitrarului, având în vedere vulnerabilitatea persoanelor cu tulburări mintale și necesitatea de a justifica orice restrângeri aduse drepturilor acestora prin motive extrem de solide [*M.S. împotriva Croației (nr. 2)*, 2015, pct. 147].

135. Este esențial ca persoana interesată să aibă acces la justiție și oportunitatea de a fi ascultată în persoană sau, după caz, prin intermediul unei forme de reprezentare. Prin urmare, orice persoană internată într-o instituție psihiatrică trebuie, cu excepția circumstanțelor speciale, să beneficieze de asistență juridică în cadrul procedurii legate de continuarea, suspendarea sau încetarea internării (*M.S. împotriva Croației (nr. 2)*, pct. 152 și 153; *N. împotriva României*, 2017, pct. 196). În cazul în care dreptul intern nu prevede asistența obligatorie din partea unui avocat, este de datoria autorităților naționale să solicite în mod activ opinia persoanei în cauză cu privire la reprezentarea sa juridică (*B.M. împotriva Spaniei*, 2025, pct. 56-60).

136. Simpla desemnare a unui avocat, fără ca acesta din urmă să fi acordat vreun sprijin efectiv introdus în cadrul procedurii în instanță, nu poate îndeplini cerințele „asistenței juridice” care trebuie acordate persoanelor internate ca fiind „alienate”. Caracterul efectiv al asistenței juridice acordate persoanelor cu handicap impune un grad sporit de control al reprezentanților acestora în justiție din

partea instanțelor interne competente [*M.S. împotriva Croației (nr. 2)*, 2015, pct. 154; a se vedea, de asemenea, *V.K. împotriva Rusiei*, 2017, în care un avocat desemnat din oficiu nu a oferit asistență juridică efectivă și în care instanțele interne nu au ținut seama de această deficiență, și *Martinez Fernandez împotriva Ungariei*, 2025 privind nereprezentarea efectivă a reclamantului de către tutorele *ad litem*, ceea ce reflectă o problemă sistemică].

137. Decizia de a administra medicamente sedative unui pacient înainte de o audiere în instanță necesită o analiză atentă atât din partea specialiștilor din domeniul sănătății mintale, cât și din partea instanțelor, în special în ceea ce privește modul în care medicamentele ar putea afecta capacitatea pacientului de a participa în mod semnificativ la proceduri (*Martinez Fernandez împotriva Ungariei*, 2025, pct. 71-73).

4. Detenția unui alcoolic sau a unui toxicoman

138. Art. 5 § 1 e) din Convenție nu poate fi interpretat ca autorizând doar detenția unui „alcoolic”, în sensul limitat al unei persoane aflate într-o stare clinică de „alcoolism”, întrucât nimic din textul acestei dispoziții nu interzice aplicarea acestei măsuri în cazul unei persoane care abuzează de alcool pentru a limita efectele negative ale consumului pentru ea însăși și pentru societate, sau pentru a preveni un comportament periculos în urma consumului de alcool (*Kharin împotriva Rusiei*, 2011, pct. 34).

139. În consecință, persoanele cărora nu le-a fost pus nici un diagnostic de „alcoolism”, dar a căror conduită și al căror comportament sub influența alcoolului reprezintă o amenințare la adresa ordinii publice sau pentru ele însele pot fi private de libertate pentru protejarea publicului sau pentru propriul lor interes, cum ar fi sănătatea sau siguranța lor personală (*Hilda Hafsteinsdóttir împotriva Islandei*, 2004, pct. 42). Cu toate acestea, nu trebuie să se deducă din cele de mai sus că art. 5 § 1 lit. e) din Convenție autorizează detenția unei persoane doar pentru că aceasta consumă alcool (*Petschulies împotriva Germaniei*, 2016, pct. 65; *Witold Litwa împotriva Poloniei*, 2000, pct. 61-62).

5. Detenția unui vagabond

140. Jurisprudența referitoare la „vagabonzi” este limitată. Intră sub incidența acestei dispoziții persoanele care nu au nici domiciliu stabil, nici mijloace de subzistență și care nu profesează în mod regulat nicio meserie sau profesie. Aceste trei condiții, care sunt inspirate din codul penal belgian, sunt cumulative: ele trebuie să fie îndeplinite în același timp în cazul aceluiași individ (*De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei*, 1971, pct. 68).

F. Detenția unui străin

Art. 5 § 1 lit. f) din Convenție

„1. [...] Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.”

Cuvinte-cheie HUDOC

Lipsire de libertate (5-1) – Potrivit căilor legale (5-1) – Arestare sau deținere legală (5-1)

A împiedica pătrunderea în mod ilegal pe teritoriul țării (5-1-f) – Expulzare (5-1-f) – Extrădare (5-1-f)

1. Detenția unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu

141. Art. 5 § 1 lit. f) permite statului să restrângă libertatea străinilor în cadrul controlului imigrației [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 89]. Având în vedere faptul că prima parte a acestei dispoziții permite detenția unui solicitant de azil sau a unui alt imigrant înainte de acordarea de către stat a autorizației de intrare, o astfel de detenție trebuie să fie compatibilă cu scopul general al art. 5, care este acela de a proteja dreptul la libertate și de a se asigura că nimeni nu este lipsit de libertatea sa în mod arbitrar [*Saadi împotriva Regatului Unit* (MC), 2008, pct. 64-66].

142. Stabilirea momentului în care încetează să se aplice prima parte a art. 5 § 1 lit. f), pentru motivul că persoanei în cauză i s-a acordat o autorizație oficială de intrare sau de ședere, depinde în mare măsură de dreptul intern (*Suso Musa împotriva Maltei*, 2013, pct. 97).

143. Principiul potrivit căruia detenția nu trebuie să fie arbitrară se aplică unei detenții în temeiul primei părți a art. 5 § 1 lit. f) în același mod în care se aplică detenției prevăzute de a doua parte [*Saadi împotriva Regatului Unit* (MC), 2008, pct. 73].

144. „Garanția împotriva arbitrarului" pe care o oferă prima parte a art. 5 § 1 lit. f) semnifică așadar faptul că o astfel de detenție ar trebui să se producă cu bună-credință; trebuie să fie strâns legată de scopul de a împiedica pătrunderea în mod ilegal pe teritoriu; locul și condițiile de detenție trebuie să fie adecvate, întrucât o astfel de măsură se aplică nu numai autorilor de infracțiuni, ci și străinilor care, de multe ori temându-se pentru viața lor, au fugit din propria țară; și perioada detenției nu trebuie să depășească termenul necesar în mod rezonabil pentru îndeplinirea scopului urmărit [*Saadi împotriva Regatului Unit*, (MC), 2008, pct. 74.

145. Deși perioada detenției nu este decisivă pentru a evalua dacă detenția intră în domeniul de aplicare al primei părți, aceasta rămâne relevantă pentru a determina dacă există o legătură suficient de strânsă între luarea în custodie publică legată de imigrație și prevenirea pătrunderii în mod ilegal. Este necesară o examinare precisă atunci când a trecut mai mult timp, iar persoana este între timp prezentă fizic pe teritoriul unui stat (*M.B. împotriva Țărilor de Jos*, pct. 74-75, în care plasarea reclamantului într-un centru de detenție pentru imigranți, pentru motive de ordine publică drept urmare a arestării sale pentru acuzații legate de terorism a fost considerată arbitrară; a se vedea, de asemenea, *B.A. împotriva Ciprului*, 2024, pct. 62-64, în care detenția unui solicitant de azil pentru motive de securitate națională a fost considerată, de asemenea, ca nefiind strâns legată de scopul împiedicării pătrunderii în mod ilegal pe teritoriu).

146. Curtea și-a exprimat rezervele în ceea ce privește practica autorităților de lipsire de libertate în mod sistematic a solicitanților de azil fără a proceda la o evaluare individuală a nevoilor lor specifice (*Thimothawes împotriva Belgiei*, 2017, pct. 73; *Mahamed Jama împotriva Maltei*, 2015, pct. 146).

147. Atunci când examinează modul în care a fost pusă în aplicare măsura de detenție, Curtea trebuie să țină seama de situația particulară a potențialilor imigranți (*Kanagaratnam împotriva Belgiei*, 2011, pct. 80, care privea detenția reclamantei și a celor trei copii ai acesteia într-o instituție de tip închis, destinată adulților; *Rahimi împotriva Greciei*, 2011, pct. 108, care privea aplicarea automată a măsurii detenției în cazul unui minor neînsoțit).

148. În cazul sosirii masive de solicitanți de azil la frontierele de stat, sub rezerva interzicerii arbitrarului, cerința de legalitate prevăzută la art. 5 poate fi considerată ca fiind în general îndeplinită de un regim juridic intern care nu prevede, de exemplu, decât numirea autorității competente să dispună lipsirea de libertate într-o zonă de tranzit, forma ordinului, motivele și limitele posibile ale acesteia, durata maximă a detenției și, așa cum prevede art. 5 § 4, calea de atac judiciară aplicabilă [*Z.A. și alții împotriva Rusiei* (MC), 2019, pct. 162].

149. Art. 5 § 1 lit. f) nu împiedică statele să adopte dispoziții de drept intern care să formuleze motivele pentru care se poate dispune o astfel de izolare, ținând seama în mod corespunzător de

realitățile practice ale afluxului masiv de solicitanți de azil. În special, art. 5 § 1 lit. f) nu interzice lipsirea de libertate într-o zonă de tranzit pentru o perioadă limitată pentru motivul că o astfel de izolare este în general necesară pentru a asigura prezența solicitanților de azil în așteptarea examinării cererilor de azil sau, în plus, pentru motivul că este necesar să se examineze cu celeritate admisibilitatea cererilor de azil și că, în acest scop, au fost instituite structuri și proceduri adaptate în zona de tranzit [*Z.A. și alții împotriva Rusiei* (MC), 2019, pct. 163].

2. Detenția în scopul expulzării sau extrădării

150. Art. 5 § 1 lit. f) nu impune ca detenția să fie considerată necesară în mod rezonabil, de exemplu pentru a împiedica persoana să comită o infracțiune sau să fugă. În acest sens, art. 5 § 1 lit. f) oferă o protecție diferită față de cea oferită de art. 5 § 1 lit. c); singura cerință prevăzută la lit. f) este „să se afle în curs o procedură de expulzare ori de extrădare". Prin urmare, este irelevant, în scopul aplicării sale, dacă decizia de expulzare care stă la baza acesteia poate fi justificată în temeiul dreptului național sau al Convenției (*Chahal împotriva Regatului Unit*, 1996, pct. 112; *Čonka împotriva Belgiei*, 2002, pct. 38; *Nasrulloyev împotriva Rusiei*, 2007, pct. 69; *Soldatenko împotriva Ucrainei*, 2008, pct. 109).

Dreptul intern poate însă asocia detenției o condiție de necesitate [*Muzamba Oyaw împotriva Belgiei* (dec.), 2017, pct. 36; *J.R. și alții împotriva Greciei*, 2018, pct. 111].

151. Cu toate acestea, Curtea ia în considerare situația specifică a persoanelor lipsite de libertate și orice vulnerabilitate specifică (de exemplu, sănătatea sau vârsta) din cauza căreia luarea în custodie publică a acestora ar fi inadecvată (*Thimothawes împotriva Belgiei*, 2017, pct. 73, 7980).

Atunci când este prezent un copil, Curtea consideră că, prin excepție, lipsirea de libertate trebuie să fie necesară pentru atingerea scopului urmărit, și anume cel de a asigura expulzarea familiei (*A.B. și alții împotriva Franței*, 2016, pct. 120). Prezența într-un centru de detenție a unui copil alături de părinții săi nu este conformă cu art. 5 § 1 lit. f) decât cu condiția ca autoritățile interne să demonstreze că au recurs la această ultimă măsură doar după ce au verificat în mod concret că nu putea fi pusă în aplicare nicio altă măsură mai puțin restrictivă pentru libertate (*ibid*., pct. 123).

152. Detenția poate fi justificată în temeiul celei de-a doua părți a art. 5 § 1 lit. f) în cazul în care autoritățile competente efectuează o anchetă, chiar dacă nu a fost emisă o cerere oficială sau o decizie de extrădare, având în vedere că astfel de anchete pot fi considerate „măsuri" luate în sensul dispoziției respective (*X. împotriva Elveției*, decizie a Comisiei din 9 decembrie 1980).

153. Orice lipsire de libertate întemeiată pe a doua parte a art. 5 § 1 lit. f) nu poate fi justificată decât prin faptul că se află în curs o procedură de expulzare sau de extrădare. Dacă acest lucru nu se realizează cu diligența impusă, detenția încetează să mai fie justificată în temeiul art. 5 § 1 lit. f) [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 90; *A. și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2009, pct. 164; *Amie și alții împotriva Bulgariei*, 2013, pct. 72; *Shiksaitov împotriva Slovaciei*, 2020, pct. 56, cu exemple de cauze care revelau o încălcare a dispoziției respective; *Sy împotriva Italiei* (dec.), 2022, pct. 79, care privea detenția în vederea executării unui mandat european de arestare].

154. Pentru a nu fi considerată arbitrară, o detenție în temeiul art. 5 § 1 lit. f) trebuie să fie pusă în aplicare cu bună-credință; trebuie să fie strâns legată de motivul detenției invocat de Guvern; locul și condițiile de detenție trebuie să fie adecvate; iar durata acestei măsuri nu trebuie depășească termenul necesar în mod rezonabil pentru îndeplinirea scopului urmărit (*A. și alții împotriva Regatului Unit,* 2009, pct. 164; *Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei*, 2011, pct. 117-119, cu trimiterile suplimentare; *Lazăr împotriva României*, 2024, pct. 108-111).

155. Condițiile de detenție inadecvate pot contribui, în anumite împrejurări, la constatarea caracterului arbitrar al lipsirii de libertate. De exemplu, Curtea a acordat o importanță decisivă caracterului inadecvat al condițiilor în care scopul luării în custodie publică necesita garanții speciale, cum ar fi în cazurile în care sunt implicați minori. Cu toate acestea, în cazul în care un solicitant de azil fără vulnerabilități specifice a fost reținut la o secție de poliție pentru o perioadă îndelungată,

încălcându-se art. 3, deficiențele condițiilor de detenție nu au subminat, în sine, legătura dintre temeiul legal al detenției și condițiile de executare ale acesteia, astfel încât detenția să devină arbitrară [*B.F. împotriva Greciei*, 2025, pct. 75).

156. Detenția în vederea expulzării nu trebuie să fie punitivă și trebuie să fie însoțită de garanții corespunzătoare (*Azimov împotriva Rusiei*, 2013, pct. 172).

157. Autoritățile interne au obligația să examineze dacă expulzarea are perspective realiste și dacă detenția în vederea expulzării este justificată încă de la început, sau continuă să fie justificată [*Al Husin împotriva Bosniei și Herțegovinei (nr. 2)*, 2019, pct. 98]. Trebuie să existe garanții procedurale pentru a preveni riscul detenției arbitrare în vederea expulzării (*Kim împotriva Rusiei*, 2014, pct. 53).

158. În evaluarea sa pentru a stabili dacă dreptul intern oferă suficiente garanții procedurale împotriva arbitrarului, Curtea poate lua în considerare existența sau absența unor termene de detenție, precum și disponibilitatea unei căi de atac în justiție. Cu toate acestea, art. 5 § 1 lit. f) nu impune ca statul să stabilească o durată maximă de detenție în așteptarea expulzării sau un control jurisdicțional automat al luării în custodie publică legate de imigrație. Din jurisprudență reiese că respectarea termenelor prevăzute de dreptul intern sau existența unui control judiciar automat nu garantează, în sine, faptul că sistemul luării în custodie publică legate de imigrație respectă cerințele art. 5 § 1 lit. f) din Convenție (*J.N. împotriva Regatului Unit*, 2016, pct. 83-96).

Cu toate acestea, în cazul în care există termene fixe, nerespectarea acestora poate fi relevantă pentru chestiunea „legalității”, deoarece este puțin probabil ca detenția care depășește perioada permisă de dreptul intern să fie considerată „prevăzută de lege” (*Komissarov împotriva Republicii Cehe*, 2022, pct. 50-52).

159. Existența sau absența unor termene fixe nu poate fi analizată în abstract, ci trebuie privită în contextul unui sistem de detenție luat în ansamblu, ținând seama de faptele particulare ale fiecărui caz în parte. Chiar și în cazul în care un reclamant a fost ținut în detenție pentru o perioadă nedeterminată, necesitatea garanțiilor procedurale este decisivă pentru analiza Curții (*Lazăr împotriva României*,2024, pct. 97; a se vedea , de asemenea, *Matthews și Johnson împotriva României*, 2024, pct. 124-127, privind detenția în temeiul noțiunii de *forță majoră*).

160. Nici lit. f) a art. 5 § 1, nici celelalte litere ale acestui articol nu permit asigurarea unui just echilibru între dreptul la libertatea individuală și interesul statului de a-și proteja populația împotriva amenințărilor teroriste [*A. și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2009, pct. 171].

161. Convenția nu conține nicio dispoziție privind condițiile în care se poate pronunța extrădarea, sau procedura care trebuie aplicată înainte de pronunțarea extrădării. Cu condiția să fie rezultatul cooperării între statele în cauză și ordonanța de arestare să aibă temeiul legal într-un mandat de arestare emis de autoritățile statului de origine al persoanei în cauză, chiar și o extrădare atipică nu poate, în sine, să fie contrară Convenției [*Öcalan împotriva Turciei* (MC), 2005, pct. 86; *Adamov împotriva Elveției*, 2011, pct. 57].

162. În cazul în care o cerere de extrădare privește o persoană care este posibil să fie urmărită penal în statul reclamant, statul solicitat are obligația să fie mai diligent atunci când i se solicită extrădarea în scopul executării unei pedepse, pentru a proteja drepturile părții interesate (*Gallardo Sanchez împotriva Italiei*, 2015, pct. 42).

163. În ceea ce privește relațiile în materie de extrădare dintre un stat care este parte și un stat care nu este parte la Convenție, normele stabilite de un tratat de extrădare sau, în lipsa unui astfel de tratat, cooperarea dintre statele respective figurează, de asemenea, printre elementele relevante pentru a stabili legalitatea arestării contestate ulterior în fața Curții. Predarea unui fugar ca rezultat al cooperării dintre state nu constituie, în sine, o încălcare a legalității arestării, așa că nu ridică o problemă din perspectiva art. 5 [*Öcalan împotriva Turciei* (MC), 2005, pct. 87].

164. Punerea în aplicare a unei măsuri temporare în temeiul căreia Curtea indică unui stat parte la Convenție că ar fi de dorit ca o persoană să nu fie trimisă înapoi într-o anumită țară este, în sine, irelevantă în raport cu faptul că lipsirea de libertate a respectivei persoane trebuie să respecte cerințele art. 5 § 1 din Convenție [*Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franței*, 2007, pct. 74]. Detenția trebuie să fie întotdeauna legală și lipsită de arbitrar (*Azimov împotriva Rusiei*, 2013, pct. 169).

Faptul că aplicarea unei astfel de măsuri împiedică expulzarea persoanei în cauză nu face ca detenția sa să fie ilegală, cu condiția ca autoritățile să aibă permanent în vedere expulzarea, iar prelungirea detenției să nu fie nerezonabilă [*S.P. împotriva Belgiei* (dec.), 2011; *Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei*, 2011, pct. 120; *Matthews și Johnson împotriva României*, 2024, pct. 128].[1]

[1]Pentru mai multe detalii privind detenția în contextul imigrației, a se vedea Ghid privind jurisprudența Convenției– Imigrația.

IV. Garanții pentru persoanele lipsite de libertate

A. Informare asupra motivelor arestării (art. 5 § 2)

Art. 5 § 2 din Convenție

„2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa."

Cuvinte-cheie HUDOC

Informare în termenul cel mai scurt (5-2) – Informare într-o limbă înțeleasă (5-2) – Informare asupra motivelor arestării (5-2) – Informare asupra acuzației (5-2)

1. Aplicabilitate

165. Termenii utilizați la art. 5 § 2 trebuie să primească o interpretare autonomă, conformă în special cu obiectul și scopul art. 5, care este acela de a proteja orice persoană împotriva lipsirii arbitrare de libertate. Termenul „arestare" depășește cadrul măsurilor cu caracter penal, iar expresia „oricărei acuzații" („any charge") nu indică o condiție de aplicabilitate, ci o eventualitate care este luată în considerare. Art. 5 § 4 nu face nicio diferență între persoanele lipsite de libertate prin arestare și cele care sunt lipsite de libertate prin detenție. Nu există așadar niciun motiv pentru ca persoanele din urmă să nu beneficieze de art. 5 § 2 (*Van der Leer împotriva Țărilor de Jos*, 1990, pct. 27-28) care se aplică și detenției în vederea extrădării (*Shamayev și alții împotriva Georgiei și Rusiei*, 2005, pct. 414-15) și tratamentelor medicale (*Van der Leer împotriva Țărilor de Jos*, 1990, pct. 27-28; *X împotriva Regatului Unit*, 1981, pct. 66) și se aplică, de asemenea, persoanelor plasate din nou în detenție după o perioadă de liberare condiționată (*X. împotriva Belgiei*, decizia Comisiei din 2 aprilie 1973).

2. Scop

166. Art. 5 § 2 conține garanția elementară potrivit căreia orice persoană arestată trebuie să știe de ce este lipsită de libertate și face parte integrantă din sistemul de protecție oferit de art. 5 [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 115]. În cazul în care o persoană a fost informată cu privire la motivele arestării sau detenției sale, aceasta poate, dacă consideră necesar, să se adreseze unei instanțe pentru a contesta legalitatea deținerii sale în conformitate cu art. 5 § 4 [*Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 40; *Čonka împotriva Belgiei*, 2002, pct. 50).

167. Orice persoană care are dreptul de a introduce recurs în vederea pronunțării unei decizii rapide cu privire la legalitatea deținerii sale nu se poate prevala în mod eficient de acest drept dacă nu este informată, în cel mai scurt timp și într-un mod adecvat, cu privire la motivele pentru care a fost lipsită de libertate (*Van der Leer împotriva Țărilor de Jos*, 1990, pct. 28; *Shamayev și alții împotriva Georgiei și Rusiei*, 2005, pct. 413; *Grubnyk împotriva Ucrainei*, 2020, pct. 97 și 99).

3. Persoanele cărora trebuie să le fie comunicate motivele

168. Din modul de redactare a art. 5 § 2 reiese clar că statele au obligația să furnizeze părții în cauză sau reprezentantului său informații specifice [*Saadi împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 84-85]. În cazul în care reclamantul nu este în măsură să primească informații, detaliile relevante trebuie comunicate în linii mari persoanei care o reprezintă, de exemplu avocatului sau tutorelui său (*X. împotriva Regatului Unit*, raportul Comisiei din 16 iulie 1980, pct. 106; *Z.H. împotriva Ungariei*, 2012, pct. 42-43).

4. Motivele trebuie să fie comunicate „în termenul cel mai scurt”

169. Caracterul suficient sau nu al promptitudinii informațiilor transmise trebuie evaluat în fiecare caz în parte, în funcție de caracteristicile sale speciale. Cu toate acestea, nu este necesar ca polițistul care face arestarea să prezinte integral motivele în momentul arestării [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 115; *Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 40; *Murray împotriva Regatului Unit* (MC), 1994, pct. 72].

170. Constrângerile de timp impuse de această cerință de celeritate vor fi îndeplinite în cazul în care persoana arestată este informată cu privire la motivele arestării în termen de câteva ore [*Kerr împotriva Regatului Unit* (dec.), 1999; *Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 42].

5. Modalități de comunicare a motivelor

171. Nu este necesar ca motivele să fie expuse în textul oricărei decizii de autorizare a detenției și nici să fie exprimate în scris sau într-o anumită formă [*X. împotriva Germaniei*, decizie a Comisiei din 13 decembrie 1978; *Kane împotriva Ciprului* (dec.), 2011).

Cu toate acestea, în cazul în care problema legată de statutul unei persoane cu dizabilitate mintală nu este luată în considerare în acest proces, nu se poate considera că a primit informațiile necesare pentru a face uz în mod efectiv și inteligent de dreptul, garantat de art. 5 § 4, de a contesta legalitatea deținerii decât dacă un avocat sau o altă persoană autorizată au fost informați în locul său (*Z.H. împotriva Ungariei*, 2012, pct. 41).

172. Motivele arestării pot fi date sau devin evidente în cursul interogatoriilor sau al întrebărilor ulterioare arestării [*Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 41; *Murray împotriva Regatului Unit* (MC), 1994, pct. 77; *Kerr împotriva Regatului Unit* (dec.), 1999; *Grubnyk împotriva Ucrainei*, 2020, pct. 95 și 98].

173. O persoană arestată nu poate pretinde că nu a înțeles motivele arestării dacă a fost arestată imediat după comiterea unei fapte penale cu intenție (*Dikme împotriva Turciei*, 2000, pct. 54) sau dacă a fost informată în detaliu cu privire la faptele penale de care este acuzată în mandatele de arestare și în cererile de extrădare anterioare [*Öcalan împotriva Turciei* (dec.), 2000].

6. Caracterul suficient al motivelor comunicate

174. Pentru a stabili dacă reclamantul a primit informații suficiente, trebuie să se aibă în vedere particularitățile speței [*Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 40]. Cu toate acestea, simpla indicare a temeiului legal al arestării nu este suficientă pentru ca art. 5 § 2 să fie respectat [*ibid.*, pct. 41; *Murray împotriva Regatului Unit* (MC), 1994, pct. 76; *Kortesis împotriva Greciei*, 2012, pct. 61-62].

175. Este necesar ca oricărei persoane arestate să i se comunice, într-un limbaj simplu accesibil acesteia, motivele juridice și factuale ale lipsirii sale de libertate astfel încât să poată contesta legalitatea acestora în instanță, conform art. 5 § 4 [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 115; *J.R. și alții împotriva Greciei*, 2018, pct. 123-124; *Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, 1990, pct. 40; *Murray împotriva Regatului Unit* (MC), 1994, pct. 72]. Cu toate acestea, art. 5 § 2 nu impune ca astfel de informații să consiste într-o listă completă a acuzațiilor aduse împotriva persoanei arestate (*Bordovski împotriva Rusiei*, 2005, pct. 56; *Nowak împotriva Ucrainei*, 2011, pct. 63; *Gasiņš împotriva Letoniei*, 2011, pct. 53).

176. În cazul persoanelor arestate în vederea extrădării, informațiile comunicate pot fi chiar mai puțin complete (*Suso Musa împotriva Maltei*, 2013, pct. 113 și 116; *Kabulov împotriva Ucrainei*, 2009, pct. 144; *Bordovski împotriva Rusiei*, 2005, pct. 56) arestarea într-un astfel de scop neimpunând nicio decizie pe fond cu privire la vreo acuzație (*Bejaoui împotriva Greciei*, decizie a Comisiei din 6 aprilie 1995). Totuși, aceste persoane trebuie să primească informații suficiente care să le permită să exercite

calea examinării legalității prevăzute de art. 5 § 4 (*Shamayev și alții împotriva Georgiei și Rusiei*, 2005, pct. 427).

7. Într-o limbă pe care o înțelege

177. Atunci când mandatul de arestare, în cazul în care există, este scris într-o limbă pe care persoana arestată nu o înțelege, art. 5 § 2 este respectat dacă reclamantul este ulterior interogat, precum și informat asupra motivelor arestării sale într-o limbă pe care o înțelege (*Delcourt împotriva Belgiei*, decizia Comisiei din 7 februarie 1967 la care se face trimitere în raportul Comisiei din 1 octombrie 1968).

178. Cu toate acestea, atunci când, în acest scop, se recurge la traducători, autoritățile au obligația să se asigure că respectivele cerințe legate de traducere sunt formulate cu grijă și precizie (*Shamayev și alții împotriva Georgiei și Rusiei*, 2005, pct. 425).

B. Dreptul [unei persoane] de a fi adusă de îndată înaintea unui magistrat (art. 5 § 3)

Art. 5 § 3 din Convenție

„3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare [...].”

Cuvinte-cheie HUDOC

Judecător sau alt magistrat cu atribuții judiciare (5-3) – Aducere de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat (5-3)

1. Scopul dispoziției

179. Art. 5 § 3 oferă persoanelor arestate sau deținute pentru motivul că sunt bănuite că au săvârșit o infracțiune garanții împotriva oricărei lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate [*Aquilina împotriva Maltei* (MC), 1999, pct. 47; *Stephens împotriva Maltei (nr. 2)*, 2009, pct. 52].

180. Controlul jurisdicțional al ingerințelor executivului asupra dreptului individual la libertate constituie un element esențial al garanției oferite de art. 5 § 3 (*Brogan și alții împotriva Regatului Unit*, 1988, pct. 58; *Pantea împotriva României*, 2003, pct. 236; *Assenov și alții împotriva Bulgariei*, 1998, pct. 146). Acesta se corelează cu principiul statului de drept, unul dintre „principiile fundamentale ale unei societăți democratice [...], care este menționat expres în preambulul Convenției” și „din care se inspiră Convenția în ansamblu” (*Brogan și alții împotriva Regatului Unit*, 1988, pct. 58).

181. Controlul jurisdicțional are rolul de a oferi garanții eficiente împotriva riscului de rele tratamente, care este cel mai ridicat în timpul acestei faze inițiale de detenție, și împotriva abuzului polițiștilor sau al altei autorități în folosirea atribuțiilor care le sunt conferite și pe care trebuie să le exercite în scopuri extrem de limitate și în strictă conformitate cu procedurile prevăzute (*Ladent împotriva Poloniei*, 2008, pct. 72).

2. Control jurisdicțional rapid și automat

182. Prima parte a art. 5 § 3 are ca scop să asigure un control jurisdicțional rapid și automat al deținerii de către poliție sau a detenției administrative, dispuse în conformitate cu prevederile art. 5 § 1 lit. c)

[*De Jong, Baljet și Van den Brink împotriva Țărilor de Jos*, 1984, pct. 51; *Aquilina împotriva Maltei* (MC), 1999, pct. 48-49].

183. Controlul jurisdicțional în cursul primei înfățișări a persoanei arestate trebuie, înainte de toate, să fie rapid deoarece trebuie să permită detectarea oricăror rele tratamente și să reducă la minim orice atingere nejustificată adusă libertății individuale. Stricta limită de timp impusă de această dispoziție nu permite o suficientă flexibilitate a interpretării, în caz contrar ar deteriora, în detrimentul individului, o garanție procedurală oferită de acest articol și s-ar ajunge la consecințe contrare esenței înseși a dreptului protejat de această prevedere [*McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 33].

184. Art. 5 § 3 nu prevede nici o posibilă excepție de la obligația de a aduce de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat o persoană după arestarea sau reținerea sa, nici măcar pe motivul unei proceduri judiciare anterioare (*Bergmann împotriva Estoniei*, 2008, pct. 45).

185. Orice termen care depășește 4 zile este *prima facie* prea mare [*Oral și Atabay împotriva Turciei*, 2009, pct. 43; *McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 47; *Năstase-Silivestru împotriva României*, 2007, pct. 32]. Un termen mai scurt ar putea, de asemenea, să contravină cerinței de celeritate dacă nu a existat nicio dificultate specială sau o circumstanță excepțională care să împiedice autoritățile să aducă mai repede persoana arestată înaintea unui judecător (*Gutsanovi împotriva Bulgariei*, 2013, pct. 154-59; *İpek și alții împotriva Turciei*, 2009, pct. 36-37; *Kandzhov împotriva Bulgariei*, 2008, pct. 66).

Cerința de promptitudine este cu atât mai strictă în cazul în care reținerea urmează unei perioade efective de lipsire de libertate (*Vassis și alții împotriva Franței*, 2013, pct. 60, care privea detenția unui echipaj pe mare).

186. În cazul în care o persoană este deținută în temeiul celei de a doua teze a art. 5 § 1 lit. c) în afara contextului procedurii penale, perioada necesară între arestarea persoanei respective în scop preventiv și înfățișarea acesteia în fața instanței trebuie să fie mai mică decât în cazul arestării preventive în procedura penală. De regulă, eliberarea într-un moment anterior unui control jurisdicțional prompt în contextul arestului preventiv ar trebui să se realizeze în câteva ore, nu în câteva zile [*S., V. și A. împotriva Danemarcei* (MC), 2018, pct. 133-134].

187. Faptul că persoana arestată a avut acces la o instanță nu este suficient pentru a constitui respectarea primei teze a art. 5 § 3 (*De Jong, Baljet și Van den Brink împotriva Țărilor de Jos*, 1984, pct. 51; *Pantea împotriva României*, 2003, pct. 231).

188. Controlul jurisdicțional al detenției trebuie să fie automat și nu poate depinde de o cerere formulată în prealabil de persoana deținută [*McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 34; *Varga împotriva României*, 2008, pct. 52; *Viorel Burzo împotriva României*, 2009, pct. 107). O astfel de cerință ar modifica natura garanției oferite de art. 5 § 3, care este diferită de cea prevăzută de art. 5 § 4, potrivit căruia persoana deținută are dreptul de a cere unei instanțe să examineze legalitatea deținerii sale. Ar putea chiar să o priveze de sens, scopul art. 5 § 3 fiind acela de a proteja individul împotriva detenției arbitrare, impunând ca actul privativ de libertate să poată fi supus unui control jurisdicțional independent [*Aquilina împotriva Maltei* (MC), 1999, pct. 49; *Niedbała împotriva Poloniei*, 2000, pct. 50].

189. Caracterul automat al controlului este necesar pentru atingerea sensului acestui alineat, întrucât o persoană supusă unui tratament necorespunzător ar putea fi incapabilă să depună o cerere prin care să solicite unui judecător să examineze detenția sa; același lucru ar putea fi valabil și pentru alte categorii vulnerabile de persoane arestate, cum ar fi persoanele cu dizabilități mintale sau cele care nu cunosc limba magistratului [*McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 34; *Ladent împotriva Poloniei*, 2008, pct. 74].

190. Scopul principal al art. 5 § 3 ar fi zădărnicit dacă, într-o situație în care acuzațiile inițiale împotriva persoanei deținute ar fi retrase, aceasta ar continua să fie deținută pentru motive noi și fără legătură

cu cele inițiale, fără a fi adusă în fața unui judecător. Prin urmare, în astfel de cazuri, audierea trebuie să aibă loc fără întârziere după ce parchetul prezintă fapte și motive noi, care, dacă persoana deținută ar fi fost eliberată în mod legal, ar fi putut justifica arestarea sa din nou (*Cuculovic împotriva Elveției*, 2026, pct. 34-35).

3. Stabilirea magistratului competent

191. Expresia „ judecător sau alt magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare" este sinonimă cu „autoritate judiciară competentă" în sensul art. 5 § 1 lit. c) (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 29).

192. Exercitarea „atribuțiilor judiciare" nu se limitează în mod necesar la soluționarea litigiilor. Art. 5 § 3 include magistrații din cadrul parchetelor, precum și pe cei cadrul instanțelor (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 28).

193. „Magistratul" la care face referire art. 5 § 3 trebuie să ofere garanții adecvate atribuțiilor „judiciare" pe care legea i le conferă (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 30).

194. Garanțiile formale și vizibile enunțate în „lege", spre deosebire de practicile comune, sunt deosebit de importante pentru a stabili autoritatea judiciară abilitată să se pronunțe cu privire la libertatea unei persoane [*Hood împotriva Regatului Unit* (MC), 1999, pct. 60; *De Jong, Baljet și Van den Brink împotriva Țărilor de Jos*, 1984, pct. 48].

195. Deși „magistratul" nu este totuna cu „judecătorul", trebuie totuși să aibă unele dintre atribuțiile acestuia din urmă, adică trebuie să îndeplinească anumite condiții, fiecare dintre ele constituind o garanție pentru persoana arestată(*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 31).

4. Independență

196. Prima dintre aceste condiții o reprezintă independența față de executiv și față de părți. Aceasta nu exclude o subordonare a „magistratului" față de alți judecători sau magistrați, cu condiția să beneficieze de o independență similară (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979).

197. Un magistrat competent să se pronunțe asupra detenției poate îndeplini și alte funcții, dar există riscul ca imparțialitatea sa să dea naștere unor îndoieli legitime din partea celor care fac obiectul deciziilor sale în cazul în care are dreptul să intervină în procedura ulterioară ca reprezentant al autorității de urmărire penală (*Huber împotriva Elveției*, 1990, pct. 43; *Brincat împotriva Italiei*, 1992, pct. 20).

198. În această privință, se iau în considerare circumstanțele obiective existente la data luării măsurii privative de libertate: dacă se dovedește, în momentul respectiv că „magistratul împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare" poate interveni în procedura penală ulterioară în calitate de reprezentant al organului de urmărire penală, imparțialitatea și independența sa pot fi puse la îndoială [*Brincat împotriva Italiei*, 1992, pct. 21; *Hood împotriva Regatului Unit*, 1999, pct. 57; *Nikolova împotriva Bulgariei* (MC), 1999, pct. 49; *Pantea împotriva României*, 2003, pct. 236].

5. Cerințe de procedură

199. Cerința de procedură impune „magistratului" obligația de a asculta personal persoana adusă în fața sa înainte de a lua decizia adecvată [*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 31; *De Jong, Baljet și Van den Brink împotriva Țărilor de Jos*, 1984, pct. 51; *Nikolova împotriva Bulgariei* (MC), 1999, pct. 49; *Aquilina împotriva Maltei* (MC), 1999, pct. 50].

200. Prezența unui avocat la audiere nu este obligatorie (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 36). Cu toate acestea, excluderea unui avocat de la audiere poate afecta negativ capacitatea reclamantului de a-și prezenta argumentele (*Lebedev împotriva Rusiei*, 2007, pct. 83-91).

6. Cerințe de fond

a. Examinarea pe fond a detenției

201. Cerința legată de fond impune „magistratului” să examineze circumstanțele care militează pentru sau împotriva detenției și să decidă, pe baza unor criterii juridice, dacă există motive care să justifice detenția (*Schiesser împotriva Elveției*, 1979, pct. 31; *Pantea împotriva României*, 2003, pct. 231). Cu alte cuvinte, art. 5 § 3 impune magistratului să examineze aspectul pe fond al detenției [*Aquilina împotriva Maltei* (MC), 1999, pct. 47; *Krejčíř împotriva Republicii Cehe*, 2009, pct. 89].

202. Examinarea automată inițială privind arestarea și detenția trebuie să permită examinarea aspectelor legate de legalitate și să stabilească dacă există sau nu motive verosimile de a bănui că persoana arestată a săvârșit o infracțiune, cu alte cuvinte dacă detenția se încadrează în excepția permisă prevăzută la art. 5 § 1 lit. c) [*McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 40; *Oral și Atabay împotriva Turciei*, 2009, pct. 41].

203. Aspectele pe care magistratul trebuie să le soluționeze depășesc aspectul legalității. În ceea ce privește chestiunea dacă lipsirea de libertate a unei persoane este justificată, examinarea impusă de art. 5 § 3 trebuie să fie suficient de exhaustivă pentru a cuprinde diversele circumstanțe care militează pentru sau împotriva detenției [*Aquilina împotriva Maltei* (MC), 1999, pct. 52].

204. Examinarea legalității poate avea un domeniu de aplicare mai limitat în circumstanțele speciale ale speței decât în temeiul art. 5 § 4 [*Stephens împotriva Maltei (nr. 2)*, 2009, pct. 58].

b. Puterea de a dispune punerea în libertate

205. În cazul în care nu există niciun motiv care să justifice detenția, „magistratul” trebuie să aibă puterea de a dispune punerea în libertate a deținutului [*Assenov și alții împotriva Bulgariei*, 1998, pct. 146; *Nikolova împotriva Bulgariei* (MC), 1999, pct. 49; *Niedbała împotriva Poloniei*, 2000, pct. 49; *McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 40].

206. Ar fi de dorit, pentru a reduce întârzierile la minim, ca magistratul care efectuează primul control automat al legalității lipsirii de libertate și al existenței unui motiv de detenție să aibă și puterea de a examina punerea în libertate provizorie. Aceasta nu este însă o cerință impusă de Convenție și nu există în principiu niciun motiv ca aceste aspecte să nu poată fi examinate de doi magistrați, în termenul indicat. În orice caz, în materie de interpretare, nu se poate impune ca examinarea unei puneri în libertate provizorii să se facă într-un termen mai scurt decât primul control automat, pentru care Curtea a stabilit un termen de maxim 4 zile (*McKay împotriva Regatului Unit*, pct. 47; a se vedea, de asemenea, *Magee și alții împotriva Regatului Unit*, 2015, în care lipsa posibilității liberării condiționate în primele etape ale detenției reclamanților nu a ridicat probleme în temeiul art. 5 § 3 din Convenție).

C. Dreptul [oricărei persoane] de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii (art. 5 § 3)

Art. 5 § 3 din Convenție

„3. „Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol […] are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

Cuvinte-cheie HUDOC

Eliberare în cursul procedurii (5-3) – Judecată într-un termen rezonabil (5-3) – Durata arestării preventive (5-3) – Justețea arestării preventive (5-3) – Liberare condiționată (5-3) – Garanții care să asigure prezentarea la audiere (5-3)

1. Perioada care trebuie luată în considerare

207. Pentru a stabili durata arestării preventive în contextul art. 5 § 3, perioada care trebuie luată în considerare începe în ziua în care acuzatul este încarcerată și se încheie în ziua în care este stabilită acuzația, chiar și doar de către o instanță de prim grad [a se vedea, de exemplu, *Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2)* (MC), 2020, pct. 290; *Štvrtecký împotriva Slovaciei*, 2018, pct. 55; *Solmaz împotriva Turciei*, 2007, pct. 23-24; *Kalashnikov împotriva Rusiei*, 2002, pct. 110; *Wemhoff împotriva Germaniei*, 1968, pct. 9].

208. Având în vedere legătura fundamentală dintre art. 5 § 3 din Convenție și paragraful 1 lit. c) al acestui articol, o persoană condamnată în primă instanță nu poate fi considerată deținută în vederea „aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune" în sensul dispoziției respective: aceasta se află în situația prevăzută la art. 5 § 1 lit. a), care autorizează lipsirea de libertate „pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent" (*Belevitskiy împotriva Rusiei*, 2007, pct. 99; *Piotr Baranowski împotriva Poloniei*, 2007, pct. 45; *Górski împotriva Poloniei*, 2005, pct. 41).

2. Principii generale

209. Partea a doua din art. 5 § 3 nu oferă nicio opțiune autorităților judiciare între aducerea persoanei acuzate în instanță într-un termen rezonabil sau eliberarea provizorie a acestuia în cursul procedurii. Până la condamnarea sa, persoana acuzată trebuie să fie prezumată nevinovată și dispoziția analizată are ca obiect principal dispunerea punerii în libertate provizorie de îndată ce menținerea în detenție încetează să fie rezonabilă.

210. Întrebarea dacă durata arestării preventive este rezonabilă nu poate fi evaluată *in abstracto*. Întrebarea dacă este rezonabil ca o persoană acuzată să rămână în detenție trebuie să fie evaluată în funcție de faptele fiecărui cauze și potrivit caracteristicilor specifice ale acesteia. Menținerea în detenție nu se justifică așadar într-o anumită speță decât dacă indicii concrete demonstrează o cerință reală de interes public care, în pofida prezumției de nevinovăție, prevalează asupra regulii respectării libertății individuale, prevăzute la art. 5 din Convenție.

211. Este în primul rând responsabilitatea autorităților judiciare naționale să se asigure că, într-o cauză dată, arestarea preventivă a unui acuzat nu depășește un termen rezonabil. În acest sens este necesar, ținând cont de principiul prezumției de nevinovăție, să se examineze toate circumstanțele de natură să producă sau să elimine existența condiției interesului public care să justifice o derogare de la dispoziția prevăzută la art. 5 și să fie incluse în deciziile referitoare la cererile de punere în libertate. Este esențial ca, pe baza deciziilor menționate, precum și a faptelor stabilite prezentate de reclamant în căile de atac exercitate, Curtea să decidă dacă a existat sau nu o încălcare a art. 5 § 3 [*Buzadji împotriva Republicii Moldova* (MC), 2016, pct. 89-91; *McKay împotriva Regatului Unit* (MC), 2006, pct. 41-43).

212. Existența unor motive verosimile de a bănui că persoana arestată a săvârșit o infracțiune este o condiție *sine qua non* a legalității menținerii deținerii. Cu toate acestea, atunci când autoritățile judiciare naționale evaluează pentru prima dată, „de îndată" după arestare, dacă este necesar ca persoana arestată să fie arestată preventiv, suspiciunea nu mai este suficientă, iar autoritățile trebuie, de asemenea, să prezinte alte motive pertinente și suficiente pentru a justifica detenția [*Merabishvili*

împotriva Georgiei (MC), 2017, pct. 222, și *Buzadji împotriva Republicii Moldova* (MC), 2016, pct. 102]. Atunci când aceste motive continuă să justifice lipsirea de libertate, Curtea trebuie, de asemenea, să aibă convingerea că autoritățile naționale au acordat o „diligență specială" în desfășurarea procedurilor [*Buzadji împotriva Republicii Moldova* (MC), 2016, pct. 87; *Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 140].

213. Având în vedere afinitatea strânsă dintre principiile relevante formulate în temeiul art. 5 § 1 lit. c) și 5 § 3 din Convenție, Curtea poate decide să examineze un capăt de cerere referitor la arestare preventivă în temeiul ambelor dispoziții simultan (*Cviková împotriva Slovaciei*, 2024, pct. 71).

214. Argumentele în favoarea sau în defavoarea punerii în libertate nu trebuie să fie „generale și abstracte" (*Boicenco împotriva Moldovei*, 2006, pct. 142; *Khudoyorov împotriva Rusiei*, 2005, pct. 173), ci să se întemeieze pe fapte concrete, precum și pe circumstanțele personale ale reclamantului care să justifice detenția sa (*Aleksanyan împotriva Rusiei*, 2008, pct. 179; *Rubtsov și Balayan împotriva Rusiei*, 2018, pct. 30-32; *Perstner împotriva Luxemburgului*, 2023, pct. 33).

215. Prelungirea cvasi-automată a detenției contravine garanțiilor prevăzute la art. 5 § 3 (*Tase împotriva României*, 2008, pct. 40).

216. Autorităților le revine responsabilitatea de a stabili persistența motivelor pentru a justifica menținerea arestării preventive [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 234]. În această chestiune nu trebuie răsturnată sarcina probei pentru a-i impune persoanei lipsite de libertate obligația de a demonstra existența unor motive pentru punerea sa în libertate [*Bykov împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 64].

217. Atunci când ar putea exista circumstanțe care să justifice detenția unei persoane, dar acestea nu sunt menționate în deciziile instanțelor interne, nu este de competența Curții să stabilească și să se substituie autorităților naționale care au decis detenția reclamantului [*Bykov împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 66; *Giorgi Nikolaishvili împotriva Georgiei*, 2009, pct. 77]. Numai printr-o decizie motivată poate exista un control public al administrării justiției (*Tase împotriva României*, 2008, pct. 41).

3. Justificarea oricărei perioade de detenție

218. Art. 5 § 3 din Convenție nu poate fi interpretat ca autorizând în mod necondiționat arestarea preventivă cu condiția să nu depășească o anumită perioadă minimă. Autoritățile trebuie să demonstreze în mod convingător că fiecare perioadă de detenție, indiferent cât de scurtă, este justificată [*Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 140; *Tase împotriva României*, 2008, pct. 40; *Castraveț împotriva Moldovei*, 2007, pct. 33; *Belchev împotriva Bulgariei*, 2004, pct. 82].

4. Motive pentru menținerea în detenție

219. Jurisprudența referitoare la Convenție a identificat patru motive fundamentale acceptabile de a refuza liberarea condiționată: a) riscul ca acuzatul să nu se prezinte la proces; b) riscul ca, odată pus în libertate, acuzatul să împiedice prin acțiunea sa administrarea justiției, sau c) riscul de a săvârși noi infracțiuni, sau d) riscul de a tulbura ordinea publică [*Buzadji împotriva Republicii Moldova* (MC), 2016, pct. 88; *Tiron împotriva României*, 2009, pct. 37; *Smirnova împotriva Rusiei*, 2003, pct. 59; *Piruzyan împotriva Armeniei*, 2012, pct. 94]. Astfel de riscuri trebuie să fie dovedite în mod corespunzător, iar motivarea autorităților cu privire la aceste puncte nu poate fi abstractă, generală sau stereotipă [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 222]. Cu toate acestea, nimic nu împiedică autoritățile judiciare naționale să aprobe sau să includă, prin trimitere, punctele specifice citate de către autoritățile care solicită impunerea arestării preventive (*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 227).

a. Riscul sustragerii de la proces

220. Riscul sustragerii nu poate fi apreciat doar pe baza gravității pedepsei care riscă să fie pronunțată, ci trebuie evaluat cu trimitere la o serie de alți factori relevanți care să permită fie confirmarea existenței riscului sustragerii, fie să îl facă să pară atât de redus încât să nu poată justifica arestarea preventivă (*Panchenko împotriva Rusiei*, 2005, pct. 106).

221. Riscul sustragerii trebuie apreciat în lumina factorilor care țin de caracterul persoanei, moralitatea acesteia, domiciliul, profesia, resursele sale, legăturile sale familiale și alte tipuri de legături cu țara în care este urmărită penal (*Becciev împotriva Moldovei*, 2005, pct. 58; *Sanchez i Picanyol și alții împotriva Spaniei*, 2025, pct. 280).

222. Simpla absență a unui domiciliu fix nu dă naștere riscului sustragerii (*Sulaoja împotriva Estoniei*, 2005, pct. 64).

223. Riscul sustragerii se diminuează incontestabil odată cu trecerea timpului petrecut în detenție (*Neumeister împotriva Austriei*, 1968, pct. 10).

224. În cazul în care detenția nu mai este motivată decât de teama că persoana acuzată se va sustrage de la judecată, aceasta trebuie să fie eliberată în cursul procedurii dacă este posibil să se obțină garanții care să asigure prezentarea acesteia la audiere [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 223].

225. Deși severitatea pedepsei aplicate poate fi luată în considerare pentru a se decide dacă acuzatul riscă să se sustragă, gravitatea acuzațiilor nu poate servi în sine pentru a justifica perioade lungi de arestare preventivă [*Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 145; *Garycki împotriva Poloniei*, 2007, pct. 47; *Chraidi împotriva Germaniei*, 2006, pct. 40; *Ilijkov împotriva Bulgariei*, 2001, pct. 80-81].

226. Deși, în general, „situația probelor” reprezintă un element care poate fi luat în considerare pentru a se stabili dacă au existat și încă mai există indicii serioase ale vinovăției, nu este singura care poate justifica o perioadă îndelungată de detenție (*Dereci împotriva Turciei*, 2005, pct. 38).

b. Obstrucționarea acțiunilor în justiție

227. Pericolul ca acuzatul să împiedice buna desfășurare a procedurilor nu poate fi invocat *in abstracto*, ci trebuie să fie susținut de probe factuale (*Becciev împotriva Moldovei*, 2005, pct. 59).

228. Riscul unor presiuni exercitate asupra martorilor poate fi acceptat în etapele inițiale ale procedurii (*Jarzyński împotriva Poloniei*, 2005, pct. 43). Cu toate acestea, nu poate rezulta numai din probabilitatea de a fi aplicată o pedeapsă severă, ci trebuie să aibă legătură cu fapte specifice [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 224].

229. Pe termen lung, cu toate acestea, cerințele anchetei nu mai sunt suficiente pentru a justifica detenția unui suspect: în cursul normal al evenimentelor, pretinsele riscuri se diminuează cu trecerea timpului, pe măsură ce este efectuată ancheta, sunt înregistrate depoziții și sunt efectuate verificări (*Clooth împotriva Belgiei*, 1991, pct. 44).

230. În cauzele care privesc grupările sau activitățile infracționale organizate, riscul ca un deținut, în cazul în care este eliberat, să exercite presiuni asupra martorilor sau a altor suspecți, sau să obstrucționeze justiția prin alte mijloace, este adesea deosebit de ridicat (*Štvrtecký împotriva Slovaciei*, 2018, pct. 61; *Podeschi împotriva San Marino*, 2017, pct. 149; *Staykov împotriva Bulgariei*, 2021, pct. 83).

c. Recidiva

231. Gravitatea unei acuzații poate face ca autoritățile judiciare să dispună arestarea preventivă a unui suspect și prelungirea acesteia pentru a preveni tentativele de a săvârși noi infracțiuni. Cu toate acestea, este necesar ca pericolul să fie plauzibil și ca măsura să fie adecvată, având în vedere

circumstanțele speței și în special istoricul și personalitatea persoanei în cauză (*Clooth împotriva Belgiei*, 1991, pct. 40; *Sanchez i Picanyol și alții împotriva Spaniei*, 2025, pct. 282).

232. Condamnările anterioare ar putea constitui un motiv rezonabil de teamă că persoana acuzată ar săvârși o nouă infracțiune (*Selçuk împotriva Turciei*, 2006, pct. 34; *Matznetter împotriva Austriei*, 1969, pct. 9).

233. Nu se poate concluziona că atât timp cât o persoană nu are loc de muncă sau familie este înclinată să săvârșească noi infracțiuni (*Sulaoja împotriva Estoniei*, 2005, pct. 64).

d. Păstrarea ordinii publice

234. Este acceptat faptul că, prin gravitatea lor deosebită și prin reacția publicului la săvârșirea lor, anumite infracțiuni pot genera tulburări sociale care să justifice arestarea preventivă, cel puțin pentru o perioadă. În circumstanțe excepționale, acest factor poate fi, prin urmare, luat în considerare în sensul Convenției, cel puțin în măsura în care dreptul intern recunoaște noțiunea de tulburare a ordinii publice cauzată de o infracțiune.

235. Acest motiv nu poate fi însă considerat relevant și suficient decât dacă se bazează pe fapte care să demonstreze că eliberarea unui deținut ar tulbura în mod real ordinea publică. În plus, detenția nu rămâne legitimă decât dacă ordinea publică este efectiv amenințată; menținerea în detenție nu ar putea servi la anticiparea asupra unei pedepse privative de libertate (*Letellier împotriva Franței*, 1991, pct. 51; *I.A. împotriva Franței*, 1998, pct. 104; *Prencipe împotriva Monaco*, 2009, pct. 79; *Tiron împotriva României*, 2009, pct. 41-42).

236. Protecția ordinii publice este deosebit de relevantă pentru cauzele care implică acuzații de grave încălcări ale drepturilor fundamentale ale omului, precum crime de război împotriva populației civile (*Milanković și Bošnjak împotriva Croației,* 2016, pct. 154).

5. Diligența necesară

237. Complexitatea și caracteristicile speciale ale anchetei sunt factori care trebuie luați în considerare atunci când se verifică dacă autoritățile naționale competente au demonstrat „diligența necesară” în desfășurarea procedurii (*Scott împotriva Spaniei*, 1996, pct. 74).

238. Celeritatea specială la care un acuzat aflat în detenție are dreptul în examinarea cauzei sale nu ar trebui să submineze eforturile autorităților judiciare de a-și îndeplini sarcinile cu atenția cuvenită (*Shabani împotriva Elveției*, 2009, pct. 65; *Sadegül Özdemir împotriva Turciei*, 2005, pct. 44).

239. Suspendarea temporară a procedurii penale pentru o perioadă de aproximativ 3 luni din cauza circumstanțelor excepționale legate de pandemia Covid-19 a fost considerată conformă cu obligația de diligență specială, în condițiile în care procedura s-a derulat în mod activ atât înainte, cât și după punerea în aplicare a măsurilor de urgență [*Fenech împotriva Maltei* (dec.), 2021, pct. 96].

6. Măsuri alternative

240. Atunci când decid dacă o persoană trebuie să fie pusă în libertate sau privată de libertate, autoritățile au obligația de a lua în considerare dacă nu există măsuri alternative care să asigure prezentarea sa la proces [*Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 140]. Aceasta dispoziție proclamă nu doar „dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii” al persoanei, ci și faptul că „punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea [persoanei în cauză] la audiere” (*Khudoyorov împotriva Rusiei*, 2005, pct. 183; *Lelièvre împotriva Belgiei*, 2007, pct. 97; *Shabani împotriva Elveției*, 2009, pct. 62).

7. Cauțiunea

241. Garanția prevăzută la art. 5 § 3 din Convenție urmărește să asigure nu repararea prejudiciului, ci, în special, prezentarea inculpatului la audiere. Prin urmare, cuantumul sumei trebuie să fie evaluat în principal „în raport cu persoana în cauză, resursele sale, legăturile sale cu persoanele care au de plătit cauțiunea, cu alte cuvinte încrederea că există posibilitatea pierderii cauțiunii sau că executarea cauțiunii în caz de neprezentare la audiere va acționa ca un factor de descurajare suficient pentru a împiedica orice tentativă de sustragere" [*Gafà împotriva Maltei*, 2018, pct. 70; *Mangouras împotriva Spaniei* (MC), 2010, pct. 78; *Neumeister împotriva Austriei*, 1968, pct. 14].

242. Cauțiunea nu poate fi impusă decât atât timp cât există motive care să justifice detenția (*Muşuc împotriva Moldovei*, 2007, pct. 42; *Aleksandr Makarov împotriva Rusiei*, 2009, pct. 139). În situația în care riscul sustragerii poate fi evitat prin plata unei cauțiuni sau a unui alt tip de garanție, acuzatul trebuie pus în libertate, ținând seama de faptul că, dacă poate fi anticipată o pedeapsă mai ușoară, riscul de sustragere din partea acuzatului se reduce și trebuie să fie luat în considerare (*Vrenčev împotriva Serbiei*, 2008, pct. 76). Autoritățile trebuie să fie la fel de atente atunci când stabilesc cauțiunea adecvată ca atunci când decid dacă menținerea în detenție a inculpatului este sau nu indispensabilă (*Piotr Osuch împotriva Poloniei*, 2009, pct. 39; *Bojilov împotriva Bulgariei*, 2004, pct. 60; *Skrobol împotriva Poloniei*, 2005, pct. 57).

243. În plus, cuantumul cauțiunii trebuie să fie justificat în mod corespunzător în decizia prin care se stabilește (*Georgieva împotriva Bulgariei*, 2008, pct. 15 și 30-31) și trebuie să ia în considerare resursele persoanei acuzate (*Gafà împotriva Maltei*, 2018, pct. 70; *Hristova împotriva Bulgariei*, 2006, pct. 111) și capacitatea acesteia de a o achita (*Toshev împotriva Bulgariei*, 2006, pct. 69-73). În anumite circumstanțe, ar putea să nu fie nerezonabil să se ia în considerare cuantumul prejudiciului imputat [*Mangouras împotriva Spaniei* (MC), 2010, pct. 81 și 92].

244. Faptul că un deținut rămâne în detenție după ce a obținut liberarea pe cauțiune sugerează că instanțele interne nu au analizat cu minuțiozitatea necesară suma adecvată pentru cauțiune (*Gafà împotriva Maltei*, 2018, pct. 73; *Kolakovic împotriva Maltei*, 2015, pct. 72).

245. Autoritățile au obligația de a desfășura procedura cu „diligență specială" chiar și atunci când cauțiunea este acordată formal, dar persoana rămâne în detenție deoarece nu dispune de mijloacele necesare pentru a o achita (*Gafà împotriva Maltei*, 2018, pct. 71; *Kolakovic împotriva Maltei*, 2015, pct. 74).

246. Refuzul automat al plății unei cauțiuni în temeiul legii, în lipsa oricărui control jurisdicțional, este incompatibil cu garanțiile art. 5 § 3 (*Piruzyan împotriva Armeniei*, 2012, pct. 105; *S.B.C. împotriva Regatului Unit*, 2001, pct. 23-24). Cu toate acestea, în cazul în care instanțele interne au pronunțat hotărâri de condamnare motivate corespunzător, în ciuda legii care le limita puterea de a acorda cauțiunea, Curtea nu a constatat nicio încălcare a art. 5 § 3 (*Grubnyk împotriva Ucrainei*, 2020, pct. 116-130).

8. Arestarea preventivă a minorilor

247. Arestarea preventivă a minorilor nu poate fi utilizată decât ca o măsură de ultim resort: arestarea trebuie să fie cât mai scurtă posibil și, în cazul în care detenția este strict necesară, minorii trebuie ținuți separat de adulți (*Nart împotriva Turciei*, 2008, pct. 31; *Güveç împotriva Turciei*, 2009, pct. 109).

D. Dreptul [unei persoane] ca un tribunal să se pronunțe într-un termen scurt asupra legalității deținerii (art. 5 § 4)

Art. 5 § 4 din Convenție

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

Cuvinte-cheie HUDOC

Examinarea legalității deținerii (5-4) – Introducerea unui recurs (5-4) – Control judecătoresc (5-4) – Examinare în termen scurt (5-4) – Garanții procedurale de control (5-4) – A dispune eliberarea (5-4)

1. Scopul dispoziției

248. Art. 5 § 4 este dispoziția *habeas corpus* a Convenției. Acesta oferă oricărui deținut dreptul de a solicita controlul jurisdicțional al detenției sale [*Mooren împotriva Germaniei* (MC), 2009, pct. 106; *Rakevich împotriva Rusiei*, 2003, pct. 43].

Art. 5 § 4 asigură, de asemenea, dreptul persoanelor arestate sau deținute de a obține „într-un termen scurt" o hotărâre judecătorească privind legalitatea detenției lor și de a fi dispusă punerea lor în libertate dacă detenția nu este legală [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 251; *Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 131].

249. Faptul că nu s-a constatat nicio încălcare a cerințelor art. 5 § 1 din Convenție nu înseamnă că nu trebuie să fie verificată de către Curte respectarea art. 5 § 4. Cele două paragrafe sunt dispoziții distincte și respectarea celei dintâi nu implică automat respectarea celei de-a doua [*Douiyeb împotriva Țărilor de Jos* (MC), 1999, pct. 57; *Kolompar împotriva Belgiei*, 1992, pct. 45].

250. În cauzele în care deținuții nu au fost informați asupra motivelor care justificau lipsirea lor de libertate, Curtea a considerat că dreptul acestora de a introduce un recurs împotriva deciziei în litigiu a fost golit de conținut [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 132].

2. Aplicabilitatea dispoziției

251. Deși art. 5 § 4 privește în mod normal situațiile în care o persoană formulează o acțiune atunci când se află în detenție, dispoziția se poate aplica și în cazul în care aceasta nu se mai află în detenție în cursul unei proceduri de apel sau de recurs, a cărei soluții este esențială pentru stabilirea legalității deținerii persoanei respective (*Oravec împotriva Croației*, 2017, pct. 65).

În cazul în care garanția de celeritate rămâne fără obiect în sensul art. 5 § 4, odată ce persoana a fost liberată, garanția caracterului efectiv al controlului continuă să se aplice și ulterior, întrucât un fost deținut poate avea un interes legitim în stabilirea legalității deținerii sale chiar și după ce a fost eliberat (*Kováčik împotriva Slovaciei*, 2011, pct. 77; *Osmanović împotriva Croației*, 2012, pct. 49). În special, o pronunțare în privința legalității poate avea impact asupra „dreptului la reparații", prevăzut la art. 5 § 5 din Convenție (*S.T.S. împotriva Țărilor de Jos*, 2011, pct. 61).

Simplul fapt de a exercita o cale de atac fără obiect în urma eliberării unui deținut nu contravine în mod necesar art. 5 § 4 (*Coulibaly împotriva Belgiei*, 2025, pct. 47-51, în care un străin a fost repatriat înainte ca legalitatea deținerii sale administrative să poată fi stabilită de o instanță judecătorească prin hotărâre definitivă, dar acesta avea în continuare posibilitatea de a solicita despăgubiri pentru detenția pretins ilegală).

252. Nu se ridică nicio problemă în temeiul art. 5 § 4 atunci când detenția contestată este de scurtă durată și persoana deținută este eliberată rapid, înainte de orice control jurisdicțional al legalității deținerii sale [*Slivenko împotriva Letoniei* (MC), 2003, pct. 159-159, care privea o perioadă de detenție de maxim 30 de ore; *Rozhkov împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2017, pct. 65, care privea o perioadă de detenție de câteva ore].

Cu toate acestea, în cazul în care persoanele nu au la dispoziție nicio cale de atac în justiție pentru a contesta legalitatea deținerii lor, examinarea unui capăt de cerere întemeiat pe art. 5 § 4 a fost considerată justificată, indiferent de durata deținerii (*Moustahi împotriva Franței*, 2020, pct. 103-104, în care Curtea a constatat o încălcare a acestei dispoziții în legătură cu detenția administrativă a unor minori neînsoțiți care a durat câteva ore).

S-a constatat, de asemenea, că art. 5 § 4 s-a aplicat unor perioade scurte de detenție în cazul în care domeniul de aplicare al controlului jurisdicțional disponibil a fost limitat în mod nejustificat (a se vedea *Petkov și Profirov împotriva Bulgariei*, 2014, pct. 67-70, privind detenția reclamanților pentru o perioadă de 24 de ore; *A.M. împotriva Franței*, 2016, pct. 36-42, în care dispoziția a fost aplicată unei perioade de trei zile și jumătate de detenție administrativă în vederea expulzării).

253. Odată ce o persoană este lipsită de libertate pe baza condamnării pronunțate de către o instanță competentă, controlul impus de art. 5 § 4 este încorporat în hotărârea pronunțată la sfârșitul procedurii judiciare (*De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei*, 1971, pct. 76) și nu se impune niciun alt control. Cu toate acestea, atunci când motivul lipsirii de libertate s-ar putea schimba odată cu trecerea timpului, trebuie să existe posibilitatea exercitării unei căi de atac în fața unui organ care îndeplinește cerințele prevăzute la art. 5 § 4 din Convenție [*Kafkaris împotriva Ciprului* (dec.), 2011, pct. 58].

254. Art. 5 § 4 este repus în discuție atunci când, ulterior condamnării, se ridică noi întrebări privind legalitatea deținerii (*Ivan Todorov împotriva Bulgariei*, 2017, pct. 59-61, care privea întrebarea dacă pedeapsa prevăzută pentru o infracțiune aplicată în urmă cu aproximativ 20 ani s-a prescris).

255. În cauza *Yalahow împotriva Regatului Unit* (dec.), 2025, pct. 49-54,Curtea a confirmat că art. 5 § 4 nu se aplică în cazul reîncarcerării unui deținut eliberat condiționat, întrucât nu au apărut noi aspecte legate de legalitatea temeiului detenției sale (a se vedea, *a contrario*, *Etute împotriva Luxemburgului*, 2018, pct. 25-33).

256. În cazul în care statele contractante prevăd proceduri care depășesc cerințele prevăzute la art. 5 § 4 din Convenție, garanțiile care decurg din această dispoziție trebuie respectate și în cadrul procedurilor respective. Astfel, art. 5 § 4 a fost considerat aplicabil în perioada care a urmat condamnării pentru motivul că dreptul intern dispunea ca o persoană să rămână în arest preventiv până în momentul în care condamnarea devine definitivă, inclusiv în apel, și că oferea aceleași drepturi procedurale tuturor persoanelor aflate în arest preventiv (*Stollenwerk împotriva Germaniei*, 2017, pct. 36; a se vedea, de asemenea, *Yılmaz Aydemir împotriva Turciei*, 2023, pct. 40-41, în care dreptul intern acorda garanții procedurale relevante persoanelor aflate în detenție atât înainte de condamnare, cât și după condamnare).

257. Deși art. 5 § 4 nu obligă statele contractante să înființeze un al doilea grad de jurisdicție pentru a examina legalitatea deținerii, un stat care instituie un astfel de sistem trebuie în principiu să acorde deținuților aceleași garanții în apel ca și în primă instanță [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 254; *Kučera împotriva Slovaciei*, 2007, pct. 107; *Navarra împotriva Franței*, 1993, pct. 28; *Toth împotriva Austriei*, 1991, pct. 84].

258. Deși statele contractante nu sunt obligate să prevadă o revizuire periodică automată cu caracter judiciar, în cazul în care un stat decide să instituie un astfel de sistem, acesta trebuie să o facă într-un mod compatibil cu art. 14. În cazul în care legislația națională garantează o revizuire periodică automată a arestării preventive pentru o categorie de deținuți, acest lucru intră în domeniul de aplicare al art. 5 în scopul aplicabilității art. 14 coroborat cu această dispoziție (*Spišák împotriva*

Republicii Cehe, 2024, pct. 72 și 74, privind perioade diferite de control jurisdicțional automat pentru minori și adulți).

259. Art. 5 § 4 se poate aplica, de asemenea, procedurilor în fața curților constituționale [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 254; *Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 159].

3. Natura controlului solicitat

260. Art. 5 § 4 recunoaște persoanelor aflate în arest sau detenție dreptul de a introduce un recurs pentru a se verifica respectarea cerințelor de procedură și de fond necesare „legalității", în sensul art. 5 § 1 din Convenție, a lipsirii lor de libertate [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 128; *Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 161; *Reinprecht împotriva Austriei*, 2005, pct. 31].

Noțiunea de „legalitate" prevăzută la art. 5 § 4 are același sens ca cea prevăzută la art. 5 § 1, astfel încât o persoană aflată în arest sau detenție are dreptul de a obține examinarea „legalității" deținerii sale nu doar în lumina cerințelor dreptului intern, dar și a Convenției, a principiilor generale pe care le consacră aceasta și a scopului restrângerilor pe care le autorizează art. 5 § 1 [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 128; *Suso Musa împotriva Maltei*, 2013, pct. 50; a se vedea, de asemenea, *A.M. împotriva Franței*, 2016, pct. 40-41, care privea domeniul de aplicare al controlului jurisdicțional în temeiul art. 5 § 1 lit. f)].

261. „Tribunalul" la care persoana aflată în detenție are acces în sensul art. 5 § 4 trebuie să fie în mod necesar o instanță de tip clasic integrată în structurile judiciare ordinare ale țării (*Weeks împotriva Regatului Unit*, 1987, pct. 61). Acesta trebuie totuși să fie un organ de „natură judiciară" care să ofere anumite garanții procedurale. Trebuie, prin urmare, să fie independent nu numai de executiv, ci și de părțile la litigiu [*Stephens împotriva Maltei (nr. 1)*, 2009, pct. 95; *Ali Osman Özmen împotriva Turciei*, 2016, pct. 87, *Baş împotriva Turciei*, 2020, pct. 266-267; *J.B. și alții împotriva Maltei*, 2024, pct. 143, în care Curtea a confirmat că termenul „tribunal" la care face trimitere art. 5 § 4 trebuie interpretat ca organ care beneficiază de aceleași calități de independență și imparțialitate ca și cele impuse „instanței" menționate la art. 6].

262. Modalitățile de realizare a unui control jurisdicțional care să îndeplinească cerințele art. 5 § 4 pot varia de la un domeniu la altul și depind de tipul lipsirii de libertate în cauză [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 129; *M.H. împotriva Regatului Unit*, 2013, pct. 75].

263. Nu este exclus ca un sistem de reexaminare periodică în mod automat a legalității deținerii de către un judecător să asigure respectarea cerințelor art. 5 § 4. Cu toate acestea, odată ce un control automat a fost instituit, hotărârile prin care se statuează cu privire la legalitatea deținerii trebuie să urmeze la „intervale rezonabile" [*Abdulkhanov împotriva Rusiei*, 2012, pct. 209, pentru un rezumat al jurisprudenței cu privire la detențiile care intră sub incidența lit. a), c), e) și f) ale art. 5 § 1].

Nerespectarea termenelor prevăzute de lege pentru controlul automat nu constituie în mod necesar o încălcare a art. 5 § 4, în cazul în care legalitatea deținerii unui reclamant a fost totuși examinată într-un termen scurt de către o instanță (*Aboya Boa Jean împotriva Maltei*, 2019, pct. 80).

264. Vulnerabilitatea deosebită a minorilor impune statului să se asigure că prelungirea detenției unui minor se face la intervale scurte și că minorul în cauză se prezintă în mod regulat în fața unei instanțe, ceea ce poate constitui, de asemenea, o garanție importantă împotriva relelor tratamente (*Spišák împotriva Republicii Cehe*, 2024, pct. 82).

265. În cazul în care dreptul intern nu prevede un control automat al legalității deținerii, o interdicție de a depune noi cereri de punere în libertate pe o anumită perioadă ar putea fi justificată în cazurile de abuz vădit la adresa drepturilor procedurale ale deținuților. Cu toate acestea, autorităților le revine obligația de a demonstra necesitatea unei astfel de măsuri prin motive relevante și suficiente pentru a înlătura orice suspiciune de arbitrar (*Dimo Dimov și alții împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 84-90, în care Curtea a constatat că o interdicție de 2 luni pentru a depune o nouă cerere de eliberare era

nejustificată și contrară dreptului reclamantului de a obține o reexaminare a detenției sale la intervale regulate și scurte de timp).

266. În temeiul art. 5 § 4, un deținut poate să solicite unui „tribunal” competent să statueze „într-un termen scurt” dacă lipsirea sa de libertate a devenit sau nu „nelegală” în lumina unor noi factori care au apărut ulterior pronunțării deciziei inițiale prin care persoana era lipsită de libertate (*Abdulkhanov împotriva Rusiei*, 2012, pct. 208; *Azimov împotriva Rusiei*, 2013, pct. 151-52).

267. În cazul în care o persoană este deținută în sensul art. 5 § 1 lit. c), „tribunalul” trebuie să aibă competența de a examina dacă există sau nu există probe suficiente pentru a da naștere unei bănuieli verosimile că a săvârșit o infracțiune, întrucât existența unei astfel de bănuieli este esențială pentru „legalitatea” deținerii sale în temeiul Convenției [*Dimo Dimov și alții împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 70; *Nikolova împotriva Bulgariei* (MC), 1999, pct. 58].

268. Orice alienat internat din oficiu într-o instituție psihiatrică o lungă perioadă de timp ar trebui să aibă dreptul de a introduce recurs „la intervale rezonabile” pentru a pune în discuție legalitatea deținerii sale (*M.H. împotriva Regatului Unit*, 2013, pct. 77, pentru un rezumat al principiilor aplicabile). Un sistem de control periodic la inițiativa autorităților nu este suficient în sine (*X. împotriva Finlandei*, 2012, pct. 170; *Raudevs împotriva Letoniei*, 2013, pct. 82; și *Spivak împotriva Ucrainei*, 2025, pct. 136-138, în care Curtea a constatat că, pe lângă lipsa generală a posibilității ca pacienții psihiatrici să inițieze o reexaminare a internării lor la momentul relevant, controlul jurisdicțional periodic *ex officio*, în cadrul ședințelor desfășurate în absența forțată a reclamantului, a fost marcat de o lipsă evidentă de diligență și a fost incompatibil cu cerințele fundamentale ale justiției (pct. 140-148).

269. Criteriile de „legalitate” ale unei „detenții” în sensul art. 5 § 1 lit. e) implică faptul ca examinarea legalității garantate de art. 5 § 4 în ceea ce privește menținerea internării unui pacient alienat trebuie să se bazeze pe starea actuală de sănătate a pacientului, inclusiv pe faptul că acesta este sau nu periculos, astfel cum reiese din examenele medicale actualizate, și nu pe evenimente trecute, aflate la originea deciziei inițiale de internare [*Juncal împotriva Regatului Unit* (dec.), 2013, pct. 30; *Ruiz Rivera împotriva Elveției*, 2014, pct. 60; *H.W. împotriva Germaniei*, 2013, pct. 107].

270. Cerința de a finaliza o perioadă de probă ca o condiție de eliberare din internarea nevoluntară ar putea, în principiu, să împiedice exercitarea dreptului, consacrat la art. 5 § 4, de a obține o hotărâre judecătorească prin care să se dispună încetarea detenției în cazul în care aceasta se dovedește a fi ilegală [*Denis și Irvine împotriva Belgiei* (MC), 2021, pct. 194].

271. Introducerea unei acțiuni în justiție pentru a contesta legalitatea, în temeiul art. 5 § 1 lit. f), a detenției administrative în vederea expulzării nu are un efect suspensiv asupra aplicării măsurii de expulzare. În mod paradoxal, o astfel de cerință ar duce, în mod paradoxal, la o prelungire a situației căreia persoana în detenție ar dori să îi pună capăt prin contestarea detenției administrative (*A.M. împotriva Franței*, 2016, pct. 38).

272. Art. 5 § 4 din Convenție nu impune unei instanțe care examinează o cale de atac împotriva detenției obligația de a examina fiecare argument cuprins în observațiile reclamantului. Cu toate acestea, judecătorul nu poate să considere nerelevante, sau să nu ia în considerare, fapte concrete invocate de deținut care pot pune la îndoială existența condițiilor esențiale pentru „legalitatea” lipsirii de libertate, în sensul Convenției (*Ilijkov împotriva Bulgariei*, 2001, pct. 94).

În cazul în care instanța nu motivează în mod corespunzător, sau pronunță decizii stereotipe repetate care nu oferă niciun răspuns la argumentele reclamantului, acest fapt poate dezvălui o încălcare prin faptul că garanția prevăzută la art. 5 § 4 ar fi privată de substanța sa (*G.B. și alții împotriva Turciei*, 2019, pct. 176).

273. „Tribunalul” trebuie să aibă puterea de a dispune punerea în libertate dacă se stabilește că detenția nu este legală: o simplă putere cu caracter de recomandare este insuficientă [*Benjamin și*

Wilson împotriva Regatului Unit, 2022, pct. 33-34; *Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 128].

274. O acțiune în temeiul art. 5 § 4 nu are neapărat ca rezultat punerea în libertate, ci poate conduce, de asemenea, la o altă formă de detenție. În cazul în care detenția unei persoane intră sub incidența lit. a) și e) ale art. 5 § 1, ar fi contrar obiectului și scopului art. 5 § 4 ca paragraful 4 să fie interpretat ca împiedicând controlul legalității unei internări într-o instituție psihiatrică pentru singurul motiv că decizia inițială prin care se dispunea măsura respectivă a fost pronunțată de către o instanță în temeiul art. 5 § 1 lit. a). Rațiunea de a fi a garantării controlului prevăzut la art. 5 § 4 are aceeași importanță pentru toate persoanele internate, indiferent dacă acestea execută sau nu în paralel o pedeapsă cu închisoarea (*Kuttner împotriva Austriei*, 2015, pct. 31, în care cererea reclamantului de a-i fi ridicată măsura internării într-o instituție psihiatrică nu putea avea ca efect decât transferul său într-un penitenciar de drept comun).

4. Garanții procedurale

275. Cerința echității procedurale care decurge din art. 5 § 4 nu impune aplicarea unor criterii uniforme și imuabile independente de context, de fapte și de circumstanțele cauzei. Deși o procedură care intră sub incidența art. 5 § 4 nu trebuie să fie însoțită întotdeauna de garanții identice cu cele prevăzute la art. 6 pentru litigiile civile sau penale, aceasta trebuie să aibă un caracter judiciar și să ofere persoanei în cauză garanții adaptate tipului de lipsire de libertate de care se plânge [*A. și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2009, pct. 203; *Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 161].

276. Pentru orice persoană a cărei detenție intră în sfera de aplicare a art. 5 § 1 lit. c) se impune audierea [*Nikolova împotriva Bulgariei* (MC), 1999, pct. 58]. Posibilitatea ca un deținut să fie audiat în persoană sau prin intermediul unor forme de reprezentare figurează în anumite cazuri printre garanțiile fundamentale de procedură aplicate în materie de lipsire de libertate (*Kampanis împotriva Greciei*, 1995, pct. 47).

Cu toate acestea, art. 5 § 4 nu impune ca o persoană deținută să fie audiată de fiecare dată când introduce o cale de atac împotriva unei decizii de prelungire a detenției sale, ci ca dreptul de a fi audiat să poată fi exercitat la intervale rezonabile (*Çatal împotriva Turciei*, 2012, pct. 33; *Altınok împotriva Turciei*, 2011, pct. 45).

277. O audiere se impune, de asemenea, în contextul unei proceduri în contradictoriu care implică reprezentarea juridică și posibilitatea de a cita și audia martori, în cadrul căreia autoritățile judiciare sunt chemate să examineze personalitatea și nivelul de maturitate al deținutului pentru a decide cu privire la gradul de periculozitate al acestuia. Cu toate acestea, audierea nu este esențială în toate cazurile, în special dacă există posibilitatea să nu aducă nicio clarificare suplimentară (*Derungs împotriva Elveției*, 2016, pct. 72 și 75, în care o persoană internată preventiv din motive psihiatrice nu a prezentat de la audierea anterioară nicio informație sau probă relevantă privind personalitatea sa, astfel încât o nouă audiere nu era necesară).

278. În cauza *H.H. împotriva Finlandei*, 2025, s-a constatat că eficacitatea controlului jurisdicțional prevăzut la art. 5 § 4 a fost compromisă de faptul că reclamantei nu i s-a acordat dreptul la o audiere în cadrul procedurii privind internarea sa nevoluntară pentru tratament obligatoriu într-un spital de psihiatrie. Având în vedere internările și externările repetate ale reclamantei pentru tratament obligatoriu, la intervale scurte, precum și faptul că ultima audiere avusese loc cu aproximativ 2 ani în urmă, în cadrul unei proceduri distincte, echitatea procedurală impunea ca reclamanta să fie audiată fie personal, fie, dacă era necesar, prin intermediul unui reprezentant, cu privire la susținerile sale conform cărora starea sa psihică nu impunea tratamentul într-un spital și că administrarea de medicamente împotriva voinței sale ar fi trebuit întreruptă (pct. 29-38).

279. Faptul că un reclamant nu a putut fi audiat, personal sau prin tele- sau videoconferință, cu privire la legalitatea luării în custodie publică legată de imigrație din cauza unor probleme inițiale de

infrastructură legate de pandemia Covid-19 a fost considerat compatibil cu art. 5 § 4, având în vedere interesul general al sănătății publice și faptul că reclamantul a fost reprezentat și audiat prin intermediul avocatului său [*Bah împotriva Țărilor de Jos* (dec.), 2021, pct. 40-45].

280. Art. 5 § 4 nu impune, ca regulă generală, ca o audiere să fie publică. Cu toate acestea, Curtea nu a exclus posibilitatea ca o audiere publică să fie necesară în anumite circumstanțe speciale (*D.C. împotriva Belgiei*, 2021, pct. 125-126).

281. Procedura trebuie să fie contradictorie și să asigure întotdeauna „egalitatea armelor" între părți [*Reinprecht împotriva Austriei*, 2005, pct. 31; *A. și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2009, pct. 204]. În cazurile de arestare preventivă, întrucât persistența unei suspiciuni rezonabile că persoana acuzată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea menținerii în detenție, deținutului trebuie să i se ofere posibilitatea de a contesta în mod efectiv temeiul acuzațiilor aduse împotriva sa. Această cerință poate impune instanței competente să audieze martorii ale căror declarații par, la prima vedere, să influențeze decisiv legalitatea menținerii în detenție (*Țurcan împotriva Moldovei*, 2007, pct. 67-70).

Egalitatea armelor nu este garantată în cazul în care reclamantului, sau avocatului său, i se refuză accesul la probele aflate la dosar care sunt esențiale pentru a contesta în mod eficient legalitatea deținerii [*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 4)*, 2025, pct. 281-283;*Ragıp Zarakolu împotriva Turciei*, 2025, pct. 281-283; *Ovsjannikov împotriva Estoniei*, 2020, pct. 59; *Fodale împotriva Italiei*, 2006, pct. 41; și *Korneykova împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 68]. Chiar dacă deținutului nu i s-a permis accesul nelimitat la dosarul anchetei, s-a constatat că art. 5 § 4 a fost respectat atunci când deținutul a avut suficiente informații privind conținutul acelor elemente de probă care au stat la baza arestării preventive și, prin urmare, a avut posibilitatea de a contesta efectiv detenția (*Atilla Taş împotriva Turciei*, 2021, pct. 151-154, cu trimiterile suplimentare).

Poate fi, de asemenea, esențial ca persoana în cauză să aibă nu doar posibilitatea de a fi audiată în persoană, ci și să beneficieze de asistență efectivă din partea avocatului (*Cernák împotriva Slovaciei*, 2013, pct. 78).

282. Un element-cheie al dreptului unei persoane la asistență efectivă din partea unui avocat este confidențialitatea informațiilor schimbate între ei. Deși Curtea a tolerat anumite restricții aplicate contactelor dintre avocat și client în cauze care priveau terorismul și criminalitatea organizată, derogările de la principiul fundamental al respectării confidențialității dintre avocat și client pot fi permise numai în cazuri excepționale și trebuie să fie însoțite de garanții adecvate și suficiente împotriva abuzurilor (*Demirtaş și Yüksekdağ Şenoğlu împotriva Turciei*, 2023, pct. 104-106, în care reclamanții au fost privați de asistență juridică efectivă pentru a face apel împotriva arestării preventive din cauza supravegherii de către administrația penitenciarului a întâlnirilor acestora cu avocații și a confiscării documentelor schimbate între aceștia).

283. Întrucât procedura de control al legalității deținerii trebuie să se desfășoare cu o celeritate specială, instanța poate decide să nu aștepte ca deținutul să beneficieze de asistență juridică, iar autoritățile nu sunt obligate să îi ofere asistență juridică în cadrul unei astfel de proceduri (*Karacențev împotriva Rusiei*, 2018, pct. 62).

284. Principiile contradictorialității și al egalității armelor trebuie să fie deopotrivă respectate în apel (*Çatal împotriva Turciei*, 2012, pct. 33-34, și cauzele la care se face trimitere în aceasta), precum și în cadrul procedurilor pe care statele contractante, dacă hotărăsc astfel, le pun la dispoziție deținuților în urma condamnării (*Stollenwerk împotriva Germaniei*, 2017, pct. 44; *Yılmaz Aydemir împotriva Turciei*, 2023, pct. 42-45).

285. Dreptul la o procedură contradictorie înseamnă că părțile, în principiu, au dreptul de a fi informate și de a discuta despre orice document sau observație prezentată instanței cu scopul de a influența decizia acesteia, chiar dacă provine de la un consilier juridic independent (*Venet împotriva*

Belgiei, 2019, pct. 42-43, în care reclamantul nu a putut răspunde la observațiile orale ale avocatului general în fața Curții de Casație din Belgia).

286. Dreptul la o procedură contradictorie conferă în mod necesar deținutului și avocatului său dreptul de a fi informat într-un termen rezonabil cu privire la programarea unei audieri, fără de care acest drept ar fi lipsit de substanța sa (*Venet împotriva Belgiei*, 2019, pct. 45).

287. Terorismul se încadrează într-o categorie specială. Art. 5 § 4 nu împiedică recurgerea la ședință nepublică în cazul în care surse confidențiale de informații care confirmă temeinicia pistelor urmate de autorități sunt prezentate în fața unei instanțe în absența deținutului sau a avocatului acestuia. Ceea ce contează este ca autoritățile să comunice suficiente informații pentru a permite deținutului să ia cunoștință de natura acuzațiilor care sunt aduse împotriva sa, să prezinte probe pentru a le contesta și să fie implicat efectiv în procedura referitoare la menținerea sa în detenție (*Sher și alții împotriva Regatului Unit*, 2015, pct. 149, în care Curtea a acceptat că amenințarea cu atacuri teroriste iminente justifica restricțiile aplicate contradictorialității procedurii privind hotărârile de prelungire a detenției, pentru motive de securitate națională. A se vedea, de asemenea, *Al Husin împotriva Bosniei și Herțegovinei (nr. 2)*, 2019, pct. 120-122, în care reclamantul a beneficiat de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza, în pofida restricțiilor privind accesul său la probe care aveau legătură cu securitatea națională).

5. Cerința legată de „celeritate”

288. Art. 5 § 4 din Convenție, garantând persoanelor aflate în detenție dreptul de a iniția o acțiune pentru a contesta legalitatea detenției, proclamă totodată dreptul acestora, în urma instituirii unei asemenea proceduri, de a obține în termen scurt o decizie judecătorească privind legalitatea detenției și să-i pună capăt dacă se dovedește ilegală [*Idalov împotriva Rusiei* (MC), 2012, pct. 154; *Baranowski împotriva Poloniei*, 2007, pct. 68]. Întrebarea dacă dreptul la o decizie pronunțată cu celeritate a fost respectat trebuie apreciat în lumina circumstanțelor fiecărei cauze [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 252; *Rehbock împotriva Sloveniei*, 2000, pct. 84].

289. Posibilitatea unei reexaminări trebuie să fie oferită încă de la momentul plasării în detenție a persoanei în cauză și, dacă este necesar, ulterior, la intervale de timp rezonabile (*Molociko împotriva Ucrainei*, 2012, pct. 148).

290. Expresia „într-un termen scurt” („speedily” în engleză, „à bref délai” în franceză) denotă o urgență mai mică decât „de îndată” („promptly” în engleză, „aussitôt” în franceză) de la art. 5 § 3 (*E. împotriva Norvegiei*, 1990, pct. 64; *Brogan și alții împotriva Regatului Unit*, 1988, pct. 59).

Cu toate acestea, în cazul în care decizia privind detenția unei persoane a fost emisă mai degrabă de o autoritate nejudiciară decât de o instanță, criteriul legat de „celeritatea” controlului jurisdicțional în sensul art. 5 § 4 este mai aproape de criteriul „îndată”, în sensul art. 5 § 3 (*Shcherbina împotriva Rusiei*, 2014, pct. 65-70, în care un termen de 16 zile pentru controlul efectuat de judecător în ceea ce privește rezoluția procurorului prin care se dispunea arestarea preventivă a reclamantului a fost considerat excesiv).

291. Standardul legat de „celeritate” este mai puțin strict atunci când este vorba despre o procedură în fața unei instanțe de apel (*Abdulkhanov împotriva Rusiei*, 2012, pct. 198). În cazul în care decizia privind detenția inițială a fost pronunțată de o instanță în cadrul unei proceduri care a oferit garanții adecvate pentru un proces echitabil, Curtea este dispusă să tolereze termene mai mari pentru realizarea controlului în procedura în fața instanței de gradul al doilea [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 255; *Shcerbina împotriva Rusiei*, 2014, pct. 65]. Aceste considerații sunt cu atât mai relevante atunci când plângerile se referă la proceduri în fața instanțelor constituționale, care sunt separate de procedurile în fața instanțelor de drept comun [*Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 163; *Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 274; *Sanchez i Picanyol și alții împotriva Spaniei*, 2025, pct. 301]. Procedurile în fața instanțelor superioare privesc în mai mică măsură

arbitrarul, dar oferă garanții suplimentare bazate în principal pe o evaluare a oportunității menținerii în detenție (*Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 165). Cu toate acestea, curțile constituționale sunt la fel de obligate să respecte cerința de celeritate în sensul art. 5 § 4 (*G.B. și alții împotriva Turciei*, 2019, pct. 184; *Kavala împotriva Turciei*, 2019, pct. 184).

292. Totuși, în principiu, având în vedere că este în joc libertatea persoanei, statul trebuie să se asigure că procedura se desfășoară cât mai rapid posibil [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 131].

a. Perioada care trebuie luată în considerare

293. Curtea ia ca punct de plecare data la care a fost formulată cererea de liberare/a fost exercitată calea de atac. Perioada care trebuie luată în considerare se încheie odată ce instanța s-a pronunțat definitiv cu privire la legalitatea deținerii reclamantului, inclusiv în apel (*Sanchez-Reisse împotriva Elveției*, 1986, pct. 54; *E. împotriva Norvegiei*, 1990, pct. 64).

294. În cazul în care este necesară o cale de atac administrativă înainte de a se putea întreprinde o acțiune în justiție, termenul începe să curgă de la data sesizării autorității administrative (*Sanchez-Reisse împotriva Elveției*, 1986, pct. 54).

295. În cazul în care procedura s-a desfășurat la două grade de jurisdicție, trebuie realizată o evaluare de ansamblu pentru a se stabili dacă cerința de „celeritate" a fost respectată (*Hutchison Reid împotriva Regatului Unit*, 2003, pct. 78; *Navarra împotriva Franței*, 1993, pct. 28).

b. Factori relevanți care trebuie luate în considerare în momentul examinării respectării cerinței legate de celeritate

296. Expresia „într-un termen scurt" nu poate fi definită *in abstracto*. În mod similar cerinței unui „termen rezonabil" care figurează la art. 5 § 3 și art. 6 § 1, se impune o apreciere în lumina circumstanțelor fiecărei cauze (*R.M.D. împotriva Elveției*, 1997, pct. 42).

297. Circumstanțele care trebuie luate în considerare la această evaluare includ complexitatea procedurii, modul în care a fost tratată de autoritățile naționale și de reclamant, precum și miza pentru acesta din urmă [*Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 252; *Mooren împotriva Germaniei* (MC), 2009, pct. 106; *Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 162] și eventualele particularități ale procedurii [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), 2016, pct. 131; *Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 163, și *Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 270-271, privind procedurile în fața curților constituționale].

298. Dacă o perioadă de un an pentru fiecare grad de jurisdicție poate fi folosit ca normă aproximativă pentru cauzele care intră sub incidența art. 6 § 1, art. 5 § 4, care privește probleme legate de libertate, impune o diligență specială (*Panchenko împotriva Rusiei*, 2005, pct. 117). Odată ce este pusă în discuție libertatea unei persoane, Curtea aplică criterii stricte pentru a stabili dacă, astfel cum are obligația, statul s-a pronunțat în termen scurt cu privire la legalitatea deținerii (a se vedea, de exemplu, *Kadem împotriva Maltei*, 2003, pct. 44-45, în care Curtea a considerat excesiv un termen de 17 zile stabilit pentru a se pronunța asupra legalității detenției reclamantului, și *Mamedova împotriva Rusiei*, 2006, pct. 96, în care termenele de examinare a căilor de atac, *inter alia*, de 26 de zile, au fost considerate contrare cerinței de „celeritate).

Este de datoria statului pârât să instituie cele mai adecvate proceduri interne pentru a respecta obligațiile care îi revin în temeiul art. 5 § 4 din Convenție (*Dimo Dimov și alții împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 80, în care transferul dosarului de anchetă la instanța competentă din alt oraș a dus la o întârziere de 25 de zile în examinarea cererii de punere în libertate a reclamantului).

299. În cazul în care autoritățile naționale decid, în circumstanțe excepționale, luarea în custodie publică a unui copil și a părinților acestuia în contextul controlului imigrației, legalitatea unei astfel de

deținerii ar trebui să fie examinată de către instanțele naționale cu deosebită promptitudine și diligență la toate nivelurile (*G.B. și alții împotriva Turciei*, 2019, pct. 167 și 186).

300. Deși această abordare implică aspecte complexe – de exemplu, starea de sănătate a deținutului – acestea pot fi luate în considerare pentru a se stabili ce anume constituie un termen „rezonabil" în temeiul art. 5 § 4. Cu toate acestea, chiar și în cazuri complexe, există elemente care impun ca autoritățile să statueze cu o celeritate specială, inclusiv prezumția de nevinovăție atunci când este vorba despre arestarea preventivă [*Frasik împotriva Poloniei*, 2010, pct. 63; *Jablonski împotriva Poloniei*, 2000, pct. 91-93; *Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 253].

301. În cazuri excepționale, complexitatea cauzei poate justifica detențiile de o durată care, într-un context obișnuit, nu ar putea fi considerată ca reprezentând „termen scurt" [*Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 165-167, și *Şahin Alpay împotriva Turciei*, 2018, pct. 137-139, în care Curtea nu a constatat o încălcare a art. 5 § 4 având în vedere recursurile formulate în fața Curții Constituționale, care au durat 14, respectiv, 16 luni, în ceea ce privește probleme complexe legate de starea de urgență; a se vedea, de asemenea, *Ilnseher împotriva Germaniei* (MC), 2018, pct. 265-275, în care s-a constatat că durata procedurii de 8 luni și 23 de zile în fața Curții Constituționale Federale a respectat cerința de celeritate, având în vedere, în special, complexitatea problemelor ridicate de noul sistem privind măsura de siguranță a internării medicale; *Sanchez i Picanyol și alții împotriva Spaniei*, 2025, pct. 303-306, în care o perioadă de peste 16 luni de proceduri în fața Curții Constituționale în contextul unei căi de atac *amparo* nu a încălcat art. 5 § 4, având în vedere complexitatea și importanța aspectelor juridice legate de procesul de independență a Cataloniei].

Cu toate acestea, volumul excesiv de muncă al Curții Constituționale nu poate fi invocat ca o justificare permanentă pentru proceduri excesiv de lungi (*Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 4)*, 2025, pct. 152, în care o perioadă de 4 ani nu poate fi considerată „în scurt timp").

302. Arestarea preventivă în materie penală impune intervale scurte de timp între reexaminări (*Bezicheri împotriva Italiei*, 1989, pct. 21).

303. În cazul în care timpul necesar pentru a pronunța o decizie este *prima facie* incompatibil cu cerința de celeritate, Curtea va solicita statului să explice aceste întârzieri sau să le justifice cu motive excepționale [*Musiał împotriva Poloniei* (MC), 1999, pct. 44; *Koendjbiharie împotriva Țărilor de Jos*, 1990, pct. 29].

304. Nici volumul de muncă excesiv, nici perioada vacanței nu pot justifica o perioadă de inactivitate din partea autorităților judiciare (*E. împotriva Norvegiei*, 1990, pct. 66; *Bezicheri împotriva Italiei*, 1989, pct. 25).

E. Dreptul la reparații în cazul unei detenții ilegale (art. 5 § 5)

Art. 5 § 5 din Convenție

„5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații."

Cuvinte-cheie HUDOC

Reparații (5-5)

1. Aplicabilitate

305. Dreptul la reparații enunțat la paragraful 5 presupune că o încălcare a unuia dintre celelalte paragrafe a fost stabilită de către o autoritate națională sau de către Curte [*N.C. împotriva Italiei* (MC), 2002, pct. 49; *Pantea împotriva României*, 2003, pct. 262; *Vachev împotriva Bulgariei*, 2004, pct. 78].

306. În lipsa unei constatări de către o autoritate națională a unei încălcări a oricăruia dintre celelalte paragrafe ale art. 5, fie direct, fie pe fond, Curtea însăși trebuie mai întâi să stabilească existența unei încălcări pentru ca art. 5 § 5 să poată fi aplicat (a se vedea, de exemplu, *Danija împotriva Elveției* (dec.), 2020, pct. 37; *Nechiporuk și Yonkalo împotriva Ucrainei*, 2011, pct. 227 și 229; *Yankov împotriva Bulgariei*, 2003, pct. 190-93].

307. Aplicabilitatea art. 5 § 5 nu depinde de o constatare a unei încălcări de către o autoritate internă, nici de elemente care să probeze că, în lipsa încălcării, persoana în cauză ar fi fost pusă în libertate (*Blackstock împotriva Regatului Unit*, 2005, pct. 51; *Waite împotriva Regatului Unit*, 2002, pct. 73). Arestarea sau detenția ar putea fi legală în temeiul dreptului intern, dar totuși contrară art. 5, ceea ce face ca art. 5 § 5 să fie aplicabil (*Harkmann împotriva Estoniei*, 2006, pct. 50).

308. În cazul în care dreptul intern prevede un drept la reparații pentru persoanele achitate care au fost lipsite de libertate, un astfel de drept automat nu implică în mod necesar faptul că detenția în cauză trebuie considerată ca fiind contrară dispozițiilor art. 5. Cu toate acestea, art. 5 § 5 se aplică în cazul în care detenția este calificată de instanțele naționale ca fiind „ilegală” în sensul dreptului intern (*Norik Poghosyan împotriva Armeniei*, 2020, pct. 34-36).

2. Calea de atac

309. Art. 5 § 5 creează un drept direct și opozabil la reparații în fața instanțelor naționale [*A. și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2009, pct. 229; *Storck împotriva Germaniei*, 2005, pct. 122].

3. Disponibilitatea unei reparații

310. Art. 5 § 5 este respectat atunci când este posibil să se solicite reparații pentru o lipsire de libertate care a avut loc în condiții contrare paragrafelor 1, 2, 3 sau 4 (*Michalák împotriva Slovaciei*, 2011, pct. 204; *Lobanov împotriva Rusiei*, 2008, pct. 54).

311. Un drept la reparații cu forță executorie trebuie să existe atât anterior, cât și ulterior pronunțării hotărârii Curții [*Stanev împotriva Bulgariei* (MC), 2012, pct. 183-84; *Brogan și alții împotriva Regatului Unit*, 1988, pct. 67].

312. Exercitarea efectivă a dreptului la reparații trebuie să fie asigurată cu un grad suficient de certitudine (*Ciulla împotriva Italiei*, 1989, pct. 44; *Sakık și alții împotriva Turciei*, pct. 60). Reparația trebuie să fie posibilă atât în teorie (*Dubovik împotriva Ucrainei*, 2009, pct. 74), cât și în practică (*Chitayev și Chitayev împotriva Rusiei*, 2007, pct. 195).

313. Atunci când sunt sesizate cu cereri de reparații, autoritățile naționale sunt obligate să interpreteze și să aplice dreptul intern în spiritul art. 5, fără un formalism excesiv (*Fernandes Pedroso împotriva Portugaliei*, 2018, pct. 137; *Shulgin împotriva Ucrainei*, 2011, pct. 65; *Houtman și Meeus împotriva Belgiei*, 2009, pct. 46).

4. Natura reparației

314. Dreptul la reparație este în principal de natură pecuniară. Acesta nu conferă niciun drept de a obține punerea în libertate a deținutului, această problemă fiind reglementată de art. 5 § 4 (*Bozano împotriva Franței*, decizia Comisiei din 15 mai 1984).

315. Luarea în considerare a unei perioade de arestare preventivă pentru a evita plata unei amenzi nu constituie o reparație în sensul art. 5 § 5, întrucât nu reprezintă o măsură de natură pecuniară [*Włoch împotriva Poloniei (nr. 2)*, 2011, pct. 32].

Cu toate acestea, o reducere a pedepsei ar putea constitui o reparație în sensul art. 5 § 5 dacă a fost acordată în mod explicit pentru a repara încălcarea în cauză și a avut un impact măsurabil și proporțional asupra pedepsei executate de persoana în cauză [*Porchet împotriva Elveției* (dec.), 2019, pct. 18-25].

316. Art. 5 § 5 prevede dreptul la reparații nu numai pentru prejudiciul material, ci și pentru orice sentiment de angoasă, anxietate sau tensiune pe care îl poate suferi victima dintr-o încălcare a celorlalte dispoziții ale art. 5 (*Sahakian împotriva Armeniei*, 2015, pct. 29; *Teimurazian împotriva Armeniei*, 2018, pct. 76, privind lipsa unei reparații pentru prejudiciul moral în dreptul armean).

5. Existența unui prejudiciu

317. Art. 5 § 5 nu interzice statelor contractante să subordoneze acordarea unei reparații de stabilirea de către persoana în cauză, a prejudiciului cauzat de încălcare. Nu poate exista „reparație” dacă nu există niciun prejudiciu material sau moral care să fie reparat (*Wassink împotriva Țărilor de Jos*, 1990, pct. 38).

318. Cu toate acestea, un formalism excesiv în ceea ce privește probele care trebuie prezentate pentru a demonstra prejudiciul moral cauzat de o detenție ilegală încalcă dreptul la reparație (*Danev împotriva Bulgariei*, 2010, pct. 34-35).

6. Cuantumul reparației

319. Art. 5 § 5 nu conferă reclamantului dreptul la o anumită sumă cu titlu de reparație (*Damian-Burueană și Damian împotriva României*, 2009, pct. 89; *Şahin Çağdaş împotriva Turciei*, 2006, pct. 34).

320. Pentru a stabili existența unei încălcări a art. 5 § 5, Curtea a avut în vedere jurisprudența proprie, în temeiul art. 41 din Convenție, în cauze similare, precum și elemente de fapt ale cauzei, precum durata detenției reclamantului (*Vasilevskiy și Bogdanov împotriva Rusiei*, 2018, pct. 23).

321. Simplul fapt că suma acordată de autoritățile interne este mai mică decât suma acordată de Curte în circumstanțe similare nu constituie în sine o încălcare a art. 5 § 5 (*Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei*, 2018, pct. 176).

322. Cu toate acestea, o reparație neglijabilă sau disproporționată în raport cu gravitatea încălcării nu este în conformitate cu cerințele art. 5 § 5, întrucât ar face ca dreptul garantat de aceste dispoziții să devină unul teoretic și iluzoriu [*Vasilevskiy și Bogdanov împotriva Rusiei*, 2018, pct. 22 și 26; *Cumber împotriva Regatului Unit*, decizie a Comisiei din 27 noiembrie 1996; *Attard împotriva Maltei* (dec.), 2000].

323. Cuantumul reparației nu poate fi considerabil inferior celui acordat de Curte în cauze similare (*Ganea împotriva Moldovei*, 2011, pct. 30; *Cristina Boicenco împotriva Moldovei*, 2011, pct. 43).

324. Pot exista diferențe în modul în care se evaluează, pe de o parte, aspectul pierderii calității de victimă în temeiul art. 5 § 1, în raport cu valoarea sumei acordate în temeiul dreptului intern și, pe de altă parte, aspectul dreptului la reparații în temeiul art. 5 § 5 (a se vedea *Tsvetkova și alții împotriva Rusiei*, 2018, pct. 157-158, în care suma acordată de instanța internă, care nu a fost comparabilă cu cea care ar fi putut să fie acordată de Curte, nu a făcut ca reclamanții să piardă calitatea de victimă, dar nu a fost atât de scăzută încât să aducă atingere dreptului la reparații garantat de art. 5 § 5; a se vedea, de asemenea, *Vedat Doğru împotriva Turciei*, 2016, pct. 40-42 și 63-64, în care suma acordată de instanțele interne a fost considerată vădit insuficientă pentru ca reclamantul să își piardă calitatea de victimă, fără a ridica totuși vreo problemă din perspectiva art. 5 § 5).

Lista cauzelor citate

Jurisprudența citată în prezentul ghid face trimitere la hotărâri sau decizii pronunțate de Curte, precum și la decizii sau rapoarte ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului („Comisia”).

Dacă nu se specifică altfel, trimiterea este la o hotărâre pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” arată că este vorba despre o decizie a Curții, iar „(MC)” că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

Hotărârile Camerei care nu sunt definitive, în sensul art. 44 din Convenție, la data publicării prezentei actualizări, sunt marcate cu un asterisc (*) în lista de mai jos. Art. 44 § 2 din Convenție prevede: „Hotărârea unei Camere devine definitivă: a) atunci când părțile declară că ele nu vor cere retrimiterea cauzei în fața Marii Camere; b) la 3 luni de la data hotărârii, dacă retrimiterea cauzei în fața Marii Camere nu a fost cerută; sau c) atunci când Colegiul Marii Camere respinge cererea de retrimitere formulată potrivit art. 43”. În cazul în care cererea de retrimitere este admisă de Colegiul Marii Camere, hotărârea pronunțată ulterior de Marea Cameră este cea care devine definitivă, și nu cea a Camerei (care nu produce așadar efecte juridice).

Hiperlinkurile cauzelor citate în versiunea electronică a ghidului direcționează spre baza de date HUDOC (http://hudoc.echr.coe.int) care oferă acces la jurisprudența Curții (hotărâri și decizii pronunțate de Marea Cameră, de Cameră și de Comitet, cauze comunicate, avize consultative și rezumate juridice extrase din Nota de informare privind jurisprudența) și la jurisprudența Comisiei (decizii și rapoarte), precum și la rezoluțiile Comitetului de Miniștri.

Curtea pronunță hotărârile și deciziile în limba engleză și/sau franceză, cele două limbi oficiale ale acesteia. Baza de date HUDOC conține, de asemenea, traduceri ale unor cauze importante în peste treizeci de limbi neoficiale. În plus, include linkuri către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență online, elaborate de terți. Toate versiunile lingvistice disponibile pentru cauzele citate pot fi consultate accesând fila „Versiuni lingvistice” din baza de date HUDOC, care apare după ce faceți clic pe hiperlinkul cauzei.

—A—

A. și alții împotriva Bulgariei, nr. 51776/08, 29 noiembrie 2011
A. și alții împotriva Regatului Unit (MC), nr. 3455/05, CEDO 2009
A.B. și alții împotriva Franței, nr. 11593/12, 12 iulie 2016
Abdulkhanov împotriva Rusiei, nr. 14743/11, 2 octombrie 2012
Aboya Boa Jean împotriva Maltei, nr. 62676/16, 2 aprilie 2019
Adamov împotriva Elveției, nr. 3052/06, 21 iunie 2011
Aftanache împotriva României, nr. 999/19, 26 mai 2020
Airey împotriva Irlandei, nr. 6289/73, Decizia Comisiei din 7 iulie 1977, Decizii și rapoarte (DR) 8
Akgün împotriva Turciei, nr. 19699/18, 20 iulie 2021
Aleksandr Aleksandrov împotriva Rusiei, nr. 14431/06, 27 martie 2018
Aleksandr Makarov împotriva Rusiei, nr. 15217/07, 12 martie 2009
Aleksanyan împotriva Rusiei, nr. 46468/06, 22 decembrie 2008
Al Husin împotriva Bosniei și Herțegovinei (nr. 2), nr. 10112/16, 25 iunie 2019
Ali Osman Özmen împotriva Turciei, nr. 42969/04, 5 iulie 2016
Al Nashiri împotriva Poloniei, nr. 28761/11, 24 iulie 2014
Alparslan Altan împotriva Turciei, nr. 12778/17, 16 aprilie 2019
Altınok împotriva Turciei, nr. 31610/08, 29 noiembrie 2011

A.M. împotriva Franței, nr. 56324/13, 12 iulie 2016
Ambruszkiewicz împotriva Poloniei, nr. 38797/03, 4 mai 2006
Amie și alții împotriva Bulgariei, nr. 58149/08, 12 februarie 2013
Amuur împotriva Franței, 25 iunie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-III
Anguelova împotriva Bulgariei, nr. 38361/97, CEDO 2002-IV
Aquilina împotriva Maltei (MC), nr. 25642/94, CEDO 1999-III
Ashingdane împotriva Regatului Unit, 28 mai 1985, seria A nr. 93
Assanidze împotriva Georgiei (MC), nr. 71503/01, CEDO 2004-II
Assenov și alții împotriva Bulgariei, 28 octombrie 1998, *Culegere* 1998-VIII
Attard împotriva Maltei (dec.), nr. 46750/99, 28 septembrie 2000
Atilla Taş împotriva Turciei, nr. 72/17, 19 ianuarie 2021
Auray și alții împotriva Franței, nr. 1162/22, 8 februarie 2024
Austin și alții împotriva Regatului Unit (MC), nr. 39692/09, 40713/09 și 41008/09, 15 martie 2012
Aydın Sefa Akay împotriva Turciei, nr. 59/17, 23 aprilie 2024
Azimov împotriva Rusiei, nr. 67474/11, 18 aprilie 2013

—B—

B. împotriva Austriei, 28 martie 1990, seria A nr. 175
B.A. împotriva Ciprului, nr. 24607/20, 2 iulie 2024
B.F. împotriva Greciei, nr. 59816/13, 14 octombrie 2025
B.M. împotriva Spaniei, nr. 25893/23, 6 noiembrie 2025
Bah împotriva Țărilor de Jos (dec.), nr. 35751/20, 22 iunie 2021
Baranowski împotriva Poloniei, nr. 28358/95, CEDO 2000-III
Baş împotriva Turciei, nr. 66448/17, 3 martie 2020
Becciev împotriva Moldovei, nr. 9190/03, 4 octombrie 2005
Beiere împotriva Letoniei, nr. 30954/05, 29 noiembrie 2011
Bejaoui împotriva Greciei, nr. 23916/94, decizia Comisiei din 6 aprilie 1995
Belchev împotriva Bulgariei, nr. 39270/98, 8 aprilie 2004
Belevitskiy împotriva Rusiei, nr. 72967/01, 1 martie 2007
Belozorov împotriva Rusiei și Ucrainei, nr. 43611/02, 15 octombrie 2015
Benham împotriva Regatului Unit, 10 iunie 1996, *Culegere* 1996-III
Benjamin și Wilson împotriva Regatului Unit, nr. 28212/95, 26 septembrie 2002
Bergmann împotriva Estoniei, nr. 38241/04, 29 mai 2008
Bezicheri împotriva Italiei, 25 octombrie 1989, seria A nr. 164
Blackstock împotriva Regatului Unit, nr. 59512/00, 21 iunie 2005
Blokhin împotriva Rusiei (MC), nr. 47152/06, CEDO 2016
Bogay și alții împotriva Ucrainei, nr. 38283/18, 3 aprilie 2025
Boicenco împotriva Moldovei, nr. 41088/05, 11 iulie 2006
Bojilov împotriva Bulgariei, nr. 45114/98, 22 decembrie 2004
Bollan împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 42117/98, CEDO 2000-V
Bordovskiy împotriva Rusiei, nr. 49491/99, 8 februarie 2005
Bouamar împotriva Belgiei, 29 februarie 1988, seria A nr. 129
Bozano împotriva Franței, nr. 9990/82, decizia Comisiei din 15 mai 1984, DR 39
Bozano împotriva Franței, 18 decembrie 1986, seria A nr. 111
Brand împotriva Țărilor de Jos, nr. 49902/99, 11 mai 2004
Brega și alții împotriva Moldovei, nr. 61485/08, 24 ianuarie 2012
Brincat împotriva Italiei, 26 noiembrie 1992, seria A nr. 249-A
Brogan și alții împotriva Regatului Unit, 29 noiembrie 1988, seria A nr. 145-B
Buzadji împotriva Republicii Moldova (MC), nr. 23755/07, CEDO 2016 (extrase)
Bykov împotriva Rusiei (MC), nr. 4378/02, 10 martie 2009

—C—

Calmanovici împotriva României, nr. 42250/02, 1 iulie 2008
Castravet împotriva Moldovei, nr. 23393/05, 13 martie 2007
Çatal împotriva Turciei, nr. 26808/08, 17 aprilie 2012
Cazan împotriva României, nr. 30050/12, 5 aprilie 2016
Chahal împotriva Regatului Unit, 15 noiembrie 1996, *Culegere* 1996-III
Chitayev și Chitayev împotriva Rusiei, nr. 59334/00, 18 ianuarie 2007
Chraidi împotriva Germaniei, nr. 65655/01, CEDO 2006-XII
Cernák împotriva Slovaciei, nr. 36997/08, 17 decembrie 2013
Ciulla împotriva Italiei, 22 februarie 1989, seria A nr. 148
Clooth împotriva Belgiei, 12 decembrie 1991, seria A nr. 225
Constancia împotriva Țărilor de Jos (dec.), nr. 73560/12, 3 martie 2015
Coulibaly împotriva Belgiei, nr. 42975/19, 24 iulie 2025
Čonka împotriva Belgiei, nr. 51564/99, CEDO 2002-I
Cramesteter împotriva Italiei, nr. 19358/17, 6 iunie 2024
Creangă împotriva României (MC), nr. 29226/03, 23 februarie 2012
Cristina Boicenco împotriva Moldovei, nr. 25688/09, 27 septembrie 2011
Cuculovic împotriva Elveției, nr. 28865/17, 19 februarie 2026
Cumber împotriva Regatului Unit, nr. 28779/95, decizia Comisiei din 27 noiembrie 1996
Cviková împotriva Slovaciei, nr. 615/21 și alte 2, 13 iunie 2024

—D—

D.C. împotriva Belgiei, nr. 82087/17, 30 martie 2021
D.D. împotriva Lituaniei, nr. 13469/06, 14 februarie 2012
D.G. împotriva Irlandei, nr. 39474/98, CEDO 2002-III
D.J. împotriva Germaniei, nr. 45953/10, 7 septembrie 2017
D.K. împotriva Bulgariei, nr. 76336/16, 8 decembrie 2020
D.L. împotriva Bulgariei, nr. 7472/14, 19 mai 2016
Dacosta Silva împotriva Spaniei, nr. 69966/01, CEDO 2006-XIII
Damian-Burueană și Damian împotriva României, nr. 6773/02, 26 mai 2009
Danev împotriva Bulgariei, nr. 9411/05, 2 septembrie 2010
Danija împotriva Elveției (dec.), 1654/15, 28 aprilie 2020
De Jong, Baljet și Van den Brink împotriva Țărilor de Jos, 22 mai 1984, seria A nr. 77
Delcourt împotriva Belgiei, nr. 2689/65, decizia Comisiei din 7 februarie 1967 citată în raportul Comisiei din 1 octombrie 1968
Del Río Prada împotriva Spaniei (MC), nr. 42750/09, CEDO 2013
Demirtaş și Yüksekdağ Şenoğlu împotriva Turciei, nr. 10207/21 și 10209/21, 6 iunie 2023
Denis și Irvine împotriva Belgiei (MC), nr. 62819/17 și 63921/17, 1 iunie 2021
Dereci împotriva Turciei, nr. 77845/01, 24 mai 2005
Derungs împotriva Elveției, nr. 52089/09, 10 mai 2016
De Sousa împotriva Portugaliei (dec.), nr. 28/17, 7 decembrie 2021
De Tommaso împotriva Italiei (MC), nr. 43395/09, CEDO 2017 (extrase)
De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei, 18 iunie 1971, seria A nr. 12
Dikme împotriva Turciei (MC), nr. 20869/92, CEDO 2000-VIII
Dimo Dimov și alții împotriva Bulgariei, nr. 30044/10, 7 iulie 2020
Domenjoud împotriva Franței, nr. 34749/16 și 79607/17, 16 mai 2024
Douiyeb împotriva Țărilor de Jos (MC), nr. 31464/96, 4 august 1999
Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei, 26 iunie 1992, seria A nr. 240
Dubovik împotriva Ucrainei, nr. 33210/07 și 41866/08, 15 octombrie 2009

—E—

E. împotriva Norvegiei, 29 august 1990, seria A nr. 181-A
El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei (MC), nr. 39630/09, CEDO 2012
Elçi și alții împotriva Turciei, nr. 23145/93 și 25091/94, 13 noiembrie 2003
Engel și alții împotriva Țărilor de Jos, 8 iunie 1976, seria A nr. 22
Enhorn împotriva Suediei, nr. 56529/00, CEDO 2005-I
Epple împotriva Germaniei, nr. 77909/01, 24 martie 2005
Erdagöz împotriva Turciei, nr. 21890/93, 22 octombrie 1997, *Culegere* 1997-VI
Erkalo împotriva Țărilor de Jos, 2 septembrie 1998, *Culegere* 1998-VI
Etute împotriva Luxemburgului, nr. 18233/16, 30 ianuarie 2018

—F—

Farhad Aliyev împotriva Azerbaidjanului, nr. 37138/06, 9 noiembrie 2010
Fenech împotriva Maltei (dec.), nr. 19090/20, 23 martie 2021
Fernandes Pedroso împotriva Portugaliei, nr. 59133/11, 12 iunie 2018
Fodale împotriva Italiei, nr. 70148/01, CEDO 2006-VII
Foka împotriva Turciei, nr. 28940/95, 24 iunie 2008
Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit, 30 august 1990, seria A nr. 182
Frasik împotriva Poloniei, nr. 22933/02, CEDO 2010
Freda împotriva Italiei, nr. 8916/80, decizia Comisiei din 7 octombrie 1980, DR 21

—G—

G.B. și alții împotriva Turciei, nr. 4633/15, 17 octombrie 2019
G.K. împotriva Poloniei, nr. 38816/97, 20 ianuarie 2004
Gafà împotriva Maltei, nr. 54335/14, 22 mai 2018
Gahramanov împotriva Azerbaidjanului (dec.), nr. 26291/06, 15 octombrie 2013
Gaidjurgis împotriva Lituaniei (dec.), nr. 49098/99, 16 iunie 2001
Gallardo Sanchez împotriva Italiei, nr. 11620/07, CEDO 2015
Galstyan împotriva Armeniei, nr. 26986/03, 15 noiembrie 2007
Ganea împotriva Moldovei, nr. 2474/06, 17 mai 2011
Garycki împotriva Poloniei, nr. 14348/02, 6 februarie 2007
Gasiņš împotriva Letoniei, nr. 69458/01, 19 aprilie 2011
Gatt împotriva Maltei, nr. 28221/08, CEDO 2010
Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franței, nr. 25389/05, CEDO 2007-II
Georgieva împotriva Bulgariei, nr. 16085/02, 3 iulie 2008
Gilanov împotriva Republicii Moldova, nr. 44719/10, 13 septembrie 2022
Gillan și Quinton împotriva Regatului Unit, nr. 4158/05, CEDO 2010 (extrase)
Giorgi Nikolaishvili împotriva Georgiei, nr. 37048/04, 13 ianuarie 2009
Giulia Manzoni împotriva Italiei, 1 iulie 1997, *Culegere* 1997-IV
Glien împotriva Germaniei, nr. 7345/12, 28 noiembrie 2013
Górski împotriva Poloniei, nr. 28904/02, 4 octombrie 2005
Göthlin împotriva Suediei, nr. 8307/11, 16 octombrie 2014
Grubnyk împotriva Ucrainei, nr. 58444/15, 17 septembrie 2020
Gutsanovi împotriva Bulgariei, nr. 34529/10, CEDO 2013
Güveç împotriva Turciei, nr. 70337/01, CEDO 2009
Guzzardi împotriva Italiei, 6 noiembrie 1980, seria A nr. 39

—H—

H.H. împotriva Finlandei, nr. 19035/21, 9 decembrie 2025
H.L. împotriva Regatului Unit, nr. 45508/99, CEDO 2004-IX
H.M. împotriva Elveției, nr. 39187/98, CEDO 2002-II
H.W. împotriva Germaniei, nr. 17167/11, 29 septembrie 2013
Harkmann împotriva Estoniei, nr. 2192/03, 11 iulie 2006
Hassan împotriva Regatului Unit (MC), nr. 29750/09, CEDO 2014
Hilda Hafsteinsdóttir împotriva Islandei, nr. 40905/98, 8 iunie 2004
Hood împotriva Regatului Unit (MC), nr. 27267/95, CEDO 1999-I
Houtman și Meeus împotriva Belgiei, nr. 22945/07, 17 martie 2009
Hristova împotriva Bulgariei, nr. 60859/00, 7 decembrie 2006
Huber împotriva Elveției, 23 octombrie 1990, seria A nr. 188
Hutchison Reid împotriva Regatului Unit, nr. 50272/99, CEDO 2003-IV

—I—

I.A. împotriva Franței, 23 septembrie 1998, *Culegere* 1998-VII
I.I. împotriva Bulgariei, nr. 44082/98, 9 iunie 2005
I.S. împotriva Elveției, nr. 60202/15, 6 octombrie 2020
Ibrahimov și Mammadov împotriva Azerbaidjanului, nr. 63571/16 și alte 5, 13 februarie 2020
Ichin și alții împotriva Ucrainei, nr. 28189/04 și 28192/04, 21 decembrie 2010
Idalov împotriva Rusiei (MC), nr. 5826/03, 22 mai 2012
Ilaşcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei (MC), nr. 48787/99, CEDO 2004-VII
Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului, nr. 15172/13, 22 mai 2014
Ilias și Ahmed împotriva Ungariei (MC), nr. 47287/15, 21 noiembrie 2019
Ilijkov împotriva Bulgariei, nr. 33977/96, 26 iulie 2001
Iliya Stefanov împotriva Bulgariei, nr. 65755/01, 22 mai 2008
Ilnseher împotriva Germaniei (MC), nr. 10211/12 și 27505/14, 4 decembrie 2018
İpek și alții împotriva Turciei, nr. 17019/02 și 30070/02, 3 februarie 2009
Irlanda împotriva Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25
Ishkhanyan împotriva Armeniei, nr. 5297/16, 13 februarie 2025
Iskandarov împotriva Rusiei, nr. 17185/05, 23 septembrie 2010
Ivan Todorov împotriva Bulgariei, nr. 71545/11, 19 ianuarie 2017

—J—

J.B. și alții împotriva Maltei, nr. 1766/23, 22 octombrie 2024
J.N. Împotriva Regatului Unit, nr. 37289/12, 19 mai 2016
J.R. și alții împotriva Greciei, nr. 22696/16, 25 ianuarie 2018
Jablonski împotriva Poloniei, nr. 33492/96, 21 decembrie 2000
James, Wells și Lee împotriva Regatului Unit, nr. 25119/09, 57715/09 și 57877/09, 18 septembrie 2012
Jarzyński împotriva Poloniei, nr. 15479/02, 4 octombrie 2005
Ječius împotriva Lituaniei, nr. 34578/97, CEDO 2000-IX
Juncal împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 32357/09, 17 septembrie 2013

—K—

Kaboulov împotriva Ucrainei, nr. 41015/04, 19 noiembrie 2009
Kadem împotriva Maltei, nr. 55263/00, 9 ianuarie 2003
Kadusic împotriva Elveției, nr. 43977/13, 9 ianuarie 2018
Kafkaris împotriva Ciprului (nr. 2) (dec.), nr. 9644/09, 21 iunie 2011
Kalashnikov împotriva Rusiei, nr. 47095/99, CEDO 2002-VI
Kallweit împotriva Germaniei, nr. 17792/07, 13 ianuarie 2011
Kampanis împotriva Greciei, nr. 17977/91, 13 iulie 1995
Kanagaratnam împotriva Belgiei, nr. 15297/09, 13 decembrie 2011
Kandzhov împotriva Bulgariei, nr. 68294/01, 6 noiembrie 2008
Kane împotriva Ciprului (dec.), nr. 33655/06, 13 septembrie 2011
Karaca împotriva Turciei, nr. 25285/15, 20 iunie 2023
Karachentsev împotriva Rusiei, nr. 23229/11, 17 aprilie 2018
Kasparov împotriva Rusiei, nr. 53659/07, 11 octombrie 2016
Kavala împotriva Turciei, nr. 28749/18, 10 decembrie 2019
Kerem Çiftçi împotriva Turciei, nr. 35205/09, 21 septembrie 2021
Kerr împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 40451/98, 7 decembrie 1999
Khamtokhu și Aksenchik împotriva Rusiei (MC), nr. 60367/04 și 961/04, CEDO 2017
Kharin împotriva Rusiei, nr. 37345/03, 3 februarie 2011
Khlaifia și alții împotriva Italiei (MC), nr. 16483/12, CEDO 2016 (extrase)
Khodorkovskiy împotriva Rusiei, nr. 5829/04, 31 mai 2011
Khudoyorov împotriva Rusiei, nr. 6847/02, CEDO 2005-XI (extrase)
Kim împotriva Rusiei, nr. 44260/13, 17 iulie 2014
Klinkenbuß împotriva Germaniei, nr. 53157/11, 25 februarie 2016
Koendjbiharie împotriva Țărilor de Jos, 25 octombrie 1990, seria A nr. 185-B
Kolakovic împotriva Maltei, nr. 76392/12, 19 martie 2015
Kolompar împotriva Belgiei, 24 septembrie 1992, seria A nr. 235-C
Komissarov împotriva Republicii Cehe, nr. 20611/17, 3 februarie 2022
Koniarska împotriva Regatului Unit (dec.), nr.33670/96, 12 octombrie 2000
Korneykova împotriva Ucrainei, nr. 39884/05, 19 ianuarie 2012
Kortesis împotriva Greciei, nr. 60593/10, 12 iunie 2012
Kováčik împotriva Slovaciei, nr. 50903/06, 29 noiembrie 2011
Krejčíř împotriva Republicii Cehe, nr. 39298/04 și 8723/05, 26 martie 2009
Krupko și alții împotriva Rusiei, nr. 26587/07, 26 iunie 2014
Kučera împotriva Slovaciei, nr. 48666/99, 17 iulie 2007
Kuttner împotriva Austriei, nr. 7997/08, 16 iulie 2015
Kurt împotriva Austriei (MC), nr. 62903/15, 15 iunie 2021
Kurt împotriva Turciei, 25 mai 1998, *Culegere* 1998-III

—L—

L.B. împotriva Belgiei, nr. 22831/08, 2 octombrie 2012
Labita împotriva Italiei (MC), nr. 26772/95, CEDO 2000-IV
Ladent împotriva Poloniei, nr. 11036/03, 18 martie 2008
Laumont împotriva Franței, nr. 43626/98, CEDO 2001-XI
Lavents împotriva Letoniei, nr. 58442/00, 28 noiembrie 2002
Lawless împotriva Irlandei (nr. 3), 1 iulie 1961, seria A nr. 3
Lazăr împotriva României, nr. 20183/21, 9 aprilie 2024
Lebedev împotriva Rusiei, nr. 4493/04, 25 octombrie 2007
Lelièvre împotriva Belgiei, nr. 11287/03, 8 noiembrie 2007

Letellier împotriva Franței, 26 iunie 1991, seria A nr. 207
Lloyd și alții împotriva Regatului Unit, nr. 29798/96 și alte cereri, 1 martie 2005
Lobanov împotriva Rusiei, nr. 16159/03, 16 octombrie 2008
Luberti împotriva Italiei, 23 februarie 1984, seria A nr. 75

—M—

M. împotriva Germaniei, nr. 19359/04, CEDO 2009
M.A. împotriva Ciprului, nr. 41872/10, CEDO 2013
M.B. împotriva Țărilor de Jos, nr. 71008/16, 23 aprilie 2024
M.B. împotriva Spaniei, nr. 38239/22, 6 februarie 2025
Magee și alții împotriva Regatului Unit, nr. 26289/12 și alte 2, CEDO 2015 (extrase)
Mahamed Jama împotriva Maltei, nr. 10290/13, 26 noiembrie 2015
Mahdid și Haddar împotriva Austriei (dec.), nr. 74762/01, CEDO 2005-XIII
Mamedova împotriva Rusiei, nr. 7064/05, 1 iunie 2006
Mancini împotriva Italiei, nr. 44955/98, CEDO 2001-IX
Mangouras împotriva Spaniei (MC), nr. 12050/04, CEDO 2010
Martinez Fernandez împotriva Ungariei, nr. 30814/22, 27 mai 2025
Marturana împotriva Italiei, nr. 63154/00, 4 martie 2008
Matthews și Johnson împotriva României, nr. 19124/21 și 20085/21, 9 aprilie 2024
Matznetter împotriva Austriei, 10 noiembrie 1969, seria A nr. 10
McKay împotriva Regatului Unit (MC), nr. 543/03, CEDO 2006-X
McVeigh și alții Regatului Unit, nr. 8022/77, 8025/77, 8027/77, raportul Comisiei din 18 martie 1981
Medova împotriva Rusiei, nr. 25385/04, 15 ianuarie 2009
Medvedyev și alții împotriva Franței (MC), nr. 3394/03, CEDO 2010
Mehmet Hasan Altan împotriva Turciei, nr. 13237/17, 20 martie 2018
Meloni împotriva Elveției, nr. 61697/00, 10 aprilie 2008
M.H. împotriva Regatului Unit, nr. 11577/06, 22 octombrie 2013
Merabishvili împotriva Georgiei (MC), nr. 72508/13, CEDO 2017 (extrase)
Michalák împotriva Slovaciei, nr. 30157/03, 8 februarie 2011
Milanković și Bošnjak împotriva Croației nr. 37762/12 și 23530/13, 26 aprilie 2016
Minjat împotriva Elveției, nr. 38223/97, 28 octombrie 2003
Mogoș și alții împotriva României (dec.), nr. 20420/02, 6 mai 2004
Moldoveanu împotriva Republicii Moldova, nr. 53660/15, 14 septembrie 2021
Molotchko împotriva Ucrainei, nr. 12275/10, 26 aprilie 2012
Monnell și Morris împotriva Regatului Unit, 2 martie 1987, seria A nr. 115
Mooren împotriva Germaniei (MC), nr. 11364/03, 9 iulie 2009
Morsink împotriva Țărilor de Jos, nr. 48865/99, 11 mai 2004
Moustahi împotriva Franței, nr. 9347/14, 25 iunie 2020
M.S. împotriva Croației (nr. 2), nr. 75450/12, 19 februarie 2015
Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei, nr. 13178/03, CEDO 2006-XI
Munjaz împotriva Regatului Unit, nr. 2913/06, 17 iulie 2012
Murray împotriva Regatului Unit (MC), 28 octombrie 1994, seria A nr. 300-A
Musiał împotriva Poloniei (MC), nr. 24557/94, CEDO 1999-II
Muşuc împotriva Moldovei, nr. 42440/06, 6 noiembrie 2007
Muzamba Oyaw împotriva Belgiei (dec.), nr. 23707/15, 28 februarie 2017

—N—

N. împotriva României, nr. 59152/08, 28 noiembrie 2017

N.C. Împotriva Italiei (MC), nr. 24952/94, CEDO 2002-X
Nada împotriva Elveției (MC), nr. 10593/08, CEDO 2012
Nart împotriva Turciei, nr. 20817/04, 6 mai 2008
Nasrulloyev împotriva Rusiei, nr. 656/06, 11 octombrie 2007
Năstase-Silivestru împotriva României, nr. 74785/01, 4 octombrie 2007
Navalnyy împotriva Rusiei (nr. 4), nr. 4743/21 și 37083/21, 3 februarie 2026
Navarra împotriva Franței, 23 noiembrie 1993, seria A nr. 273-B
Nechiporuk și Yonkalo împotriva Ucrainei, nr. 42310/04, 21 aprilie 2011
Neumeister împotriva Austriei, 27 iunie 1968, seria A nr. 8
Niedbała împotriva Poloniei, nr. 27915/95, 4 iulie 2000
Nielsen împotriva Danemarcei, 28 noiembrie 1988, seria A nr. 144
Nikolov împotriva Bulgariei, nr. 38884/97, 30 ianuarie 2003
Nikolova împotriva Bulgariei (MC), nr. 31195/96, CEDO 1999-II
Nikolova împotriva Bulgariei (nr. 2), nr. 40896/98, 30 septembrie 2004
Norik Poghosyan împotriva Armeniei, nr. 63106/12, 22 octombrie 2020
Novotka împotriva Slovaciei (dec.), nr. 47244/99, 4 noiembrie 2003
Nowak împotriva Ucrainei, nr. 60846/10, 31 martie 2011
Nowicka împotriva Poloniei, nr. 30218/96, 3 decembrie 2002

—O—

O.H. împotriva Germaniei, nr. 4646/08, 24 noiembrie 2011
O'Hara împotriva Regatului Unit, nr. 37555/97, CEDO 2001-X
O.M. și D.S. împotriva Ucrainei, nr. 18603/12, 15 septembrie 2022
Öcalan împotriva Turciei (dec.), nr. 46221/99, 14 decembrie 2000
Öcalan împotriva Turciei (MC), nr. 46221/99, CEDO 2005-IV
Oral și Atabay împotriva Turciei, nr. 39686/02, 23 iunie 2009
Oravec împotriva Croației, nr. 51249/11, 11 iulie 2017
Osmanović împotriva Croației, nr. 67604/10, 6 noiembrie 2012
Ostendorf împotriva Germaniei, nr. 15598/08, 7 martie 2013
Osypenko împotriva Ucrainei, nr. 4634/04, 9 noiembrie 2010
Ovsjannikov împotriva Estoniei, nr. 1346/12, 20 februarie 2014

—P—

P. și S. împotriva Poloniei, nr. 57375/08, 30 octombrie 2012
Paci împotriva Belgiei, nr. 45597/09, 17 aprilie 2018
Panchenko împotriva Rusiei, nr. 45100/98, 8 februarie 2005
Pankiewicz împotriva Poloniei, nr. 34151/04, 12 februarie 2008
Pantea împotriva României, nr. 33343/96, CEDO 2003-VI
Paradis împotriva României (dec.), nr. 4065/04, 4 septembrie 2007
Perstner împotriva Luxemburgului, nr. 7446/21, 16 februarie 2023
Petkov și Profirov împotriva Bulgariei, nr. 50027/08 și 50781/09, 24 iunie 2014
Petschulies împotriva Germaniei, nr. 6281/13, 2 iunie 2016
Petukhova împotriva Rusiei, nr. 28796/07, 2 mai 2013
Piotr Baranowski împotriva Poloniei, nr. 39742/05, 2 octombrie 2007
Piotr Osuch împotriva Poloniei, nr. 30028/06, 3 noiembrie 2009
Pirozzi împotriva Belgiei, nr. 21055/11, 17 aprilie 2018
Piruzyan împotriva Armeniei, nr. 33376/07, 26 iunie 2012
Plesó împotriva Ungariei, nr. 41242/08, 2 octombrie 2012

Podeschi împotriva San Marino, nr. 66357/14, 13 aprilie 2017
Porchet împotriva Elveției (dec.), nr. 36391/16, 7 noiembrie 2019
Prencipe împotriva Monaco, nr. 43376/06, 16 iulie 2009

—Q—

Quinn împotriva Franței, 22 martie 1995, seria A nr. 311

—R—

R.L. și M.-J.D. împotriva Franței, nr. 44568/98, 19 mai 2004
R.M.D. împotriva Elveției, 26 septembrie 1997, *Culegere* 1997-VI
R.R. și alții împotriva Ungariei, nr. 36037/17, 2 martie 2021
Radu împotriva Germaniei, nr. 20084/07, 16 mai 2013
Ragıp Zarakolu împotriva Turciei, nr. 15064/12, 15 septembrie 2020
Rahimi împotriva Greciei, nr. 8687/08, 5 aprilie 2011
Rakevich împotriva Rusiei, nr. 58973/00, 28 octombrie 2003
Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei, nr. 25965/04, CEDO 2010
Raudevs împotriva Letoniei, nr. 24086/03, 17 decembrie 2013
Rehbock împotriva Sloveniei, nr. 29462/95, CEDO 2000-XII
Reinprecht împotriva Austriei, nr. 67175/01, CEDO 2005-XII
Riad și Idiab împotriva Belgiei, nr. 29787/03 și 29810/03, 24 ianuarie 2008
Riera Blume și alții împotriva Spaniei, nr. 37680/97, CEDO 1999-VII
Rooman împotriva Belgiei (MC), nr. 18052/11, 31 ianuarie 2019
Rozhkov împotriva Rusiei (nr. 2), nr. 38898/04, 31 ianuarie 2017
Rubtsov și Balayan împotriva Rusiei, nr. 33707/14 și 3762/15, 10 aprilie 2018
Ruiz Rivera împotriva Elveției, nr. 8300/06, 18 februarie 2014
Ruslan Yakovenko împotriva Ucrainei, nr. 5425/11, CEDO 2015

—S—

S.B.C. împotriva Regatului Unit, nr. 39360/98, 19 iunie 2001
S.P. împotriva Belgiei (dec.), nr. 12572/08, 14 iunie 2011
S.R. împotriva Țărilor de Jos (dec.), nr. 13837/07, 18 septembrie 2012
S.T.S. împotriva Țărilor de Jos, nr. 277/05, CEDO 2011
S., V. și A. împotriva Danemarcei (MC), nr. 35553/12 și alte 2, 22 octombrie 2018
Saadi împotriva Regatului Unit (MC), nr. 13229/03, CEDO 2008
Sabuncu și alții împotriva Turciei, nr. 23199/17, 10 noiembrie 2020
Sadegül Özdemir împotriva Turciei, nr. 61441/00, 2 august 2005
Sahakyan împotriva Armeniei, nr. 66256/11, 10 noiembrie 2015
Şahin Alpay împotriva Turciei, nr. 16538/17, 20 martie 2018
Şahin Çağdaş împotriva Turciei, nr. 28137/02, 11 aprilie 2006
Sakık și alții împotriva Turciei, 26 noiembrie 1997, *Culegere* 1997-VII
Salayev împotriva Azerbaidjanului, nr. 40900/05, 9 noiembrie 2010
Sanchez i Picanyol și alții împotriva Spaniei, nr. 25608/20 și alte 2, 6 noiembrie 2025
Sanchez-Reisse împotriva Elveției, 21 octombrie 1986, seria A nr. 107
Sarigiannis împotriva Italiei, nr. 14569/05, 5 aprilie 2011
Schiesser împotriva Elveției, 4 decembrie 1979, seria A nr. 34
Schwabe și M.G. împotriva Germaniei, nr. 8080/08, 1 decembrie 2011

Scott împotriva Spaniei, 18 decembrie 1996, *Culegere* 1996-VI
Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 2) (MC), nr. 14305/17, 22 decembrie 2020
Selahattin Demirtaş împotriva Turciei (nr. 4), nr. 13609/20, 8 iulie 2025
Selçuk împotriva Turciei, nr. 21768/02, 10 ianuarie 2006
Shabani împotriva Elveției, nr. 29044/06, 5 noiembrie 2009
Shamayev și alții împotriva Georgiei și Rusiei, nr. 36378/02, CEDO 2005-III
Shamsa împotriva Poloniei, nr. 45355/99 și 45357/99, 27 noiembrie 2003
Shcherbina împotriva Rusiei, nr. 41970/11, 26 iunie 2014
Sher și alții împotriva Regatului Unit (MC), nr. 5201/11, CEDO 2015
Shiksaitov împotriva Slovaciei, nr. 56751/16 și 33762/17, 10 decembrie 2020
Shimovolos împotriva Rusiei, nr. 30194/09, 21 iunie 2011
Shmorgunov și alții împotriva Ucrainei, nr. 15367/14 și alte 13, 21 ianuarie 2021
Shtukaturov împotriva Rusiei, nr. 44009/05, CEDO 2008
Shulgin împotriva Ucrainei, nr. 29912/05, 8 decembrie 2011
Siedlecka împotriva Poloniei, nr. 13375/18, 31 iulie 2025
Simons împotriva Belgiei (dec.), nr. 71407/10, 28 august 2012
Skrobol împotriva Poloniei, nr. 44165/98, 13 septembrie 2005
Slivenko împotriva Letoniei (MC), nr. 48321/99, CEDO 2003-X
Smirnova împotriva Rusiei, nr. 46133/99 și 48183/99, CEDO 2003-IX
Soldatenko împotriva Ucrainei, nr. 2440/07, 23 octombrie 2008
Solmaz împotriva Turciei, nr. 27561/02, 16 ianuarie 2007
Spišák împotriva Republicii Cehe, nr. 13968/22, 20 iunie 2024
Spivak împotriva Ucrainei, nr. 21180/15, 5 iunie 2025
Stănculeanu împotriva României, nr. 26990/15, 9 ianuarie 2018
Stanev împotriva Bulgariei (MC), nr. 36760/06, 17 ianuarie 2012
Stašaitis împotriva Lituaniei, nr. 47679/99, 21 martie 2002
Staikov împotriva Bulgariei, nr. 16282/20, 8 iunie 2021
Steel și alții împotriva Regatului Unit, 23 septembrie 1998, *Culegere* 1998-VII
Stephens împotriva Maltei (nr. 1), nr. 11956/07, 21 aprilie 2009
Stephens împotriva Maltei (nr. 2), nr. 33740/06, 21 aprilie 2009
Stepuleac împotriva Moldovei, nr. 8207/06, 6 noiembrie 2007
Stoichkov împotriva Bulgariei, nr. 9808/02, 24 martie 2005
Stollenwerk împotriva Germaniei, nr. 8844/12, 7 septembrie 2017
Storck împotriva Germaniei, nr. 61603/00, CEDO-2005 V
Stoyan Krastev împotriva Bulgariei, nr. 1009/12, 6 octombrie 2020
Štvrtecký împotriva Slovaciei, nr. 55844/12, 5 iunie 2018
Sulaoja împotriva Estoniei, nr. 55939/00, 15 februarie 2005
Suso Musa împotriva Maltei, nr. 42337/12, 23 iulie 2013
Svipsta împotriva Letoniei, nr. 66820/01, CEDO 2006-III (extrase)
Sy împotriva Italiei (dec.), nr. 11791/20, 24 ianuarie 2022

—T—

Talat Tepe împotriva Turciei, nr. 31247/96, 21 decembrie 2004
Tarak și Depe împotriva Turciei, nr. 70472/12, 9 aprilie 2019
Tase împotriva României, nr. 29761/02, 10 iunie 2008
Terheş împotriva României (dec.), nr. 49933/20, 13 aprilie 2021
Teymurazyan împotriva Armeniei, nr. 17521/09, 15 martie 2018
Thimothawes împotriva Belgiei, nr. 39061/11, 4 aprilie 2017
Tim Henrik Bruun Hansen împotriva Danemarcei, nr. 51072/15, 9 iulie 2019
Tiron împotriva României, nr. 17689/03, 7 aprilie 2009

Toniolo împotriva San Marino și Italiei, nr. 44853/10, 26 iunie 2012
Toshev împotriva Bulgariei, nr. 56308/00, 10 august 2006
Toth împotriva Austriei, 12 decembrie 1991, seria A nr. 224
Trutko împotriva Rusiei, nr. 40979/04, 6 decembrie 2016
Tsirlis și Kouloumpas împotriva Greciei, 29 mai 1997, *Culegere* 1997-III
Tsvetkova și alții împotriva Rusiei, nr. 54381/08 și alte 5, 10 aprilie 2018
Turan și alții împotriva Turciei, nr. 75805/16 și alte 426, 23 noiembrie 2021
Țurcan împotriva Moldovei, nr. 39835/05, 23 octombrie 2007

—V—

V.K. împotriva Rusiei, nr. 9139/08, 4 aprilie 2017
Vachev împotriva Bulgariei, nr. 42987/98, CEDO 2004-VIII (extrase)
Van der Leer împotriva Țărilor de Jos, 21 februarie 1990, seria A nr. 170-A
Van Droogenbroeck împotriva Belgiei, 24 iunie 1982, seria A nr. 50
Varbanov împotriva Bulgariei, nr. 31365/96, CEDO 2000-X
Varga împotriva României, nr. 73957/01, 1 aprilie 2008
Vasileva împotriva Danemarcei, nr. 52792/99, 25 septembrie 2003
Vasilevskiy și Bogdanov împotriva Rusiei, nr. 52241/14 și 74222/14, 10 iulie 2018
Vasiliciuc împotriva Republicii Moldova, nr. 15944/11, 2 mai 2017
Vassis și alții împotriva Franței, nr. 62736/09, 27 iunie 2013
Vedat Doğru împotriva Turciei, nr. 2469/10, 5 aprilie 2016
Velinov împotriva Fostei Republici a Macedoniei, nr. 16880/08, 19 septembrie 2013
Venet împotriva Belgiei, nr. 27703/16, 22 octombrie 2019
Viorel Burzo împotriva României, nr. 75109/01 și 12639/02, 30 iunie 2009
Vorontsov și alții împotriva Ucrainei, nr. 58925/14 și alte 4, 21 ianuarie 2021
Voskuil împotriva Țărilor de Jos, nr. 64752/01, 22 noiembrie 2007
Vrenčev împotriva Serbiei, nr. 2361/05, 23 septembrie 2008

—W—

W.A. împotriva Elveției, 38958/16, 2 noiembrie 2021
Waite împotriva Regatului Unit, nr. 53236/99, 10 decembrie 2002
Wassink împotriva Țărilor de Jos, 27 septembrie 1990, seria A nr. 185-A
Weeks împotriva Regatului Unit, 2 martie 1987, seria A nr. 114
Wemhoff împotriva Germaniei, 27 iunie 1968, seria A nr. 7
Willcox și Hurford împotriva Regatului Unit (dec.). nr. 43759/10 și 43771/12, 8 ianuarie 2013
Winterwerp împotriva Țărilor de Jos, 24 octombrie 1979, seria A nr. 33
Witold Litwa împotriva Poloniei, nr. 26629/95, CEDO 2000-III
Włoch împotriva Poloniei, nr. 27785/95, CEDO 2000-XI
Włoch împotriva Poloniei (nr. 2), nr. 33475/08, 10 mai 2011

—X—

X. împotriva Austriei, nr. 8278/78, decizia Comisiei din 13 decembrie 1979, DR 18
X. împotriva Belgiei, nr. 4741/71, decizia Comisiei din 2 aprilie 1973
X. împotriva Finlandei, nr. 34806/04, 2 iulie 2012, CEDO 2012 (extrase)
X. împotriva Germaniei, nr. 1322/62, decizia Comisiei din 14 decembrie 1963
X. împotriva Germaniei, nr. 6659/74, decizia Comisiei din 10 decembrie 1975

X. împotriva Germaniei, nr. 8098/77, decizia Comisiei din 13 decembrie 1978, DR 16
X. împotriva Elveției, nr. 8500/79, decizia Comisiei din 14 decembrie 1979, DR 18
X. împotriva Elveției, nr. 9012/80, decizia Comisiei din 9 decembrie 1980, DR 25
X. împotriva Regatului Unit, nr. 6998/75, raportul Comisiei din 16 iulie 1980
X împotriva Regatului Unit, nr. 7215/75, 5 noiembrie 1981, seria A nr. 46

—Y—

Yalahow împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 42341/21, 2 septembrie 2025
Yankov împotriva Bulgariei, nr. 39084/97, CEDO 2003-XII (extrase)
Yaygin împotriva Turciei (dec.), nr. 12254/20, 16 februarie 2021
Yefimenko împotriva Rusiei, nr. 152/04, 12 februarie 2013
Yılmaz Aydemir împotriva Turciei, nr. 61808/19, 23 mai 2023
Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei, nr. 10486/10, 20 decembrie 2011

—Z—

Z.A. și alții împotriva Rusiei (MC), nr. 61411/15 și alte 3, 21 noiembrie 2019
Z.H. împotriva Ungariei, nr. 28973/11, 8 noiembrie 2012
Zelčs împotriva Letoniei, nr. 65367/16, 20 februarie 2020